

**STO LET,
STO GENERACIJ,
STOTINE SPOMINOV**

Osnovna šola
Franca Rozmana Staneta
Ljubljana

**Zahvaljujemo se za pomoč pri nastajanju zbornika:
Zgodovinskemu arhivu Ljubljana
in nekdanjim učiteljem ter učencem.**

Vsem iskrena hvala.

Vsebina

1. Uvodnik ravnatelja
2. Šolstvo v Šentvidu od leta 1866 - 1911
3. Šolska kronika 1911 - 2011
4. Gostujoče šole v naši stavbi
5. Spomini
6. Projekti, ki so zaznamovali šolsko leto 2011/2012
7. Šola v številkah

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.3(497.4Ljubljana)(091)(082)

OSNOVNA šola Franca Rozmana Staneta (Ljubljana)
Sto let, sto generacij, stotine spominov : 1911-2011 / OŠ Franca
Rozmana Staneta Ljubljana ; [uredniški odbor Aleksandra Kociper,
Maja Vidmar, Mojca Likar]. - 1. izd. - Ljubljana : OŠ Franca
Rozmana Staneta, 2011

ISBN 978-961-269-558-3
1. Gl. stv. nasl. 2. Kociper-Vodeb, Aleksandra
258759168

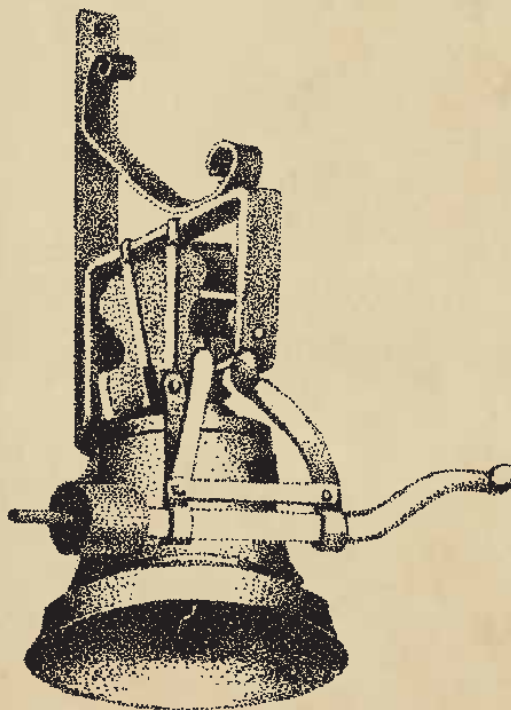

100 let

STO LET, STO GENERACIJ, STOTINE SPOMINOV

1911 - 2011

NAŠA ŠOLA

Izbrana pesem na literarnem natečaju ob
100 letnici šole.

Mnoga leta so minila,
ko naša šola ime Franc Rozman Stane je dobila.
Stoletnica šole ni kar tako,
veliko dogodkov je v njej že bilo.

Ko prvi zvonci so zazvonili,
so se v šolo učenci zapodili,
v rokah tablice nosili
in se slovenske pesmi naučili.

Učitelji s palico v rokah so strašili,
nemirni učenci so tudi po prstih dobili.
V šoli so se trudili in sodelovali,
da jih ne bi v črno knjigo zapisali.

Ko nemška vojska v šolo je stopila,
šentviška družina solze je lila.
Šola se je v bolnico in skladišče spremenila,
slovenska beseda se v tem času ni spregovorila.

Ta huda leta hitro so minila,
in vsem učencem nasmeh na obraz vrnila.
V čast narodnega heroja
šola je ime dobila.

Veliko generacij je to šolo že končalo
in veliko znanja jim je ostalo.
Danes to šolo tudi sam obiskujem,
čeprav vsak dan iz Kranja potujem.
Verjemite, ta šola ni kar tako, kdor enkrat vanjo stopi,
je nikoli pozabil ne bo.

Luka Sankovič, 6. a

STO LET JE DOLGA DOBA

Za nekoga, ki živi sto let, rečemo, da je doživel lepo starost, da je veliko izkusil, naredil ...

Kaj pa drevesa, reke, stavbe, šole ...?

Ali se zavedamo, da so ti navzven nečuteči sopotniki zgodovine neme priče preteklosti in sedanjosti? Da so soustvarjalci nešteti usod, trenutkov veselja, neuslišanih ljubezni, solza žalosti in veselja, sanj ter pričakovanj? Da so z nami iz leta v leto, podnevi, ponoči, med vojnami in v miru, v snegu in v dežju?

Ali se kdaj vprašamo, kaj v trenutku, ko velikokrat živimo od danes do jutri, pomeni sto let, sto let obstoja naše in sto let obstoja mnogih drugih slovenskih šol?

Ali kdaj pomislimo, da ne gre zgolj za dosežke in spretnosti zidarjev, ki so znali ustvariti stavbe, takšne, ki so v primerjavi z nekaterimi današnjimi pravi stebri stalnosti, obstojnosti in trdnosti?

Ali se kdaj vprašamo, če ne gre morda za mnogo več, za obstoj naroda, obstoj človeštva?

Kljub temu, da prikimavamo, je še toliko bolj potrebno poudariti pomembnost jubilejev. Letošnje praznovanje 100-letnice šolske stavbe in 145-letnice šolstva v Šentvidu je pomemben dogodek. Dogodek, ki je priložnost za pogled v preteklost in za iskanje odgovorov na vprašanje, kako v prihodnost.

Ob visokem jubileju je pomembno, da se zavemo vizije naših prednikov, ki so pred davnimi sto in več leti vedeli, da sta znanje in vzgoja trajna in daljnosežna naložba.

To je tudi vodilo Andreja Bitenca, da je svoje prihranke namenil skladi za izgradnjo šole. Njegovo vizionarsko videnje v prihodnost so potrdile številne generacije otrok in učiteljev, ki že sto let prestopajo prag naše šole. Šole, ki nosi ime po Francu Rozmanu-Stanetu, človeku, ki je upal in verjel v lepšo prihodnost slovenskega naroda.

Ko si postavljamo vprašanja o prihodnosti in vsakodnevno spremljamo napredek, tehnološke dosežke ter družbene spremembe, pogosto pozabljamo ali pa se premalo zavedamo, kako pomembna je šola za oblikovanje etične osebnosti človeka. Znanje kot ena največjih človeških vrednot se velikokrat zlorablja in s tem ogroža posameznika in človeštvo. V veliki vnemi po več in več se v družbi žal premalokrat zavedamo

pomena vzgoje. Vzgoje, ki mladega človeka osvešča, da je znanje in spretnosti treba uporabljati le na etičen način, v svoje dobro, v dobro lastnega naroda in v dobro celotnega človeštva.

V zborniku, ki je posvečen 100-letnici šole so zajeti njena zgodovina in spomini nanjo skozi oči posameznikov. Zbornik je izraz poslanstva vseh, ki so v sto letih svoje znanje in izkušnje predajali mladim. Je odraz spoštovanja zaposlenih na Osnovni šoli Franca Rozmana-Staneta do preteklosti in obveza za prihodnost. Je darilo bralcem ob 100-letnici šole in prispevek k zgodovini kraja.

Zahvaljujemo se avtorjem prispevkov in vsem, ki so z nasveti, predlogi, gradivi in drugače sodelovali pri nastajanju zbornika. Posebna zahvala velja Sandri, Mojci in Maji, ki so vložile neizmerljivo število ur dela, da imamo pred seboj dokumentiran stoletni pregled delovanja šole. Naše šole.

Božo Starašinič, ravnatelj

ŠOLSTVO V ŠENTVIDU OD LETA 1866 DO 1911

Redno šolo so v Šentvidu odprli leta 1866 v mesecu maju, v novo zgrajeni šolski stavbi, ki danes stoji nasproti šentviške cerkve. Pred tem v Šentvidu ni bilo prave šole. Izobraževanje je do tedaj potekalo v kaplaniji pod vodstvom tedanjih duhovnikov in cerkvenikov. Otroci premožnejših so hodili v šolo v Ljubljano. Največ zaslug za ustanovitev redne osnovne šole v Šentvidu ima župnik Blaž Potočnik, ki je bil tudi pobudnik za zidavo šolskega poslopja. Za tisti čas je bilo to eno največjih šolskih poslopj na podeželju.

Ob otvoritvi in blagoslovitvi šolske stavbe so vsi tedanji govorniki poudarili velik pomen in korist šole, predvsem pa pomembnost branja, pisanja in računanja. Otrokom so priporočili redno obiskovanje pouka, pridnost in ubogljivost do učiteljev in staršev.

Ob začetku rednega pouka so v šolo vpisali 187 otrok, 89 dečkov in 98 deklic. Šola je bila enorazredna. Obisk pouka je bil prva leta dokaj reden do praznika svetega Jurija, to je 24. aprila. Po tem datumu pa se je število učencev zelo osipalo, vzrok za to pa je bila potreba po delovni sili na domačih kmetijah.

Šola se je hitro širila, saj je bilo vedno več učencev. Leta 1875 je bila razširjena v dvorazrednico, leta 1884 pa sta bila odprta še tretji in četrti razred. Takrat je pouk potekal dopoldan in popoldan. Z razširitvijo šole v štirirazrednico je postalo prvotno šolsko poslopje pretesno. Zato so tega istega leta sezidali še drugo šolsko stavbo na zemljišču Miroslava Tomca. Okoli te šole so uredili tudi šolski vrt.

V letu 1874 se je v Šentvidu odprla tudi ponavljalna šola, namenjena otrokom med 12. in 14. letom starosti, ki so redno šolo končali vsaj z dobrim uspehom. Šola je potekala v zimskem času in to dvakrat na teden, ob nedeljah in četrtnih.

Takrat se je Šentvid naglo širil, močno se je razvijala obrtna dejavnost, zato sta obe šolski stavbi postali kmalu pretesni za tako veliko število otrok. Ko je bil ustanovljen peti razred, je ta gostoval izven šolskega poslopja, po domače pri Koširju.

Zaradi vse te velike prostorske stiske so v Šentvidu sklenili sezidati novo šolsko poslopje. Najbolj primeren prostor so našli na Zormanovem zemljišču, ki so ga domačini imenovali »Vajdova ledina«. Leta 1910 so tako začeli kopati temelje za novo šolsko stavbo, gradbena dela so se nato odvijala izredno hitro. Nova šola je bila slovesno odprta že 14. oktobra 1911. leta, ko se je v njej začel redni pouk. Bila je petrazredna šola z uradnim imenom – Ljudska šola v Št. Vidu nad Ljubljano.

Po zborniku 100 let šolstva v Šentvidu, 1966 in diplomski nalogi Mateje Tome, Šentvid nad Ljubljano med leti 1850 in 1918, priredila Hedvika Fojkar

Blaž Potočnik,
vir: www.wikimedia.org

Anton Belec
19.6.1857 - 23.4.1940

Od leta 1898 so ga Šentvidčani volili za župana. Župan je bil 20 let vse do leta 1918. "Bil sim z večino izvoljen, ter 20 let županoval".

Od leta 1902 do 1920 je bil v Šentvidu pobudnik šolstva. Za šolsko poslopje leta 1911 si je omislil kot vzorčno zgradbo iz Kölna in Düsseldorfa s tridelnimi okni in dvojnimi svetlim stopniščem. Glavno pomoč za izgradnjo je pridobil pri dr. Šušteršiču, takratnemu deželnemu glavarju. "Leta 1910 pa se je začela velika šola zidati. Malo šolo s svitom kupil 29. 8. 1916 za 8200 kron".

vir: Marko Bradač

V šolski avli sta dve spominski plošči. Ena je posvečena Andreju Bitencu, ki je bil ena ključnih oseb za razvoj šole v Šentvidu in je v svoji oporoki vse svoje premoženje zapustil šoli. Druga plošča pa nosi napis Franc Rozman – Stane, po katerem od leta 1956 nosi naša šola ime.

ANDREJ BITENC (1802 – 1874)

Vir:

Vir: www.ssolski-muzej.si

Rodil se je 15. 11. 1802. leta v Šentvidu. Zgodaj je izgubil očeta in mati je le s težavo preživljala šest otrok. Pri trinajstih letih je odšel v Kranj, kjer se je izučil za mizarja. Od tam je odšel na prakso v Gradec in na Dunaj. Na Dunaju pa je ostal pri nekem izdelovalcu klavirjev, kjer se je specializiral za to obrt. Izdelovanje klavirjev je bila za tisti čas novost in redkost. Z novo pridobljenim znanjem se je vrnil v Ljubljano, kjer je s pridnostjo in podjetnostjo odprl svojo delavnico, ki je izdelovala klavirje, harmonije in orgle. Za svoje inštrumente je v Gradcu prejel tudi nekaj nagrad. Takrat je bilo na našem ozemlju le malo izdelovalcev klavirjev in Bitenc je bil eden najpomembnejših. Do danes so se ohranila le tri njegova glasbila, eno je v zasebni lasti, dve pa hranita muzeja v Ljubljani in na Ptuju.

Bitenc je bil priden in dober gospodar. Ustvaril si je veliko premoženje. Zelo rad je imel otroke, čeprav jih v svojem zakonu ni imel. Prav ljubezen do mladine in njegova velika želja, da bi bili mladi deležni pouka, izobrazbe in čim boljšega znanja, ga je pripeljalo do tega, da je ob svoji smrti, leta 1874, z oporoko zapustil vse svoje premoženje šentviški šoli. Del denarja je namenil tudi revnim otrokom, da bodo lahko hodili v šolo. Pomembno se mu je zdelo tudi, da je bil učitelj dobro plačan za svoje delo in tudi del plače učitelja je bil zagotovljen iz tega sklada. Zahteval je tudi posebnega nemškega učitelja, ki naj bi otroke naučil nemščine, poljedelstva, travništva in gozdarstva. Znanje nemškega jezika se mu je zdelo zelo pomembno, saj tudi sam brez znanja nemščine ne bi mogel doseči uspeha. V zameno za zapuščino pa je prosil, da ob obletnici njegove smrti šola poskrbi za njegov grob in plača sveto mašo.

Za takrat ogromna vsota, 95 000 zlatih goldinarjev, je bila za šentviško šolo izjemnega pomena, saj so se vsi izdatki šole do prve svetovne vojne krili iz tega denarja in obresti tega kapitala. Ustanovili so Bitenčev šolski sklad, ki ga je upravljal okrajni šolski odbor. Zaradi tega sklada je prišlo tudi do spora med občino Šentvid in Šiška, ki je tudi zahtevala delež iz tega sklada za zidavo svoje šole. To je pripeljalo celo v sodni spor, ki pa se je dobro iztekel za Šentvid.

Ko se je leta 1910 začela graditi nova šolska stavba v Šentvidu, so se stroški za gradnjo nove šole krili iz Bitenčevega sklada, tako da občina ni imela nikakršnih stroškov. Šentviškemu dobrotniku smo ob devetdesetletnici šolstva v Šentvidu, v današnji šolski zgradbi, ki je bila zgrajena z njegovim denarjem, postavili spominsko ploščo.

Po zborniku 100 let šolstva v Šentvidu, 1966 in diplomski nalogi Mateje Tome, Šentvid nad Ljubljano med leti 1850 in 1918, priredila Hedvika Fojkar

FRANC ROZMAN - STANE (1911 - 1944)

Rojen je bil 27. 3. 1911 v Spodnjih Pirničah pod Šmarno goro. Torej pred stotimi leti, prav takrat, ko se je v Šentvidu dogradila naša šolska stavba, ki tudi praznuje svojo stoletnico.

Njegovo otroštvo je bilo težko in revno. Med prvo svetovno vojno je izgubil očeta, bratje in sestre pa so kmalu po vojni šli s trebuhom za kruhom.

Mladi Franc si je sprva kruh služil kot pastirček, nato pa se je v Ljubljani izučil za peka, kar je vplivalo tudi na njegovo nadaljnjo politično usmeritev in zanimanje za probleme delavskega razreda.

Po odsluženem vojaškem roku leta 1933 se je vrnil domov, kjer sprva ni dobil službe, nato pa je po enem letu vzel v najem pekarno v Medvodah. Vendar je sanjal o širnem svetu in že leta 1936 se je kot prostovoljec odločil braniti demokracijo ter se pridružil republikanski vojski v španski državljanski vojni. V Španiji je uspešno napredoval na vojaškem področju. Tu je prišlo do izraza njegovo veselje do vojaškega poklica, borbenost in njegove organizacijske sposobnosti.

Po zmagi frankistov se je leta 1939 z drugimi vojaki umaknil v Francijo, kjer je bil nekaj časa zaprt, nato pa izgnan na prisilno delo v Nemčijo. Od tam je leta 1941 pobegnil in se vrnil v domovino, kjer se je takoj vključil v narodnoosvobodilno gibanje in se pridružil slovenskim partizanom.

Vir: wikipedia.org

Med drugo svetovno vojno je imel Franc Rozman – Stane pomembne in odgovorne funkcije. Njegov značaj, znanje in izkušnje so ga tako zelo odlikovale, da je bil komaj dvaintridesetleten imenovan za komandanta Narodno-osvobodilne vojske (NOV) in partizanskih odredov Slovenije. Pod njegovim vodstvom je NOV doživela širok razmah in prešla na večje operacije. Osebnostno je sodeloval v vseh važnejših bojih. Pomembno je prispeval k organizaciji in bojnim uspehom slovenske partizanske vojske. Zaradi njegovih izrednih vojaških vrlin, revolucionarnosti in tovarištva je bil močno priljubljen med borci in slovenskim ljudstvom. Velja za eno najpomembnejših vojaških osebnosti narodnoosvobodilnega gibanja na Slovenskem.

7. novembra 1944 se je pri preizkušanju novega orožja v bližini Črnomlja smrtno ponesrečil. Kmalu so ga proglasili za narodnega heroja, pokopan je v grobnici narodnih herojev v Ljubljani.

Spominski kovanec

V počastitev njegovega spomina je Banka Slovenije ob stoletnici rojstva izdala spominski kovanec za 2 eura.

Ob devetdesetletnici pouka in šolstva v Šentvidu se je naša šola leta 1956 preimenovala v Osnovno šolo heroja Franca Rozmana – Staneta in njegovo ime ima še danes.

Po zborniku: Sto let šolstva v Šentvidu, 1966,
povzela Hedvika Fojkar

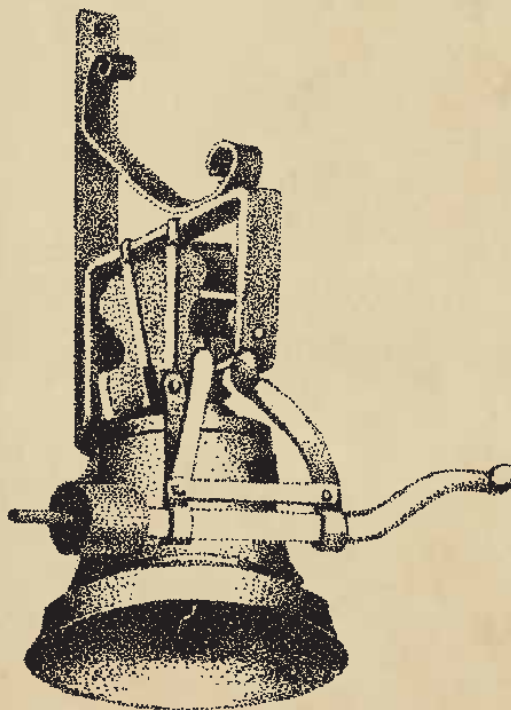

100 let

ŠOLSKA KRONIKA 1911 - 2011

Zgodovina šolske stavbe skozi zapise ravnateljev v Šolskih kronikah.

Pripravila Aleksandra Kociper Vodeb

Bitenčev sklad in nova šolska stavba

Junija 1910 je deželni šolski odbor odločil, da se v Šentvidu sezida nova šolska zgradba. Odkupili so zemljišče, ki se je imenovala »Vajdova ledina«, na posestvu Janeza Zormana. Načrt za novo šolsko stavbo je izdelal arhitekt Rudolf Petz, stroški gradnje so se v celoti pokrili iz Bitenčevega sklada. 14. oktobra 1911 je bila šola sezidana. Pred šolo je bila slovesnost, škof je šolsko zgradbo slovesno blagoslovil, nato pa so odprli njena vrata za občinstvo, ki si je lahko ogledalo njeno notranjost. Dva dni kasneje se je na šoli pričel pouk, po takratnem običaju z mašo. Takrat se je šola imenovala "Ljudska šola v Št. Vidu nad Ljubljano", imela je pet razredov, vse v prvem nadstropju stavbe. Že v naslednjem letu je prešla v šestrazredno ljudsko šolo – osnovnošolsko izobraževanje je v tistem času trajalo šest let. Učenci Šentvida so lahko šolarje nadaljevali v obrtno-nadaljevalni šoli, ki je dobila svoje prostore v drugem nadstropju zgradbe. Za tiste čase je bila to zelo moderna šola s centralnim ogrevanjem, ponos Šentvida. V šolski stavbi sta imela svoje stanovanje šolski upravitelj in hišnik. Šola je vse do razpada Avstro-ogrske leta 1918, črpala sredstva iz Bitenčevega sklada za nakup učil in šolskih potrebščin. Iz šolskih kronik je razvidno tudi, da so vsako leto bogati prebivalci Šentvida prispevali denar, da so kupili šolske potrebščine revnim otrokom.

1911/12 (Ljudska šola v Št. Vidu nad Ljubljano)

— Nova šola v Št. Vidu nad Ljubljano. Iz Št. Vida nad Ljubljano se nam piše: Včeraj je gospod stolni in okrajni dekan Kolar ob asistenci domačih duhovnikov slovesno blagoslovil novo šolo. Ogromna množica ljudstva od blizu in daleč se je zbrala pred krasnim in ponosnim novim šolskim poslopjem. Slovesnosti so prisostvovali v imenu deželnega predsednika in deželnega šolskega sveta deželni šolski nadzornik Levec, za okrajno glavarstvo in okrajni šolski svet nadkomisar Hofbauer in okrajni šolski nadzornik Gabršek, dalje oba domača župana z občinskimi odbori, krajni šolski nadzornik profesor dr. Knific, prof. dr. Demšar v imenu zavoda sv. Stanislava, nadučitelja iz Zgornje in Spodnje Šiške, vse domače učiteljstvo vsakdanje in obrtne šole s šolsko mladino. Govorili so župan A. Belec, dekan Kolar, nadzornika Levec in Gabršek, nadkomisar Hofbauer in nadučitelj Bajec. V imenu šolske mladine sta se zahvalila učenka in učenec petega razreda. Domači cerkveni pevski zbor je zapel Medvedovo »Molitev« in cesarsko pesem. Naš poslanec dr. Šusteršič je brzojavno izrekel svoja vosečila novi šoli. Danes se je v novi šoli pričel redni šolski pouk.

Vest o novi šoli je bila objavljena tudi v časopisu Slovenec

Otvorjena je petrazredna LJUDSKA ŠOLA V ŠT. VIDU NAD LJUBLJANO v novem šolskem poslopju¹. Z ljudsko šolo je bila združena obrtno nadaljevalna šola².

Novo šolsko poslopje je bilo dograjeno 14. oktobra 1911, šola se je slovesno blagoslovila in otvorila. Cerkveni akt je izvršil prečastiti gospod okolni dekan in kanonik Matija Kolar. Slavnost se je vršila po nastopnem redu:

1. Blagoslovljenje in nagovor g. okolnega dekana.
2. Pozdrav g. A. Belec.
3. Nagovor deželnega šolskega nadzornika.
4. Zahvala šolskega voditelja.

Po končanem vzporedu si je občinstvo ogledalo šolske prostore. Zgradbo je vodil in nadzoroval Petz, arhitekt v Ljubljani, ki je svojo nalogo prav mojstrsko izvršil. Poslopje je 46 m dolgo ter ima 2 nadstropji, 12 učnih sob, risalno dvorano in stanovanja za učitelje. Skupni stroški znašajo približno 250 tisoč kron.

Ker ni bila šolska zgradba še dovršena, se je pričel pouk v novem šolskem poslopju šele 16. oktobra s sv. mašo in poklicanjem sv. Duha.

Obresti iz Bitenčevega sklada se uporabijo za nabavo učil in pokritje drugih stroškov.

Šolski obisk je bil zadovoljiv, ravno tako učni uspeh in disciplina.

¹ Upravitelj je bil Janko Bajc (od 1909 do 1924).

² Obrtno nadaljevalna šola je bila v Šentvidu ustanovljena že leta 1882/83, da so se lahko mladi rokodelski mojstri izobraževali doma in ne v tujini. Za Šentvid je bila ta šola velikega pomena. Njena posebnost so bile občasne obrtniške razstave v šoli. Še med obema vojnama je ta šola s tremi razredi redno delovala.

1912/13

To leto je postala šestrazredna LJUDSKA ŠOLA V Št. VIDU NAD LJUBLJANO.

Krajni šolski svet je dal napraviti vodnjak na dvorišču. Tukajšnji šolski vrt je dobil žičasto ograjo.

Pripravil in uredil se je prostor za šolski vrt, ki je po načrtu razdeljen na 10 letnikov. 1. in 2. letnik sta zasajena z jabolčnimi in hruškovimi divjaki, po 500 drevesc. Jabolčni divjaki se bodo cepili pomladi leta 1914, hruškovi pa leta 1915 na mestu. Hkrati se bo pripravil nov letnik. Ob vzhodni steni šolskega poslopja se je nasadilo 6 marelic in 2 hruški, ob južni steni pa dve trti s primerno brajdo.

Na igrišču se je aprila zasadilo 6 divjih kostanjev.

1913/14

28. junija popoldan je pretresla celo Avstrijo vest, da je bil naš preljubljeni nadvojvoda in prestolonaslednik Njegova ekselencija Visokost Franc Ferdinand povodom velikih vojaških vaj v Sarajevu ustreljen ... Z njim vred je postala žrtev tega napada tudi Njegova preblaga soproga, vojvodinja Zofija Hohenberška, vzor plemenite dame ter najzvestejše in najljubeznivejše matere in vzgojiteljice ... Vsa Avstrija čuti ta usode polni udarec ter z vsim studom obsoja ta grozni čin. Naš preljubljeni vladar je v svoji sivi starosti zgubil krepkega in zvestega sovladarja, desno roko ...

30. 6. dopoldan se je zbrala vsa šolska mladina z učiteljstvom v risalni dvorani, kjer je šolski voditelj J. Bajec govoril o smrti obeh blagih pokojnikov ter priporočil ju v molitev in blag spomin.

3. 7. je bila za visoka pokojnika sv. maša zadušnica, katere se je udeležila šolska mladina z učiteljstvom. Ta dan ni bilo pouka.

Patriotične šolske obveznosti:

4. 10. je proslavljala šol. mladina imendan presvitlega vladarja, Njeg. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

9. 11. se je obhajal spomin na pokojno blago vladarico Elizabeto.

23. 2. je bila obletnica smrti Andreja Bitenca. Ta dan je bil kakor vsako leto pouka prost

1. svetovna vojna

Med prvo svetovno vojno šolska zgradba ni bila namenjena le pouku. Čas vojne je zelo vplival tudi na šolo in pouk. Pouk se je leta 1914 začel kasneje, ker je šolske prostore zavzela vojska. V njih je bila začasna vojaška bolnica. Pouk je v času zavzetja vojske potekal v dvorani pri Cebavu trikrat na teden po dve šolski uri za vsak razred. Kasneje se je vojaška bolnica iz šole izselila. Z Zavodi so sklenili dogovor, da se je vojaška bolnica preselila v Zavode, del prostorov v stavbi pa je šola odstopila Zavodom, da so nekaj časa tukaj izvajali pouk. Vendar je bil pouk še vedno večkrat moten, nekajkrat zaradi pomanjkanja obuval učencev. Otroci niso imeli zimskih čevljev, zato niso mogli prihajati v šolo. Revščina in pomanjkanje sta bili tudi na šoli. Šola ni imela denarja za nakup premoga, da bi ogrevali učilnice. Šolski upravitelj je prosil po Šentvidu ljudi, da so posodili peči, ki so jih namestili v učilnice in da so darovali drva, s katerimi so zakurili. Nekaj peči so šoli posodili Zavodi. Učenci so pod vodstvom učiteljev sodelovali v t. i. vojno-pomožnih akcijah. Učenke so pletle nogavice in zapestnike za vojake, nabirali in sušili so listje robidnic za čaj vojakov, zbirali so medenino in svinec ter denarne prispevke za vojake, vdove in sirote. Zanimiv je tudi zapis iz leta 1914, ko so učitelji dobili nalogo, da so po vaseh nadzorovali vzgojno problematične otroke. Učitelji so v obdobju 1. svetovne vojne pogosto popisovali zaloge živil, obseg posejanega krompirja in ostalih poljskih pridelkov.

1914/15

Kakor za leto 1913/14, je tudi za letošnje počitnice odredilo šolsko vodstvo potrebno nadzorovanje po posameznih vaseh potom učiteljstva, zlasti pa se je naročilo strogo paziti na iste otroke, ki so že prej kazali nagnjenje do večjih prestopkov radi zanemarjene vzgoje: tudi glede nevarnosti po ognju je dalo šolsko vodstvo učiteljstvu potrebnih navodil. Zahteva pa vsako soboto sestavljeno poročilo o uspehih nadzorovanja. Vsaki učni osebi so se v nadzorovanje določile 3 – 4 vasi.

Otroci 5. in 6. razredov so bili radi nujnih kmetijskih del deloma oproščeni šolskega pouka.

³ Za čas 1. svetovne vojne je bilo značilno, da je bil zlasti šolski upravitelj in tudi učitelj zelo dejaven pri pobiranju vojnega posojila. Za svoje delo je upravitelj J. Bajec prejel posebno diplomu in vojni križec III. stopnje.

Vojno pomožne akcije:³

50 učenk je pod nadzorstvom svojih učiteljic v mesecu septembru pletlo nogavice in zapestnike za vojake. Denar za volno so nabirali šolski otroci medsebojno in pri dobrih ljudeh. Septembra so otroci nabrali tudi 32 kg posušenega listja od robidnic za čaj našim vojakom.

Dalje so naše učenke izgotovile novembra 40 parov nogavic in 100 parov zapestnikov.

Decembra je vodstvo oddalo zopet pletenih dokolenic za vojake – ter medenine in svinca 100 kg.

Šolski otroci so februarja izdelali 5700 parov papirnatih nogavic.

Motenje rednega pouka:

Radi nastanitve vojaštva v tukajšnji šoli je odredil okrajni šolski svet z odlokom dne 23. 10. 1914, da se nemudoma ustavi šolski pouk in izpraznejo učne sobe. 26. oktobra se je pouk prekinil.

7. novembra je vojaštvo ostavilo šolo, ki se je morala osnažiti in razkužiti. 23. novembra se je pouk zopet pričel. 24. januarja se je radi nove nastanitve črnovojnikov zopet zaključil pouk. 17. maja je vojaštvo zopet izpraznilo šolsko poslopje... Od 31. maja do 21. junija se je vršil pouk nemoteno v šolskem poslopju. Kar nepričakovano pa je došlo povelje vojaške oblasti, naj se šolsko poslopje adaptira za ranjene oz. bolne vojake. Šolski pouk se vendar ni popolnoma ustavil, marveč se je odredilo, da se pouk nadaljuje v dvorani pri Cebavu in sicer za vsak razred po dvakrat na teden.

Radi vojnih razmer se ni poučevala tukajšnja obrtno nadaljevalna šola.

1915/16

28. avgusta je praznovala šola rojstni dan presvetlega vladarja s sv. mašo, katere se je udeležilo učiteljstvo šole. Med ranjence, ki so bili v tukajšnjem poslopju se je ta dan razdelilo 4000 cigaret in 15 kg sladkorja: vse to blago oz. denar so darovala dobra srca.

Do 22. avgusta se je nabralo pri dobrotnikih 146 kron za nabavo robcev in krp za čevlje vojakom na južnem bojišču.

16. septembra je bil pričetek šole s sveto mašo. Ker pa je bilo ta čas šolsko poslopje še vedno zasilna bolnica, se je pouk pričel v dvorani pri Cebavu. Vsak razred je imel pouk trikrat na teden po 2 uri. Šestega razreda letos ni bilo. Vzporednice so razen I. razreda združene.

Vsled sporazuma tukajšnjega kneza, škof. gimnazijskega ravnatelja in učiteljstva z vojaškim poveljstvom, je vojaštvo izpraznilo tukajšnje prostore ter se preselilo v »Zavode«, prostore v tukajšnjem šolskem poslopju pa je prepustilo Zavod. ravnateljstvu v učne namene. Zavodsko ravnateljstvo je ljudski šoli prepustilo v pritličju dve sobi.

27. septembra se je tako začelo zopet poučevati v tukajšnjem šolskem poslopju (v dveh sobah po razporedu) vsak dan, razen četrтка in nedelje.

1916/17

21. novembra ob 9-ih zvečer je umrl cesar Franc Jožef I. Okrutna pljučnica mu je ugasila življenje v 87-em letu starosti. 20. marca je šola zasadila v spomin na svetovno vojsko 5 črešenj in 5 češpelj v obliki pravokota na skrajnem koncu otroškega igrišča.

22. junija je priredila šola skupni izlet, pohod na Šmarno Goro. 13. decembra je obiskal tukajšnjo šolo okrajni nadzdravnik dr. Pregl ter odredil, da se šola zaradi ošpic zapre do 3. januarja 1917.

Huda zima je v drugi polovici januarja ovirala redni šolski pouk. Otroci so bili zelo slabo preskrbljeni z obuvalom.

1917/18

Ker ni bilo premoga v toliki množini, da bi se šolski prostori kurili s centralo, je ekonom škof. zavodov posodil peči za 5 razredov, v katerih se je pouk vršil do 15. aprila. Prepustil je tukajšnji šoli tudi 6 sežnjev drv, da se je mogel v 5-ih razredih normalno vršiti pozimi šolski pouk.

22. septembra se je radi nastanitve nemških letalcev ustavil šolski pouk v vseh razredih. Do 28. oktobra se je uvedel zasilni pouk za vse razrede po 2 uri vsak drugi dan. 5. novembra so nemški vojaki izpraznili šolske prostore ter odšli na Soško fronto.

Ravnateljstvo škof. zavoda je po odhodu Nemcev vse učne prostore I. nadstropja odstopilo ljudski šoli. Pouk se je vršil tako, da so imeli nekateri razredi šolo dopoldne, drugi popoldne.

Šolsko naznanilo, vir: Marija Ponikvar

Obdobje Kraljevine Jugoslavije

Leta 1918 je bilo konec 1. svetovne vojne, Avstro-ogrška je razpadla in nastala je najprej Kraljevina SHS, kasneje Kraljevina Jugoslavija. V šolah se je odpravilo poučevanje nemškega jezika, enkrat tedensko se je uvedel pouk srbohrvaščine. Vzgoja in izobraževanje v tem obdobju sta temeljila na vdanosti do kralja in domovine. V ta namen je na šoli deloval Podmladek Jadranske straže, ki je še posebej poudarjal tudi ljubezen do našega morja. Uveden je bil obvezen pouk pletarstva, na šoli so potekali tudi tečaji kmetijstva, sadjarstva in ročnih del. Sadjarstvo in kmetijstvo so večkrat poučevali ravnatelji. Želeli so, da bi se tovrstna nova znanja širila tudi med odraslimi. Leta 1928 je bila šola en mesec zaprta, ker je med šolarji razsajala škrlatinka. V šolskem letu 1928/29 je bil v tej stavbi ustanovljen 1. razred državne meščanske šole, ki je bila v drugem nadstropju. Preden so v tej stavbi ustanovili meščansko šolo, so nadzidali en del šolskega poslopja in tako pridobili v vsakem nadstropju še po eno učilnico. Učenci so po zaključeni državni narodni šoli lahko nadaljevali šolanje v t. i. štiriletnih meščanskih šolah. Leta 1930 je bila z novo šolsko reformo ustanovljena 4-letna nižja narodna šola in 2-letna višja narodna šola. Leto kasneje je bil v tej stavbi odprt tudi državni otroški vrtec. Del šolskega vrta je dobil vrtec, kjer so se lahko igrali majhni otroci. V kriznih letih pred 2. svetovno vojno se je večalo število revnih otrok. Šolski dobrotniki so darovali otrokom obutev, obleko in šolske potrebščine. Na šoli je ves čas deloval podmladek Rdečega križa, ki je zbiral prispevke za obdaritev revnih šolskih otrok. Ponavadi so jih obdarili v mesecu decembru. V šolski kuhinji so učenke višjih razredov peklo kruh za siromašne otroke. Na šoli so bile redne obrtne razstave, ki jih je pripravila obrtno-nadaljevalna šola. Te razstave so bile vedno dobro obiskane, pritegnile so pomembne obrtnike in veljake tistega časa. Leta 1936 se je take razstave udeležil tudi knez namestnik Pavle, ki je ob tej priložnosti nakupil več stvari.

1918/19 (Državna osnovna šola Št. Vid nad Ljubljano)

Vsled odredbe višjega šol. sveta z dne 25. januarja. 1919 se je odpravil pouk nemščine kot obvezen predmet. Za prostovoljni nemški pouk se je oglasilo 18 otrok. V 6. razredu se je ena teh tedenskih ur določila za pouk srbohrvaščine.

Pouk je bil moten zaradi španske bolezni⁴ in s fronte prihajajočega vojaštva. Pouka na obrtno nadaljevalni šoli ni bilo.

1919/20

Pouk se je pričel 23. sept. in zaključil 30. junija.

Na šoli se je gojilo tudi sadjarstvo, praktični del je vodil nadučitelj J. Bajec. Tudi druge panoge kmetijstva je učil učitelj Fr. Likar.

Vsled poziva višjega šolskega sveta je krajni šolski svet prepustil telovadnico odsekoma Orlu in Sokolu v uporabo, pa samo za večerne ure.

Dne 26. junija je došel v Ljubljano Njegovo Visočanstvo regent Aleksander, pa ga je naša mladina na potovanju po Gorenjski najprisrčnejše sprejela in pozdravila.

⁴ Španska bolezen se je pojavila tudi med šolsko mladino, zato se je pouk ustavil do 4. novembra 1918.

Sokoli, vir: Janč Zaletel

1920/21

19. januarja se je na tukajšnji šoli ustanovilo društvo »Mladi junaki«⁵. Ustanovni shod, ki se je vršil v telovadnici ob navzočnosti otrok 2., 3., 4., 5. in 6. razreda ter vsega učiteljskega osebja, je otvoril šolski vodja. Izmed učiteljstva sta govorila učitelj Poberaj in učiteljica Marija Žirovnik, ki je v jako poljudnem govoru navduševala otroke za protialkoholno gibanje. Glavno predavanje pa je vodil učitelj Drago Bitenc na podlagi lastnoročnih izgotovljenih risb in drugih učil. Njemu se je tudi poverilo vodstvo mladega društva, ki naj raste in uspešno deluje.

16. 8. je umrl kralj Peter. Slava njegovemu spominu.

1921/22

2. aprila je priredila šola roditeljski sestanek našim materam. Govoril je dr. M. Justin o telesni vzgoji, zlasti pa je poudarjal snago. Nadučitelj J. Bajec pa je poudarjal harmonijo med šolo in domom glede vzgoje otrok ter podal nekaj navodil glede izdajanj povelj. Šibal je tudi hibe in napake naših otrok. Sestanek je bil dokaj dobro obiskan.

28. junija je bila proslava ob poroki Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra (3 dnevi pouka prosti).

1922/23

4. aprila so se zbrali vsi otroci 3., 4., 5. in 6. razreda v telovadnici, kjer je voditelj abstinenčnega krožka predaval jim o posledicah uživanja opojnih pijač.

20. maja pa je imel nadzornik Pirc iz Ljubljane predavanje s filmom o povzročitvi jetike, o bacilih itd. Udeležba je bila obila.

1923/24

26. marca se je ustanovil osnovnošolski gasilski naraščaj iz dečkov 5. in 6. razreda.

V času od 6. do 9. maja je šol. mladina pod vodstvom učiteljstva kaj marljivo pokončevala rjavega hrošča. 57 otrok je nabralo 413 litrov hrošča ter jim je županstvo izplačalo 206 din nagrade.

1924/25⁶

27. junija 1925 je bila v šolski telovadnici proslava Vidovega dne s prireditvijo Kralj Matjaž samo za povabljenе urade in šolsko mladino; 28. in 29. junija pa za starše in ostalo občinstvo proti vstopnini in sicer sedeži po 10 ali 8 din, stojišča pa 4 din. Igra je jako dobro uspela.

Odpustnica, vir: Marija Ponikvar

Ljudska šola 1923, vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana

⁵ Otroci, ki so pripadali organizaciji "Mladi junaki", so se vzdržali pitja alkoholnih pijač.

⁶ 18. decembra je bil upokojen šolski upravitelj J. Bajec ter je prevzela njegovo vodstvo začasno učiteljica Ljudmila Bukovčeva. Od dne 27. februarja je s kraljevim ukazom in z ministrskim odlokom mesto upravitelja prevzel Ivan Šmajdek.

Vspored za proslavo:

1. Koračnica Triglav
2. Nagovor šol. upravitelj.
3. »Kosovo polje« - deklamacija.
4. Kralj Matjaž – igra s petjem in plesom.
5. Alegorija »Jugoslavija«.

Pri igri in med odmori je igral domači učiteljski orkester.

Štrajk: Prememba (premeščanje učiteljev) učiteljstva je bila povod, da je šolska mladina izostala 2 dni iz šole in tako demonstrirala proti premembi. Posledica tega je bila, da so bili starši otrok kaznovani z globo.⁷

1925/26

V začetku šolskega leta je bil razširjen v šolskem okolišu oslovski kašeljski; zato se je pričelo šolsko leto šele s 1. oktobrom namesto s 1. septembrom.

Otroci iz deškega zavetišča sv. Jožefa, ki obiskujejo tukajšnjo šolo, 39 po številu, so oboleli za mikrosporijo, zelo nalezljivo, težko lečljivo kožno boleznijo; zato niso obiskovali šole od 29. januarja dalje do začetka prihodnjega šolskega leta.

1926/27

Desetletnico majniške deklaracije se je praznovalo dne 30. maja 1927 s primernim predavanjem v posameznih razredih. Vsak razred je tudi nabavil sliko – diplomu, ki jo je izdala Jugoslovanska Matica.

Dne 26., 28. in 29. junija je bila v risalnici razstava risarskih in pisalnih izdelkov ter deških in dekleških ročnih del tukajšnje šolske mladine. Razstavo je obiskalo mnogo občinstva. Prostovoljnih denarnih prispevkov se je nabralo ob tej priliki 402,50 din.

Pred šolo se je napravila železna ograja, ki je bila deloma že pred vojno izdelana, a jo je postavil in dodelal ključavničar Foltin.

1927/28

Dne 14. 9. 1927 je potekal razgovor za meščansko šolo. Sklenilo se je, da se ustanovi meščanska šola v Št. Vidu nad Ljubljano⁸. V I. nadstropju se je končni hodnik zaprl s steno ter se je tako dobilo sobico za pletarstvo⁹. Deška ročna dela so postala obvezna.

⁸ 4 razredna meščanska šola v Št. Vidu bo nastanjena v prostorih osnovne šole. Za osnovno šolo se bo rabilo 10 učnih sob, za meščansko šolo pa 4 učne sobe. Meščanska šola se nastani v 2. nadstropje. V 2. nadstropju je še prostor za učila, knjižnico in posvetovalnico. Risalnico in telovadnico imata obe šoli skupaj.

⁹ V šol. letu 1925/26 se je uvedel neobvezen pouk v pletarstvu, ki ga je poučeval učitelj Josip Gole.

Ljudski dom, vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana

⁷ Ministrstvo je premestilo nekaj učiteljev na druga delovna mesta. Krajanje so organizirali štrajk in demonstracije proti novim učiteljem. Županstvo je zato nekatere starše kaznovalo.

Ena najstarejših fotografij šole, vir: šolski arhiv FRS

Statistični pregled na d. l. 1927/28.

	Šolski svet	Šolski svet	Šolski svet	Šolski svet
1. Varnostni z. l. ustajalo	228	173	401	19 24
2. Med. z. l. ustajalo	9	3	12	- -
3. Med. z. l. ustajalo	6	6	12	3 2
4. Med. z. l. ustajalo	-	-	-	- -
5. Ob. konar. z. l. ustajalo	231	170	401	16 22
6. Za tajni. z. l. ustajalo	4	2	6	- -
7. Za pletar. ustajalo	178	157	335	16 22
8. Za pletar. ustajalo	28	33	61	- -
9. Kona. ustajalo	5	-	5	- -
10. Pletar. ustajalo	231	169	400	16 22
11. Protestanti	-	1	1	- -
12. Kmetstvo je ustajalo	13	9	22	15 19
13. Odstojeno	1	1	2	- -

Šolski upravitelj v št. Vidu nad Ljubljano,
dne 20. avgusta 1927.

Foltin Josip

Izpis iz Šolske kronike, vir: šolski arhiv FRS

¹⁰ Avgusta 1928 se je pričelo z nadzidavo nad verando stanovanja šolskega upravitelja. Nadzidava obsega dve šolski sobi v katere je napeljana centralna kurjava. Centralna kurjava je napeljana tudi v vsa stranišča, da se obvaruje v zimskem času popokanju vodovodnih cevi.

1928/29 (Državna narodna šola Št. Vid nad Ljubljano)

Otvoril se je 1. razred državne meščanske šole. Ravnatelj meščanske šole je postal Rudolf Pečjak.

V začetku šolskega leta se je pojavila med mladino škrlatica. Higijenski zavod v Ljubljani je zato cepil vso šolsko mladino proti škrlatici in šola se je zatvorila za 30 dni.

Radi hude zime in pomanjkanja kuriva v mesecih januar in februar je bil zelo nereden pouk, kateri se je moral celo prekiniti za 30 dni.

Prizidal se je del k šolskem poslopju; nad kuhinjo šolskega upravitelja se je na bivši verandi nadzidalo v vsakem nadstropju po eno sobo¹⁰.

1929/30

Šolski upravitelj Ivan Šmajdek je bil kot običajno oproščen šolskega pouka, vendar je prostovoljno poučeval kmetijstvo (praktično).

Ženska in deška ročna dela so se poučevala v vseh razredih. Pregradilo se je igrišče za meščansko šolo posebej od igrišča osnovne šole, zagrajen je bil tudi dohod v vrt proti čebelnjaku. 1. decembra je podmladek Rdečega križa obdaril šolsko mladino z obleko.

Krajne učiteljske konference so bile redno vsak mesec.

1930/31

Osnovna šola je imela po novem zakonu 4 razrede nižje narodne šole in 2 razreda višje narodne šole. V višji šoli je pouk potekal po predmetnih skupinah.

V risalnici in v sobi št. 23 so napravili lesena tla. Narejen je bil cementni tlak na dvorišču ob zidu za izmetavanje premoga.

1931/32

Ministrstvo prosvete je s svojim odlokom z dne 31. avg. 1931 odločilo, da se je pri osnovni šoli otvoril državni otroški vrtec dne 10. 9. 1931. Otroški vrtec je bil v ugodnih poletnih dneh vedno na prostem.

11. novembra Dan miru; v višji narodni šoli je bilo predavanje o Georgeu Washingtonu; spomin z 2-minutnim molkom.

28. novembra 1931 je bila otvoritev nove tramvajske proge Ljubljana – Št. Vid.

Vabilo na Vidovdansko proslavo,
vir: šolski arhiv FRS

Tramvajska in avtobusna postaja v Šentvidu,
vir: šolski arhiv FRS

1932/33

V višji narodni šoli je bil pouk po predmetnih skupinah: slovenski jezik, zgodovina, zemljepis – učiteljica M. Žirovnik; računstvo z oblikoslovjem, poznavanje prirode, higijena – učiteljica M. Rant; gospodarstvo, risanje, petje – učitelj M. Jovan; srbohrvaščina – učitelj J. Gole; gospodinjstvo – učiteljica ž. r. d. J. Brezigar.

24. maja je bil pouka prost dan vsled priprav za sokolsko prireditev v priliki razvitja prapora Sokola Št.Vid, ki je bilo 25. maja obenem z narodnim taborom v Vižmarjih. Prapor je veljal 6400 din; denar zanj se je zbral od prodanih žebļjev.

Roditeljski sestanki so bili o varčevanju, o obdarovanju šolske mladine in drugih šolskih zadevah.

1933/34

23. februarja je obhajala šola spomin 60-letnice smrti velikega šolskega dobrotnika Andreja Bitenca. Tega dne je bil v cerkvi rekvijem, nato je zapel mladinski pevski zbor žalostinko pri Bitenčevem grobu »Počivaj tu dobrotnik mili«. Nadaljna slovesnost je bila v šolski telovadnici:

1. prizor: Ob 60-letnici smrti A. Bitenca
2. Govor šol. upravitelja
3. Gosli in klavir
4. Petje mladinskega zbora
5. Obdaritev najrevnejših učencev po podmladku Rdečega križa
6. Zahvalni govor obdarovanca

Pri slavnosti so bili navzoči povabljeni sorodniki A. Bitenca, uradi in odličniki.

Podmladek Rdečega križa je imel 29 članov in 17 članic ter je o priliki Bitenčeve slavnosti obdaril revnih učencev z obleko. Podmladek Jadranske straže¹¹ ima 88 učencev in 71 učenk. Društvo Mladi junaki šteje 202 učenca in 177 učenk ter ima mesečna predavanja.

12. maja je bila proslava materinskega dne z govorom, deklamacijo, gosli in klavir ter pesemco »Naša dobra mamica« z rajanjem (vrtec) in petjem mladinskega zbora.

Ljudska šola 1932,
vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana

Vabilo na koncert, vir: šolski arhiv FRS

¹¹ Jadranska straža je bila organizacija, ki je delovala od 1922 do 1941. Bila je najbolj množična organizacija v medvojni Jugoslaviji, posebno pozornost je posvečala mladini. Nastala je iz nasprotovanja nameri Kraljevine Italije, da zasede vzhodni Jadran. Prizadevala si je za razvoj zavesti o pomenu in vrednosti vzhodne obale Jadrana, za njeno ohranitev ter za razvoj pomorskih dejavnosti

Učni tečaj, vir: Tina Jama Kovač

Katafalk, vir: Marko Bradač

Šolski okoliš, vir: www.ssolski-muzej.si

V šolskih prostorih je bil dvomesečni gospodinjski tečaj »Društva kmetijskih fantov in deklet«. Poučevali so šolski upravitelj Iv. Šmajdek, okrajni zdravnik dr. J. Arko, učiteljica Krista Satler in učiteljica ženskih ročnih del Jož. Brezigar.

V vseh šolskih prostorih je bila od 15. 7. do 20. 8. 1934 obrtna razstava šentviških obrtnikov pod pokroviteljstvom bana dravske banovine, Dr. Drago Marušiča, ki jo je slovesno otvoril. Ob tej priliki je bil koncert šolskega mladinskega pevskega zbora pod imenom Jadranski stražarji.

1934/35

9. oktobra 1934 je bil naš kralj Aleksander I. Ujedinitelj umorjen od zločinske roke na Francoskem v Marseillu. Naslednji dan ni bilo pouka; 10. 10. je bila na šoli žalna seja učit. zbora in šolski upravitelj je zaprisegel učiteljstvo novemu mlademu kralju Petru II.

18. oktobra smo obhajali pogrebno svečanost; pred šolskim poslopjem je bil postavljen katafalk¹². Po maši zadušnici je bil mimohod navzočih uradov, šolske mladine z učiteljstvom, korporacij in občinstva.

Po prošlem polletnem žalovanju, dne 9. aprila 1935, smo obhajali žalno spominsko proslavo za blagopokojnim viteškim kraljem. V dobi žalovanja je izostalo pri vseh proslavah običajno petje in glasba.

Letošnji dan Ujedinjenja, 1. 12., je šola praznovala še s posaditvijo spominske lipje v spomin nastopa vlade mladega kralja Petra II ob navzočnosti uradov in ljudstva. Lipa je vsajena sredi vrta pred šolskim poslopjem; v zemljo pred njo je položena cev, ki hrani polo s podpisi tedanjih predstojnikov vseh uradov v občini.

Vidovdanski proslavi, ki je bila po sveti maši na šolskem igrišču, je bilo priključeno še razvitje zastave Podmladka Jadranske straže. Kumoval je Stanko Rozman, trgovec, ki je daroval o tej priliki podmladku Jadranske straže 1000 din. Pri P. J. S.¹³ je bilo 96 članov in 69 članic. Ima svojo zastavo. 31. 10. je bila pri pouku posvečena ena ura našemu morju.

Na šoli je bil ustanovljen »fond kralja Aleksandra I.«, ki je prispeval skupaj s podmladkom Rdečega križa za obleko in obutev revnih otrok.

Dovoljen je bil razred za manj nadarjene, ki se pa ni otvoril radi pomanjkanja prostora.

Po vseh razredih je bilo v maju predavanje o treznosti in tuberkulozi (protialkoholno gibanje »Mladi junaki«).

¹² Črno pregrnjen oder ob obredu za pokojnika.

¹³ Podmladek Jadranske straže

1935/36

Začetkom počitnic je obiskal našo šolo načelnik v ministrstvu prosvete g. Maričić v spremstvu ministrskega referenta g. Erjavca. Mladinski pevski zbor je pod vodstvom učitelja Jovana priredil lepo uspeli koncertni večer.

5. julija je bila slovesna proslava 70-letnice tukajšnje za podvig izobrazbe zelo pomenljive Blaž Potočnikove čitalnice, ter istočasno tudi otvoritev obrtne razstave, otvorjene po banu dr. M. Natlačen. Razstavo si je ogledalo mnogo ljudi, med njimi tudi številni odličniki; kakor g. minister dr. Miha Krek idr. – je trajala šest tednov, t. j. do 16. avgusta, ko je bila slovesno zaključena. Dan po zaključku pa si je ogledal razstavo Njegovo kraljevo Visočanstvo knez namestnik Pavle, ki se je jako laskavo izrazil o njej ter tudi nakupil več stvari.

1936/37¹⁴

Rojstni dan Njegovega Veličanstva kralja Petra II. smo proslavili 6. septembra z zahvalno službo božjo v župnijski cerkvi ter nato v šolski telovadnici.

Povodom 2. obletnice tragične smrti blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja se je dne 9. oktobra udeležila vsa šola molitev; nato se je vršila v šoli žalna komemoracija. 24. septembra smo prvič oficijelno proslavili obletnico smrti velikega pedagoga škofa Antona Martina Slomška.

11. februarja je šola po dnevnem pouku prisostvovala v tukajšnjih kino prostorih patriotskemu filmu: manevri ob Kolpi, božič na dvoru Njegovega Veličanstva kralja, obisk predsednika Čehoslovaške republike ter slike Bosne, Hercegovine in Dalmacije.

1937/38

Kot vsako leto smo vzgajali mladino v ljubezni do kralja in domovine. Isti namen so imele mladinske organizacije; podmladek Rdečega križa je vzgajal socialni čut, protituberkolozna liga skrbi za zdravje, Jadranska straža za ljubezen do morja, »Mladi junaki« navajajo k treznosti.

Z letošnjim šolskim letom smo začeli krušno akcijo. V šolski kuhinji spečejo učenke višje ljudske šole v urah gospodinjstva več hlebov kruha za siromašne otroke vseh razredov tako, da noben otrok ni več brez njega. K realizaciji te akcije prispeva krajevni šolski odbor, tukajšnji odbor Rdečega križa in protituberkolozna liga.

Obrtna razstava, vir: Tina Jama Kovač

¹⁴ V tem šolskem letu je bil upokojen upravitelj Šmajdek Ivan. Upraviteljske posle je prevzel Hladnik Leopold.

Vrtec, vir: šolski arhiv FRS

1938/39

Ob praznovanju Vidovega dne je prejelo 22 najpridnejših otrok hranilne knjižice, dar tukajšnjih hranilnic. Hranilnica in posojilnica je naklonila 12-im otrokom vloge za 50 din, Kmečka hranilnica pa 10-im otrokom z enakimi vlogami.

1939/40

22. decembra smo izvedli na šoli izdatno božičnico na korist revne mladine; tovarna Hribernik je naklonila 32-im otrokom kompletne obleke. Vseh obdarovancev je bilo 126.

Jadranska straža v Šetvidu, vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana

Med 2. svetovno vojno na šoli poučujejo nemški učitelji

13. aprila 1941 so šolsko stavbo najprej zasedle italijanske čete, 30. aprila pa se v Šentvid vkorakali nemški vojaki. 8. maja so nemški vojaki prevzeli našo šolsko stavbo. Pouk se je takoj končal in učitelji so predčasno razdelili spričevala. Še isti dan so morali učitelji zapustiti stavbo in ključe izročiti nemškemu šolskemu upravitelju. Učitelji bi lahko obdržali službo le v primeru, da so znali govoriti nemški jezik in če so lahko navedli nemške sorodnike. Julija 1941 so v Šentvid prispeli nemški učitelji, ki so razdelili učence po razredih za eno leto nazaj, poučevali pa so le v nemškem jeziku. Otrokom so spremenili imena v nemška. V tem času je bila uničena vsa šolska knjižnica, vse učbenike in knjige v slovenskem jeziku so zmetali v peč. V času 2. svetovne vojne je bila šola ves čas istočasno šola, bolnica in skladišče streliva.

1940/41

Prekinitev pouka:

Prvikrat je bil pouk prekinjen od 1. do 23. aprila (po preteku velikonočnega odmora). Dne 13. aprila je zasedla občino italijanska vojska, naselila se je v šoli. Dne 21. aprila se je italijanska vojska izselila iz šole ter odšla v sosednje hiše. S poukom smo ponovno pričeli 23. aprila ter nadaljevali do 8. maja.

Dne 28. aprila je odšel italijanski okupacijski bataljon na Ježico, nakar je istega dne prišla nemška oblast, ki je 30. aprila prevzela občino.

1941-1945¹⁵

Dne 27. marca, ko se je izvršil v Beogradu prevrat in se je konstruirala nova vlada, se je začela šola pripravljati na morebitno vojno proti Nemcem. Zgradilo se je v šoli zaklonišče. Telovadnica se je spremenila v ambulanto Rdečega križa, ki jo je vodil šolski upravitelj Leopold Hladnik.

¹⁵ Od leta 1941 do 1945 je šolska kronika zapisana v nemškem jeziku. Zapisal jo je nemški upravitelj Alois Zherne. Ravnatelj Rudolf Zupančič je dogodke na šoli in v Šentvidu povzel po koncu 2. sv. vojne.

Na velikonočno nedeljo 13. aprila 1941, so se pripodile v Št. Vid od severa in juga v presledkih italijanske čete. Razlezele so se po okoliških vaseh. V Št. Vidu so takoj zasedli javna poslopja, tako delno šolo, Ljudski dom, občinski dom in škofijsko gimnazijo. Prvi ukaz je bil, naj se na vsa poslopja obesijo italijanske zastave ... V šoli se je nastanil 1 bataljon, cca 800 mož. Spravili so šolo v velik nered in nesnago. Njih številne mule so se pasle po šolskem vrtu, kjer so Italijani skopali velik jarek in ga zadelali z vejami, kar jim je služilo kot stranišče. Italijani so ostali v Št. Vidu komaj tri tedne, zato ljudstvo še ni občutilo njihovega terorja v polni meri...

Dne, 28. 4. 1941, so italijanske čete zapustile Št. Vid. Po odhodu Italijanov so Nemci 30. 4. 1941 zasedli Št. Vid in vso Gorenjsko... Nemci so zasedli šolsko poslopje 8. 5. 1941, ko se je končal pouk na osnovni in meščanski šoli... Takoj po prihodu Nemcev je dobilo učiteljstvo poziv, da prosi za sprejem v nemško učiteljsko službo. Pogoj je bil, da se navede nemško sorodstvo

in znanje nemškega jezika. Učiteljstvo je razen ene izjeme odklonilo... Učiteljstvo je 8. maja dobilo nalog od orožniške komande, da v petih minutah zapusti šolski zavod in izroči ključe šolskemu upravitelju. Tako je prišla šola z vsem inventarjem v nemške roke...

Šentviška železniška postaja med drugo svetovno vojno,
vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana

Iz severa je prišlo 14. julija v Št. Vid nemško učiteljstvo. Sprejem učiteljstva je bil organiziran in vsi predstavniki nemške oblasti so jih pričakali pred občinskim domom. Pozvali so tudi mladino in ostalo prebivalstvo, da so se udeležili sprejema. Za vsakega učitelja je bilo že pripravljeno stanovanje. Takoj se je začel pouk v nemškem jeziku in otroke so razvrstili po razredih za eno šolsko leto nazaj. Novincev prvo leto niso sprejemali. Pouk je bil zelo pomanjkljiv. Največ se je pelo in telovadilo in edina njihova želja je bila, da bi se otroci, kakor tudi odrasli, čimprej naučili nemškega jezika. Zato so v ta namen prirejali tečaje za odrasle, toda ljudstvo se je le v malem odzvalo temu pozivu. Učiteljstvo je bilo v glavnem nekvalificirano. Otroci so od prvega dne zasovražili te ljudi in šolo, kar so ob vsaki priliki javno pokazali. Med poukom so zafrkavali učitelje, dajali so jim razne priimke, jih zmerjali, naj odidejo odkoder so prišli in peli v šoli slovenske pesmi. Prvega decembra so otroci v šolski nalogi podčrtali naslov šolske naloge modro-belo-rdeče, na tablo pa so napisali: Danes je prvi december, naš največji narodni praznik. Ko je stopila učiteljica v razred, so vstali in zapeli »Hej Slovani«... Vzporedno s tem so skrbeli starši otrok, da so se doma učili slovensko čitati in pisati. Po vaseh so starejše deklice zbirale mlajše otroke in jih učile... Tudi slovenske učiteljice so jih skrivaj poučevale... Teden pred polomom Nemčije so nemški učitelji odšli kar na tihem v veliko veselje naših otrok, ki so že imeli pripravljene zastave za sprejem naše vojske...

Šolsko poslopje je bilo stalno zasedeno po nemškem vojaštvu in sicer je bilo istočasno šola, bolnica in skladišče municije.

1945 - 1950

Prva povojna leta. Bralca šolske kronike preleti najprej občutek velikega pomanjkanja hrane, obutve, knjig, učbenikov...; hkrati pa veliko zadovoljstvo in zanos, kako postavljati svet okoli sebe, tudi šolo, na novo. Mnogo udarniških akcij, prostovoljstva. Šolo so pomagale očistiti pripadnice AFŽ¹⁶, sokrajani so pomagali pri beljenju prostorov. Po ustnih pričevanjih so otroci v poletnem času obiskovali tečaje, po opravljenih tečajih so jih na podlagi ustnega spraševanja razdelili v razrede, glede na znanje, ki so ga pokazali. Leta 1945 je šola imela 6 razredov in 10 oddelkov. Izdani so bili novi začasni učni načrti, šele v naslednjem letu so šolarji in učitelji dobili tudi učbenike. V stavbi je dobila svoje prostore tudi XII. gimnazija, vendar pouka v vseh razredih ni mogla takoj izvajati v tej stavbi, ker so njihove prostore zasedali ruski repatriranci. Že leta 1945 je bila ustanovljena pionirska organizacija na šoli. Pionirji so pomagali pri obiranju žira, nabiranju železa, stekla, krp in zatiranju koloradskega hrošča. Zasluzek so večkrat predali dijaški kuhinji, ki je kuhala toplo kosilo tudi za oddaljene in revnejše osnovnošolce. V šolski okolici je bil velik šolski vrt. Tudi od tu so šli pridelki v veliki meri dijaški kuhinji. Pionirski odred Franca Rozmana Staneta je skrbel za lik dobrega pionirja. Najboljši razred je dobil zastavico. Šola je z odprtjem t. i. Zavetišča za učence nudila varstvo mlajših otrok, katerih starši so bili zaposleni v tovarnah.

¹⁶ Antifašistična fronta žena Slovenije.**1945/46¹⁷ (Državna mešana osnovna šola)**

Šolsko leto se je pričelo 15. 9. 1945, končalo pa 30. 6. 1946.

To prvo šolsko leto po osvoboditvi smo pričeli na najbolj slovesen način. Vsi osnovnošolski otroci, dijaki nižje gimnazije¹⁸, starši in predstavniki organizacij so se zbrali tega dne v lepo okrašenem domu »Ljudske prosvete«, kjer so govorili zastopniki šole, ljudske oblasti, AFŽ in ZMS.

¹⁷ Po 2. sv. vojni je upraviteljstvo šole prevzel Rudolf Zupancič.¹⁸ Po 2. sv. vojni so se bivše meščanske šole preimenoval v gimnazije. Gimnazijski ravnatelj Janko Černut je zaslužen za uspešen začetek delovanja šentviške XII. gimnazije, ki je v začetku delovala v zasebni hiši, kmalu pa v prostorih te šolske stavbe.

Šolsko poslopje je pustil okupator v obupnem stanju. Vsa pripravljala dela so se izvedla na udarniški način... Organizacija AFŽ je očistila in poribala tla vseh prostorov, kakor tudi predmete v teh prostorih. Največ zaslug pri hitri in temeljiti obnovi je imel ravnatelj nižje gimnazije tov. Černut.

Okupator je popolnoma oplenil šolo, ves arhiv iz prejšnjih let je bil uničen. Od vsega je ostalo le nekaj učil, medtem ko so izginile vse knjige – šolarske, učiteljske in podporne knjižnice. Učiteljstvo ni imelo na razpolago niti ene pomožne učne knjige. Tako je bila priprava na pouk zelo otežkočena ter je zahtevala mnogo časa in truda.

V času vsestranskega razmaha telesne kulture, se je uredilo na enem delu šolskega vrta telovadišče, kjer šolska deca telovadi v letnem času. Tudi šolska telovadnica je bila urejena po predpisih higijene. Parket je bil na novo ostružen in odslej ne sme nihče v čevljih v telovadnico.

31. 10. je bila na šoli organizirana pionirska organizacija. Ob tej priliki so se izvedle razredne in šolske volitve. V to organizacijo so pristopili vsi učenci.

Šola 1945, vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana

1946/47

Spričevalo iz leta 1947, vir: Marija Novak

Prva čitanka, vir: www.rutars.net

V septembru in oktobru so pionirji nižjih razredov organizirali nabiranje žira. Olje, ki smo ga dobili za nabrani žir, smo poklonili dijaški kuhinji. Mladina je sodelovala tudi pri nabiranju starega železa, konzerv, stekla in krp. Jeseni in pomladi so se pionirji, skupno z učiteljstvom udeležili udarniškega dela v Stanežičah in na domačem šolskem vrtu. 23. februarja je bil slovesen sprejem učencev v pionirsko organizacijo. Vsak pionir je dobil svetlomodro rutico. Iz vsakega razreda pa je bil izbran najboljši za udarnika. Udarnikom so bile svečano izročene rdeče rutice. Organizacija si je nadela ime »Pionirski odred Staneta Rozmana«.

Čeprav je šele drugo leto v svobodi, so vendar že vsi razredi dobili svoje odgovarjajoče čitanke, kar je posebno olajšalo in oživilo pouk materinščine. Zelo radi posegajo otroci po mladinskih časopisih. Razprodanih je bilo nad 1700 izvodov Cicibana, ki živi z najmlajšimi in čez 1250 izvodov Pionirja, ki v mnogočem pomaga pri pouku.

Oddaljeni in siromašni učenci so dobili v zimskem času brezplačno toplo kosilo v tukajšnji dijaški kuhinji, ki jo požrtvovalno vodi tov. Černutova.

Šolski upravitelj tov. Zupančič Rudolf je vodil delovno brigado pionirjev, ki je uničevala koloradskega hrošča na Krškem polju.

1947/48

Da bi tudi pionirji ne zaostali v vseljudskih naporih za dosego petletnega plana, so uvedli medsebojno in razredno tekmovanje. Pionirska organizacija je poklonila zastavico najboljšemu razredu. Prvi so jo dobili pionirji 1. b razreda. V vseh razredih je završalo. V 17-ih učnih krožkih se je učenje poglobilo, za disciplino so skrbeli potom pionirske organizacije. Uspeh ni izostal. Do zaključka šolskega leta so si pridobili zastavico skoraj vsi razredi.

Poučne filme so gledali učenci brezplačno skoraj vsak teden v šolski risalnici. Filmski aparat je last gimnazije, vendar so tudi naši učenci gledali skoraj vse filme, ki jih je dobila na razpolago gimnazija, za kar se je zahvaliti ravnatelju tov. Černutu in profesorju tov. Medvedu, ki je učencem tolmačil dogodke na platnu.

Dijaška kuhinja pod vodstvom neumorne tov. Černutove je razdelila osnovnošolski mladini 6112 kosil. S tem je bilo pomagano predvsem onim otrokom, katerih roditelji so zaposleni v produkciji.

1948/49

Pri Titovi štafeti so pionirji naše šole pred šolskim poslopjem tvorili gost špalir. Ko so tekači pritekli, so jih pionirji burno pozdravljali. Na predvečer Titovega rojstnega dne so pionirji prisostvovali v risalnici radijskemu govoru tov. prosvetnega ministra dr. Potrča. Za Titov rojstni dan so pionirji sprejeli nove obveze glede učenja ter rednega obiskovanja šole.

14. februarja je na šoli otvorjeno Zavetišče za učence, katerih starši so zaposleni v produkciji. Učitelji so jim pomagali pri domačih nalogah.

1949/50¹⁹

Ustanovili so se razni krožki, v katerih so delali pionirji. Nasadili so šolsko njivo s sončnicami in bučami ter jih oskrbovali vse leto. Ustanovil se je tudi pevski zbor in igralna družina.

Medsebojno tekmovanje in krožki so dvignili nivo znanja. Pionirska organizacija je skušala ustvariti lik dobrih pionirjev, drugim za zgled.

V »Tednu matere in otroka« so priredile pionirjem na okrašenem šolskem vrtu članice AFŽ pod vodstvom tov. upraviteljice otroško zabavo s pogostitvijo in srečelovom. Pogostile so nad 350 otrok.

¹⁹ Upravitelj šole je za kratek čas postal Viktor Engelsberger, leta 1950 ga je kot upraviteljica zamenjala Gabrijela Kolar.

Šolski vrt, vir: arhiv OŠ FRS

1950 – 1960

Zaradi prostorske stiske gimnazije se je pouk že leta 1951 začel v dveh izmenah. Gimnazija je morala vsako leto zavrniti nekaj učencev, ker ni bilo prostora za uvajanje novih oddelkov. Leta 1953 je XII. gimnazija dobilačasne prostore v Škofovih zavodih, dokler ni bila sezidana nova šolska stavba, kamor se je kasneje preselila tudi gimnazija. Leta 1952 se je na šoli uvedel tudi otroški vrtec, ki je imel na šoli največ 3 oddelke. Šola je poskrbela, da se je za vrtčevske otroke zgradilo igrišče. Leto kasneje so bili na šoli prvič uvedeni športni dnevi. Leta 1956 je bil odprt tudi oddelek za marj nadarjene otroke, da se je tudi tem otrokom omogočilo pridobivanje znanja. Prelomno leto v tem obdobju je bilo leto 1955/56, ko je bila sprejeta nova šolska reforma in uvajanje osemletke ter novi programi gimnazij. Učitelji so se pripravljali na postopno uvajanje novih učnih načrtov. V ta namen so v šolski stavbi opravili nekatera gradbena dela in s tem pridobili novo učilnico, zbornico in pisarno. Leta 1957 so v novo šolsko leto z novimi učnimi načrti nastopili učitelji in učenci prvih treh razredov. Za ostale razrede se je z reformo za kakšno leto še počakalo, ker še niso bili pripravljeni novi učbeniki. Leta 1958 so se vse štirirazredne osnovne šole preoblikovale v osemrazredne, in sicer tako, da so se nižji razredi gimnazije priključili osnovni šoli ter se postopoma preoblikovali v višje razrede osnovne šole. Leta 1956 je šola proslavljala 90-letnico šolstva v Šentvidu. Ob tej priliki se je šola po sklepu občinskega ljudskega odbora preimenovala v OŠ heroja Franca Rozmana Staneta, v šolski avli pa se je odkrila spominska plošča, ki bo vse spominjala na veliki dogodek. Istočasno je bila odkrita tudi plošča Andreju Bitencu, dobrotniku šole. V tem obdobju sta se v Šentvidu formirali dve osemletni osnovni šoli in V. gimnazija. Konec petdesetih let se v Šentvidu že začena stanovanjska gradnja.

1950/51

Pouk se je pričel 9. oktobra v turnusih, ker je gimnaziji primanjkovalo prostora.

Na šoli sta bila organizirana dva masovna roditeljska sestanka: o problematiki šole in o kvarnih izvenšolskih vplivih na deco.

1951/52

Šolsko delo je potekalo brez motenj in je tudi učiteljstvo bilo dokaj zdravo. V februarju 1952 je motil šolski obisk velik sneg. V nekaj dneh je padlo cca. 130 cm snega in še več ter niso mogli otroci v šolo. Ogrožena je bila tudi šolska streha, tako kot ostalih hiš, zato smo morali odmetavati sneg iz strehe. Kjer ni bilo čuječnosti, se je marsikatero ohišje podrlo. Ogromna škoda se je naredila v gozdu.

Posebnost v tem letu je bila zgraditev stalnega lutkovnega odra, ki smo ga zgradili s pomočjo kreditov. Oder je bil zgrajen do prireditve novoletne jelke, oficilno pa je bil otvorjen na Prešernov praznik.

Šolsko stopnišče, vir: šolski arhiv FRS

1952/53²⁰

4. junija so osnovne šole v Ljubljani priredile skupni telovadni nastop, nastop pevskih zborov in razstavo risb ter ročnih del. Šentvid je dobil svojo občino. Prvo vprašanje je bilo, kako rešiti zadevo glede novih prostorov XII. gimnazije, ki je že v prejšnjem letu morala zavrniti mnogo dijakov. Za šolsko leto 1953/54 se predvideva, da bosta imeli osnovna šola in gimnazija skupno 32 oddelkov. Sekretar za Narodno obrambo je gimnaziji začasno odstopil prostore v bivših Škofovih zavodih.

1953/54

Šolsko leto smo pričeli sami v naši zgradbi. XII. gimnazija je bila le še gost v našem poslopju²¹. Gimnazija se je preselila začasno v Škofove zavode. Pouk je zopet le dopoldanski.

Prvikrat so bili uvedeni športni dnevi. Bili so v veliko veselje otrok, ki so se enkrat mesečno prijetno in poučno razvedrili pod vodstvom učiteljstva. Otroci nižjih razredov so športne dneve prebili največ na Šmarni Gori in Rašici, starejši pa so šli tudi dlje: v Slavkov dom, na Katarino in Planico. Ob tistih prilikah so bila tudi izvršena tekmovanja v teku čez drn in strn ter v streljanju in atletskih spretnostih.

V šoli je tudi otroški vrtec, katere prostore smo zelo lepo opremili in dobil je novo igrišče.

1954/55

Deseta obletnica osvoboditve je bila rdeča nit šolskega dela.

Prav lepo je izpadlo tekmovanje v pisanju spominov na NOB, ki ga je organiziral občinski Ljudski odbor Šentvid in občinski odbor SZDL. Naši učenci so prejeli za svoje spise 6 nagrad z denarno vlogo 500,- din, 2 nagradi z denarno vlogo 1000,- din in 8 knjižnih nagrad.

1955/56

Zima je bila mila in brez snega tja do februarja, ko je nastopil precej hud in dolgotrajen mraz. Spomladi je bil pouk zaradi mraza za 14 dni prekinjen.

Šolska reforma: začela se je priprava na osemletko. V 2. nadstropju smo podrli steno in dobili učilnico. V pritličju smo pregradili steno in dobili večjo zbornico ter manjšo pisarno. V Šentvidu sta predvideni dve osemletki, ena tukaj, druga pa v novi gimnaziji. Z reformiranim delom bomo najbrž začeli v šolskem letu 1957/58.

Vrtec z ravnateljem Kolarjem,
vir: šolski arhiv FRS

Malica, vir: šolski arhiv FRS

²⁰ Kot upravitelj šole je nastopil Vilko Kolar.

²¹ Nekaj oddelkov gimnazije je še imelo pouk v tej šolski zgradbi.

1956/57

(OŠ heroja Franca Rozmana Staneta - Ljubljana - Šentvid)

Odločba o poimenovanju šole,
vir: šolski arhiv FRS

Spominska plošča, vir: šolski arhiv FRS

22. 12. 1956 ob 90 letnici šolstva v Šentvidu se je šola preimenovala v OŠ Heroja Franca Rozmana Staneta. Ob tej priliki so v avli šole vzdali spominski plošči: Andreju Bitencu in Francu Rozmanu Stanetu.

Na šoli je bil otvorjen oddelek za duševno zaostale otroke. Stavba ima 12 učilnic in 3 prostore za otroški vrtec.

Predvideno je bilo, da bi z novim šolskim letom pričeli z reformirano šolo. Ker še ni učnih načrtov, šolskih knjig in materialnih ter kadrovskih pogojev, se ta zadeva odgodi. Po novih učnih načrtih bomo začeli poučevati le v prvih treh razredih.

1957/58

Svet za šolstvo je odločil za naslednje šolsko leto, da bodo v Šentvidu tri šole:

- 1) osnovna šola heroja Franca Rozmana Staneta s 14 oddelki (cca. 790 otrok)
- 2) osnovna šola heroja Kebeta Alojza s 15 oddelki (cca 550 otrok)
- 3) V. gimnazija

Vsak učitelj je moral ponovno prositi za delovno mesto. Jeseni naslednje leto se bo delalo po novi organizacijski shemi, le s to razliko, da bodo višji oddelki delali po načrtih nižje gimnazije.

1958/59

Letos se je prvič po dolgih letih zgodilo, da smo začeli z delom s popolnim učiteljskim zborom. Namreč, v zvezi z reformo se je v temeljih spremenilo tudi nastavljanje učnih moči. Sedaj se vsa učna mesta po šolah oddajajo po razpisih, rešuje pa jih svet za prosveto področne občine. Učiteljev ne premeščajo več, imajo pravico do svobodnega odločanja in izbire mesta. Svet naše občine je zelo resno gledal zlasti na problem kadra na naši šoli.

Začeli smo z novo organizacijsko obliko, ki jo predvideva reforma. Reformirala se je XII. gimnazija in osnovna šola. Prosvetni delavci bodo morali spremeniti svoj odnos do snovi, učencev in vzgoje. Naloga je vsebinska prenova pouka, kajti le tako bomo dosegli šolsko reformo.

Letos smo v višjih razredih delali še po starih gimnazijskih učnih načrtih, v nižjih razredih so bili že uvedeni novi načrti. Prihodnje leto bo 5. razred začel po novih učnih načrtih. Prav 5. razred je pomemben kot prehod od razrednega k predmetnemu pouku.

Naša šola je dobila šolski okoliš od naselja Šentvid proti Ljubljani in otroke iz Dravelj. Imamo 20 oddelkov, 2 oddelka pomožne šole in 3 oddelke vrtca – pouk poteka v dveh izmenah. Šentvid z zelo živahno gradnjo dobiva novo podobo; zgrajenih je mnogo novih hiš in blokov.

1959/60

Na občinskem kulturnem festivalu v Šentvidu sta naša šolska pevska zbor zasedla obe prvi mesti.

Na zveznem tekmovanju mladih tehnikov v Beogradu sta naša mladince Cizerle Franc in Čižman Tone zasedla v fotografiji v zveznem merilu 3. in 4. mesto.

Na republiškem tekmovanju mladih tehnikov smo dosegli 2. mesto.

Končno je bilo maja 1960 dograjena hiša za prosvetne delavce v Šmartnem. Vanjo so se vselili tudi naši učitelji.

Letos smo v vse učilnice namestili parket in nove table.

Prvo berilo, vir: Tina Jama Kovač

1960 – 1970

V skladu z novo republiško Ustavo, ki je bila sprejeta leta 1963 in je poudarjala pomen samoupravljanja, je bil sprejet tudi nov Zakon o osnovni šoli. Šole so začele delovati kot samostojni zavodi z lastnimi statuti in notranjimi pravnimi akti. Tudi učence se je navajalo na pomen samoupravljanja. Uveden je bil t. i. družbeno – komunalni pouk. Učenci so se seznanjali z delovanji raznih organov, na redovalnih konferencah so prisostvovali predstavniki pionirske in mladinske organizacije ter razrednih skupnosti. V tem obdobju je bilo uvedeno veliko novega: šola v naravi kot nova oblika šolskega dela, mala šola, pouk prometne vzgoje, tekmovanje za Jurčičevo bralno značko... Za najboljše učence je bil ustanovljen Sklad bratov Ribar, najbolj prizadevni so dobili pozlačene medalje in knjige. Velik poudarek je bil tudi na disciplini otrok. Uvedena je bila t. i. hora legalis za učence v času pouka in v času počitnic. Nekaj časa so učenci v šoli nosili halje. Ustanovili so se varstveni oddelki, ki so v večji meri namenjeni kot oblika pomoči učencem pri učenju. Pomoči potrebni učenci naj bi te oddelke redno obiskovali, vendar so jih pogosto zapustili, ko so popravili oceno. Na šoli sta nekaj časa delovala tudi dva oddelka glasbene šole. Pomemben dogodek leta 1966 je bila proslava ob 100-letnici šolstva v Šentvidu, ko je bil v avli v 1. nadstropju odkrit kip Franca Rozmana Staneta. Ob tej priložnosti je tovariš Tito odlikoval šolo z redom zaslug za narod s srebrnimi žarki. Pionirji in mladinci so ves čas s prireditvami sodelovali na lokalni ravni, v okoliških tovarnah in v vojašnici Šentvid. Udeleževali so se tudi mnogih tekmovanj, po šolski kroniki sodeč so bili zelo uspešni fotografi in mladi tehniki. Učni uspeh vseh učencev je bil ob konferencah postavljen na ogled v vitrini na hodniku šole.

1960/61

Na šolskem dvorišču, vir: šolski arhiv FRS

Posebne omembe je vredno, da smo s posebnimi prireditvami gostovali v tovarnah Kot in Rašica.

Uspeh smo dosegli s sodelovanjem na razstavi »Pionirski foto 1961«, kjer je sodelovala ena članica našega šolskega KMT in dosegla 1. mesto in prvo nagrado. Zelo lepo je uspelo tudi mladinsko popoldne »Korajža velja«, kjer so dijaki odgovarjali prvenstveno o zgodovinskih dogajanjih iz časov revolucije in NOB. Pretežni del prireditve je bil posvečen 20. obletnici našega upora leta 1941. Temu je bila prilagojena tudi vrsta izletov v kraje dogajanj NOB.

V zvezi s spremembami plačnega sistema javnih uslužbencev je bil v drugi polovici šolskega leta sprejet pravilnik o razdelitvi gíbljivega dela plače. Osnovno načelo razdelitve sloni na postavki, da se gíbljivi del plače deli posameznim uslužbencem na podlagi delavnosti in uspešnosti vsakogar, ne glede na njegovo znanje in položaj. Tako razdeljevanje plače je delavno precej razgibalo učiteljski zbor, je pa vsadilo tudi kali nesporazumov in zavisti. Da bi se te negativne strani vsaj ne razrasle!

1961/62

Novost na šoli so razredni roditeljski sveti. Z njimi smo pritegnili roditelje tudi v posameznih oddelkih k sodelovanju.

Na 1. delavni konferenci je učiteljski zbor obravnaval članek iz Prosvetnega delavca »Kam gre pot naše mladine«, ki opozarja na nezdrave pojave pri mladini, da so brez čuta za lepoto narave, nimajo čuta odgovornosti in vestnosti, zabavo iščejo pri slabih filmih in plehkem čtivu; računa le, kako bi nam lahek način dobro živela. Članek smo prediskutirali tudi na skupnem roditeljskem sestanku.

Na roditeljskem sestanku se je predlagalo, da bi učenke in učenci nosili halje; zato je šola kupila v bombažni tkalnici primerno blago po nižji ceni.

Na redovalnih konferencah so prisotni tudi člani šolskega odbora, predstavniki šolske in razredne skupnosti ter mladinske in pionirske organizacije. V diskusijo o vzrokih neuspehov so posegli tudi predstavniki razrednih skupnosti.

Uvedel se je pouk prometne vzgoje in sicer v nižjih razredih dvakrat mesečno, v višjih pa enkrat mesečno.

Spremenile so se ocene iz vedenja: vzorno, primerno, neprimerno.

S 1. januarjem je postal otroški vrtec samostojna vzgojna ustanova in ni več pod upravo šole. Posluje pod imenom Vzgojno varstveni zavod Rezke Dragarjeve in ima svoj upravni odbor. Svoje prostore ima to leto še v šoli, naslednje leto gre v nove prostore v bivšem posloplju avto-mehanične šole. Tako je šola pridobila nove prostore in se izognila tretji izmeni, ki je grozila.

1962/63 ²²

To leto je bil uveden družbeno – komunalni pouk, ki je bil uspešen prav zaradi spoznavanja komunalnih problemov. Bil je tudi neka osnova za usmerjanje v poklice. Na naši šoli smo znali ta pouk praktično izkoristiti: učenci so si ogledali razne gospodarske organizacije ter komunalne ustanove, prav tako so prisostvovali sejam delovnih svetov in obč. ljudskega sveta. To je bilo za učence koristno, saj so tako spoznali temelje upravljanja.

Tov. upravitelj V. Kolar je bil z ostalimi tov. upravitelji iz Ljubljane v gosteh pri prosvetnih delavcih v Beogradu. Takrat je bilo dogovorjeno, da bodo naši pionirji šli v Beograd, njihovi pa bodo prišli v Slovenijo. V skupini 30 pionirjev iz treh šol v

Pionirji, vir: šolski arhiv FRS

²² V tem letu se je sprejemala nova ustava in velik pomen in poudarek je bil na samoupravljanju, zato so tudi učence uvajali v spoznavanje upravljanja raznih organizacij.

Proslava, vir: šolski arhiv FRS

občini je bilo 10 pionirjev naše šole, ki so bili teden dni v Beogradu in Užicah. Nato smo imeli mi v gosteh 30 pionirjev iz Beograda in 15 pionirjev iz Užic. Ta obisk se je razvil v spontano manifestacijo bratstva in edinstva.

Leto je bilo glede gospodarskih investicij zelo intenzivno in življenje silno dinamično. Šola je bila v času počitnic skoro vsa razkopana, ker se je vršila montaža internega vodovoda, centralne kurjave, električne napeljave in ozvočenja. Prebelili smo vse prostore, delno obnovili streho. Naslednje leto bo mogoče izvesti še montažo kotlovnice za kurjavo, montažo sanitarij in nove greznice.

Ljubljana dobiva novo podobo, gradijo se veliki stanovanjski bloki in stolpnice. V Šentvidu smo letos dogradili nov blok ter pločnike ob cesti.

1963/64

Na taboru, vir: Janč Zaletel

5. septembra se je pričel reden pouk. Na šolskem dvorišču so se zbrali vsi šolobvezni učenci, ves učiteljski zbor, deloma tudi starši. Upravitelj šole je pozdravil vse navzoče, v prvi vrsti pa šolske novince. Ti so bili tudi pogoščeni.

Na 2. redni konferenci so razredni aktivni oddali svoja poročila. Zaostriti je bilo treba vprašanje discipline. Obvezno morajo vsi učenci nositi halje.

Sprejet je nov odlok o hora legalis. Ta velja: od 1. oktobra do 30. aprila ob 20 uri; od 1. maja do 30. septembra ob 21 uri. Ta odlok stopi v veljavo takoj. Z njim bomo seznanili starše na roditeljskih sestankih.

Svet za šolstvo, prosveto in kulturo je imel v načrtu dvig naše šole, vendar je po podrobni analizi prišel do spoznanja, da bi bila nadgradnja predraga in bodo raje gradili novo šolo z lokacijo med Dravljami in Pržanom. Našo šolo zastopa v Svetu tov. Vilko Kolar.

Letos smo uvedli novo obliko dela – šolo v naravi, ki je zelo dobro uspela. Šole v naravi se je udeležilo 29 učencev. Učenci so bili izredno disciplinirani in so tvorili ubran kolektiv. Vsi učenci so bili zdravi, so radi jedli in so se dobro počutili. Šola v naravi vzbuja v učencih čut za kolektivno življenje in tovarištvo. Navaja učence k samostojnosti, redu in disciplini.

Za pionirski dom v (od potresa porušenem) Skopju so naši pionirji zbrali raznovrstni odpadni material v vrednosti 47 800.- din. O tem je pohvalno poročal tudi Pionirski list.

Na šoli je bilo 691 podmladkarjev Rdečega križa. Po razredih so bili izvoljeni higieničarji. Organizirana je bila delitev fluorokalcija. Revnim učencem je RK priskočil na pomoč tako, da jim je plačeval malico.

Na šoli je delno tudi glasbena šola, ki ima 2 letnika.

V Šentvidu so pričeli z gradnjo velikega stanovanjskega bloka, nazvanega bumerang.

1964/65

Sklad za vzgojo in izobraževanje je letos financiral šole v naravi ob morju za učence 4.-ih razredov in zimovanje za učence 6.-ih razredov.

Letos smo imeli tudi dva varstvena oddelka in sicer za svoje višje oddelke, dočim so nižji razredi bili v vrtcu v Šentvidu. V varstveni oddelek je vpisanih 27 učencev v A in B turnus.

24. septembra so šolarji z zastavicami pozdravili pred šolskim poslopjem predsednika ČSSR in tov. Tita, ki sta se peljala proti Gorenjski.

Tov. upravitelj znova poudarja, da moramo povsod štediti. Nadzorovati je treba učence, da ne prižigajo po nepotrebnem luči.

Za novo številko našega glasila Satovje je treba zlasti več dobrih prispevkov. Lahko tudi narišejo. Tema naj bi bila osvoboditev. Izšli sta 2 številki šolskega časopisa Satovje. Prva 29. novembra in je obsegala predvsem zgodbe iz partizanskega življenja. Druga 25. maja, ki je bila še posebno slovesna. Izšla je v dvobarvnem tisku opremljena s slikami ob 20- obletnici osvoboditve.

Pionirji miličniki so pazili prehode na cesti.

Šolska malica je bila biološko in kalorično dobro sestavljena. Jedilnik je obsegal mesne izdelke, sir, surovo maslo, jetrno pašteto in enkrat tedensko še marmelado; od pijač pa dvakrat tedensko kavo, enkrat tedensko kakav in dvakrat tedensko čaj.

1965/66

Najvažnejši dogodek letošnjega leta je bila proslava 100 letnice pouka v Šentvidu, ki smo jo proslavili 10. maja 1966. Proslava je bila res prvovrstna in so jo posneli za radio in televizijo. Centralna proslava je bila v domu Svobode v Šentvidu; dvorana je bila popolnoma zasedena. V šolski avli smo odkrili spomenik heroju Francu Rozmanu – Stanetu. Poleg tega je bil slavnosten sprejem, katerega se je udeležilo preko 100 bivših učiteljev in drugih. Izdelali smo posebno brošuro »100 let pouka v Šentvidu«. Predsednik republike tov. Tito je šolo odlikoval za njeno 100 letno delo z redom zaslug za narod s srebrnimi žarki.

1966/67

22. junija sta odpotovali dve grupi otrok in sicer 15 otrok in 4 odrasli, pod vodstvom tov. Kolar Vilka in 25 otrok in 10 odraslih pod vodstvom Mravlje Franca na Dansko. Nato sta dve grupi danskih otrok prišli v Slovenijo in so bili v glavnem v Poreču. Iz naše šole so bili trije učenci v prvi grupi in eden v drugi. Prav tako smo imeli izmenjavo otrok z Avstrijo. Tudi v tej izmenjavi so bili trije otroci iz naše šole.

V dveh varstvenih oddelkih so bili učenci od 3. do 8. razreda. Največ učencev je ob koncu šolskega leta. Kvaliteta znanja v teh oddelkih bi bila še boljša, če bi učenci redno obiskovali varstveni oddelek, ne pa, ko si že naberejo nezadostnih ocen. Velikokrat učenci, ko popravijo nezadostne ocene, izstopijo iz varstvenega oddelka.

1967/68

Vpisovanje novincev je bilo letos prej. Vzeli smo jih v »Malo šolo«. Tu smo imeli tri oddelke. Trajala je tri mesece po dvakrat tedensko.

Na šoli je bil formiran Sklad bratov Ribar z namenom, da vzpodbudi učence k odličnemu učenju. Tako smo se pridružili akciji Brače Ribar iz Zagreba. Ta sklad je vodil posebej voljeni odbor. Naslovili smo na bližnja podjetja in ustanove prošnje za denarne prispevke v sklad. Podjetja so prispevala toliko denarja, da smo z njim krili stroške za nabavo pozlačenih medalj in knjig.

Zbornik iz leta 1966, vir: šolski arhiv FRS

1968/69

Letos smo organizirali tekmovanje za Jurčičevo bralno značko. Smo druga šola v občini, ki je to tekmovanje izvedla. Otroci so 25. maja sodelovali na skupni proslavi na Muljavi na srečanju z ostalimi značkarji in slovenskimi pisatelji. Na prireditev je odšlo 67 učencev in 8 učiteljev.

Ob priliki 25-letnice KP in SKOJ smo imeli proslavo in sprejem pionirjev v organizacijo ZMS na Bazi 20 v Kočevskem Rogu.

Malo šolo je letos prevzel VVZ Rezke Dragar.

1969/70

Šola je izvedla vse priprave za prehod na petdnevni delovni teden. Po sklepu aktiva ravnateljev januarja meseca, smo najprej obiskali nekatere šole, ki že imajo petdnevni delovni teden in se pozanimali, kakšen je uspeh in kakšna je organizacijska shema. Nato smo izvedli anketo med starši glede zaposlitve in prostih sobot in ugotovili, da ima večina staršev soboto prosto. Prosvetni delavci so se vsi razen enega odločili za prehod na petdnevni delovni teden.

Vitrine, ki dopolnjujejo estetski videz šolskih hodnikov, smo takoj v začetku šolskega leta porazdelili raznim izvenšolskim dejavnostim in jih lično uredili... Eno izmed vitrin smo namenili preglednici uspehov vseh razredov v posameznih konferenčnih obdobjih in priznati moramo, da je bila za učence zelo učinkovita, ker so si lahko ogledali, kako zdelujejo njihovi vrstniki v vzporednih razredih, zlasti zanimivo je bilo število kazni.

Šentvid leta 1969, vir: šolski arhiv FRS

Zadnji šolski dan, junij 1969, vir: Marjana Obaha

1970 - 1980

V šolstvu so se v tem obdobju pričele priprave na usmerjeno izobraževanje in prehod na petdnevni delovni teden ter kabinetni pouk. Izpraznilo se je hišniško stanovanje, tako so se pridobili novi prostori za varstvene oddelke. Na šoli se je izvajal t. i. Dan samoupravljanja, ki ga zelo lepo opišejo v svojih spominih bivši učenci naše šole. Na ta dan so vsa opravila šolskega osebja prevzeli učenci, predstavniki pionirske in mladinske organizacije. Ob 30-letnici smrti Franca Rozmana Staneta je šola v Ljudskem domu izvedla svečano prireditev, katere so se udeležili tudi njegovi ožji sorodniki. Veliko vlogo je odigralo šolsko osebje pri agitiranju za drugi ljubljanski samoprispevek, ki se je namenil gradnji novih šol v Ljubljani. Določeno je bilo, da bo del tega samoprispevka dobila tudi naša šola za izgradnjo nove telovadnice, ki je bila odprta leta 1980. Z gradnjo novih šol pa je na naši šoli tudi pričelo upadati število vpisanih učencev. Podoba Šentvida se zelo hitro spreminja. Veliko novih gradenj je že zaključenih, nekaj se jih začerja. Z graditvijo nove Celovške ceste pa je šola izgubila precejšen del zemlje. Proti novi cesti so zaradi hrupa in varnosti otrok šolsko igrišče ogradili z betonskimi lamelami. Pionirji so nadaljevali s tradicionalnimi sprejemi Kurirčkove torbe in štafete ter s pohodi ob žici okupirane Ljubljane. Šola je dobila pripomočke za izvajanje sodobnejšega pouka: ciklograf, grafoskop, magnetofon itn.

1970/71

Pionirska organizacija se je letos vključila v tekmovanje za znak »Pionirski odred tisoč radosti«. Poleg tega je pionirska organizacija spodbujala posamezne oddelke k tekmovanju v učnem uspehu in vedenju. Ob vsaki konferenci je izpolnila v vitrini tabelo uspeha in vedenja. Za varen prehod preko ceste so tudi letos skrbeli pionirji miličniki.

Po enoletnem premoru smo zopet sprejeli pionirje v mladinsko organizacijo. 7. novembra smo z mladinsko organizacijo odšli v Lokve pri Črnomlju in tako posvetili smrti dan Franca Rozmana.

Za novo šolsko leto je bilo vse pripravljeno za prehod na kabinetni pouk. Urejene so bile učilnice in prenešana vsa učila, izvršena so bila nekatera zidarska dela. Pripravljen je bil tudi predmetnik in raspored predmetov po učilnicah. Vse to je osnova za izdelavo urnika.

Ob priliki tridesetletnice OF je mestna konferenca SZDL podelila 100 srebrnih značk. To srebrno značko je dobil tudi ravnatelj naše šole tov. Kolar Vilko.

1971/72²³

²³ V tem šolskem letu se je menjalo vodstvo šole. Dosedanji ravnatelj Vilko Kolar, ki je šolo vodil 19 let, je šel v pokoj. Namesto ravnatelja šole je skupščina občine Ljubljana imenovala tovarišico Lidijo Zavrl.

S pričetkom drugega polletja smo odprli še 3 oddelke podaljšanega bivanja, ker smo izpraznili hišniško stanovanje in tako pridobili prostor. Organizirali smo tudi jutranje in sobotno varstvo ter zajtrk.

1972/73

Novo šolsko leto smo začeli 11. septembra, ker dela na obnovi centralne kurjave niso bila pravočasno zaključena. Manjkajoče dni smo nadoknadili ob sobotah, za kar smo imeli odobritev Sekretariata za kulturo in prosveto. V telovadnici je sedaj najmodernejše ogrevanje in prezračevanje s toplim zrakom. Hišniško stanovanje smo preuredili za oddelke podaljšanega bivanja. Sedaj imajo tri sobe, širok hodnik, sanitarije in svoj vhod iz dvorišča. V tri učilnice smo napeljali vodo.

1973/74

8. marca so učenci obiskali partizanske matere in upokojene učiteljice ter jim nesli skromna darila, ki so jih izdelali sami.

Med počitnicami smo uredili prometni kabinet za poučevanje prometne vzgoje za vse šole v Šiški.

1974/75

Letos smo prvič praznovali dan šole, 7. novembra, na 30-letnico smrti Franca Rozmana – Staneta. Svečana proslava je bila v domu Svobode. Med udeleženci so bili tudi najožji sorodniki Franca Rozmana. Ob tej priliki je pevski zbor prvič izvedel himno šole, za katero je napisala besedilo Brigita Kunaver, učenka 2. b razreda, uglasbil pa jo je Janez Kuhar.

Oktobra smo izvedli skupaj s Krajevno skupnostjo napad na šolo, ki je po analizi zelo dobro uspel. Šolo smo evakuirali v dveh minutah. Prej smo izvedli več vaj.

Osrednji dogodek na šoli je bil letos dan samoupravljanja mladine, 7. marca. Na ta dan so prevzeli mladinci vsa opravila na šoli. Na to so se pripravljali celo leto. Že oktobra so razpisali vsa delovna mesta na šoli, da so zamenjali vse delavce. Naslednji dan je bila mladinska konferenca, na kateri so kritično analizirali svoje delo.

Med počitnicami smo izvedli adaptacijo kletnih prostorov. S tem smo pridobili tehnično delavnico, tehnično učilnico, jedilnico in opremili kuhinjo.

Šolski kolektiv, 25. 8. 1972,
vir: Marjana Obaha

Sorodniki Franca Rozmana Staneta na
proslavi, vir: šolski arhiv FRS

Himna naše šole

Mi smo pionirji mladi,
vrst ponosnih četa smo.
In ker se učimo radi,
v lepe dni korakamo.

Našo šolo starodavno
ljubimo iz dna srca.
Saj ime oznanja slavno
komandanta Staneta.

Himna šole, za katero je napisala besedilo
Brigita Kunaver, učenka 2.B.

1975/76

Začetek pouka je bil 1. septembra. Pred tem smo imeli en teden dopolnilnega pouka za učence, ki so napredovali z nezadostno oceno in za učence, ki so izdelali z zadostnim uspehom.

Oder v dvorani smo spremenili v pisarno, kjer imata svoj prostor pomočnica in računovodkinja.

Tudi letos smo izvedli za 8. marec dan samoupravljanja mladine. Tokrat je uspel še boljše. Učence – učitelje sta obiskali svetovalki iz Zavoda SRS za šolstvo. Bili sta navdušeni, njuni izjavi so učenci posneli na kaseto. O našem samoupravljanju je bila tudi notica v Delu.

1976/77

Letos prvič smo imeli zimske počitnice dva tedna. Med zimskimi počitnicami smo organizirali varstvo za učence, vendar je bil odziv tako majhen, da smo imeli komaj 10 otrok.

Pripravili smo prvi obrambni dan. Učenci nižjih razredov so imeli na jasah v Šentviškem hribu partizansko šolo, drugi so šli na orientacijski pohod. Po pohodu smo se vsi zbrali v vojašnici, kjer je bila proslava in partizansko kosilo.

Na občinski praznik je pripravil naš pevski zbor samostojni koncert pred občino.

Tudi letos nam je Dekorativna pomagala tudi finančno, da smo lahko nagradili deset tovarišic, ki so v preteklem letu največ delale. Vsaka je dobila naročilnico za nakup knjig v vrednosti 1500 din. Ko je odšel glavni direktor Dekorativne v pokoj, so se mu predstavniki šole zahvalili z darili, ki so jih sami izdelali. Tovariš Rode nam je poslal ganljivo in vzpodbudno pismo.

Zahvala, vir: šolski arhiv FRS

21. novembra je bil izglasovan 2. samoprispevek za gradnjo šol, VVZ, domove ostarelih in zdravstveni dom. Šola je maksimalno sodelovala pri propagandi.

1977/78²⁴

Gradnja nove Celovške ceste je zelo spremenila videz Šentvida. Porušili so nekaj starih stavb. Šola je zaradi gradnje ceste izgubila nekaj zemljišča. Vrednost je bila ocenjena in denar so šoli nakazali. Proti hrupu in zaradi varnosti so postavili visoke betonske lamele, nad njimi pa so napeljali še žično ograjo. Hrup na stari Celovski cesti je manjši, delo v razredih lažje. Staro in novo Celovško veže sedaj cesta, prej je bila le pot.

²⁴ Ravnateljstvo šole je prevzela Marija Končan.

Določeno je bilo, da bo OŠ Franc Rozman – Stane dobila iz sredstev samoprispevka prizidek telovadnice in zaklonišče, začetek gradnje naj bi bil leta 1981.

Učitelji so pridobili nekaj pripomočkov za lažje izvajanje sodobnejšega pouka: ciklograf, grafoskop, magnetofon, megafon, ročno sireno, kompasi, folije...

1978/79

V tem letu so bile priprave na usmerjeno izobraževanje, ki naj bi spremenilo celotni izobraževalni sistem od predšolske vzgoje do visokega izobraževanja.

Pedagoški kader ima pozitivno kritičen odnos do novih učbenikov in priročnikov.

Uveljavljajo se delovni zvezki pri različnih predmetih.

1979/80

15. februarja ob 17. 00 uri 1980 je bila svečana otvoritev prizidka telovadnice in zaklonišča pri naši šoli iz 2. ljubljanskega samoprispevka, ki je prineslo vzgojiteljem in učencem polnejše delovanje in doživljanje...

Spremenilo se je zemljišče. Zmanjšale so se dvoriščne in zelene površine. Šola je pridobila sanitarije v kletnih prostorih stare stavbe, temnico s potrebno opremo, večnamenski prostor, ki veže stari del šole z novim prizidkom.

Mnogo proslav so organizirali učenci v celoti sami. Tako so se navajali na samoupravno načrtovanje in odgovornost za uspeh.

4. maja 1980 je v globoki žalosti onemela vsa Jugoslavija in ves napredni svet. Umrli je tovariš Tito. 5. maja se je od njega poslovila Ljubljana, na šoli je bila žalna svečanost.

13. maja sprejem Kurirčkove pošte, ki je prenočila na šoli.

Mesto se širi na vse strani. V mnoge nove stolpnice in bloke se vseljujejo družine s soloobveznimi otroki... Gradijo novo šolo v Dravljah... Na naši šoli se z gradnjo novih šol v občini manjša število učencev, vendar jih je še vedno toliko, da je potreben pouk v dveh izmenah. Vasi postajajo mestna naselja. Pojavljajo se nova imena ulic.

Šentvid tik pred gradnjo Celovške ceste,
vir: šolski arhiv FRS

Proslava, vir: šolski arhiv FRS

1980 – 1990

Del stare Celovške ceste se preimenuje v Prušnikovo ulico, naslov šole se zato spremeni. Na šoli je razširjen program, ki zajema šolsko prehrano, podaljšano bivanje, šolo v naravi, fakultativni pouk ter nekatere interesne dejavnosti (tudi računalniški krožek) že dobro utečen. Uvedeni so bili elementi celodnevne šole²⁵, najprej le v enem oddelku podaljšanega bivanja, postopoma pa v vseh. V nižjih razredih se je vse bolj uvajal integriran pouk²⁶, v višjih razredih pa nivojski pouk. V letu 1983/84 je bila adaptirana šolska kuhinja. Boljša šolska prehrana pripomore k boljšemu zdravstvenemu stanju otrok. Leta 1984 je šola gostila srečanje šol, poimenovanih po Francu Rozmanu – Stanetu. Ob tej priložnosti je o heroju pripovedoval Rozmanov soborec. Število vpisanih učencev v šolo se zmanjšuje, okoliške šole se med seboj dogovarjajo o sprejemu novih učencev iz šol, kjer je vpisanih otrok preveč. Šolska stavba je vedno bolj potrebna temeljite prenove, vendar pa za ta namen primanjkuje sredstev. Pri prenovi bivših stanovanj v učilnice so udarniško pomagali starši. Z letom 1989 je pouk potekal samo dopoldan.

1980/81

²⁵ V celodnevni šoli je poleg rednega pouka potekal tudi razširjeni program. Ta je zajemal samostojno učenje kot pripravo na pouk, prosti čas, ki je zajemal rekreativne in interesne dejavnosti ter organizirano prehrano z zdravstveno nego in vzgojo.

²⁶ Integriran pouk je usmerjen na otroka, pri čemer je prilagojen njegovi psihi, dožemanju sveta, zmožnostim in potrebam po varnosti in samoaktualizaciji. Zanj je značilno, da učne ure prehajajo druga v drugo. Poudarek je na opazovanju in zbiranju gradiv. Podpira se izražanje spoznanj na otroku lasten način in prilagajanje zahtevnosti snovi otrokovim sposobnostim.

²⁷ Vodenje šole je v tem šol. letu prevzela Marica Muster.

Del stare Celovške skozi Šentvid so poimenovali po znanem koroškem partizanskem borcu pokojnemu Karlu Prušniku - Gašperju. Naslov OŠ Franc Rozman Stane je bila prej Celovška 427, od letos je Prušnikova 85.

Na zahtevo sanitarne inšpekcije smo uredili garderobe za učence v pritličju, 1. nadstropju, v kletnih prostorih pred jedilnico in pred učilnico za tehnično vzgojo.

1981/82²⁷

Ponovno je bila preseljena knjižnica v še bolj primeren prostor (bivša dvorana), kjer knjižničarka lahko nemoteno dela neposredno z učenci.

Napeljali smo vodo v vse učilnice in upravne prostore. Obnovili smo vse stopnice.

V tem letu smo pridobili strelišča za izvajanje obrambnega krožka. Postavili so ga prostovoljno vojaki iz vojašnice Borisa Kidriča.

Pouk je potekal v dveh turnusih. Organizirano je bilo jutranje varstvo in podaljšano bivanje. V enem oddelku PB smo uvedli elemente celodnevne osnovne šole.

Tudi v tem letu smo veliko pozornost namenili osmošolcem, kajti oni bodo prvič v zgodovini naše šole stopili v srednje usmerjeno izobraževanje, ki ni več klasičen način nadaljevanja osnovne šole.

1982/83²⁸

Polletne počitnice so trajale tri tedne zaradi varčevanja z energijo. Nadomeščanje je bilo opravljeno v prvomajskih počitnicah.

10. junija se je pionirska delegacija udeležila srečanja Rozmanovih šol v Dragatušu.

Sanitarna inšpekcija je z odločbo naročila šoli, da v šolski kuhinji izvede primerno adaptacijo do 1. septembra 1983. Nemudoma smo pristopili k izvajanju sanacije šolske kuhinje... Do otvoritve prenovljene kuhinje bodo naši učenci PB hodili na kosilo na sosednjo šolo Alojz Kebe.

1983/84

Organizatorji srečanja Rozmanovih šol 8. in 9. junija so bili pionirji naše šole. Udeleženci slavlja so bili med petkom in soboto v gosteh pri naših pionirjih. Osrednje slavlje je bilo 8. junija ob 10. uri na igrišču ob šoli.

V pozdrav pomladi je skladatelj Janez Bitenc pripravil z učenci glasbene šole pevsko – instrumentalni program za učence razredne stopnje v domu Svobode. Na prireditvi so se naši učenci naučili pesmico Pomlad.

Z otvoritvijo adaptirane šolske kuhinje smo za daljše obdobje ugodno rešili prehrano učencev na šoli.

Učenci in učitelji smo pristopili k urejanju šolske okolice. Ob igrišču urejamo drevesni nasad, šolsko stavbo povezujemo z igriščem s primerno potjo, med igriščem pripravljamo prostor za gledalce. Ob igrišču načrtujemo primerna igrala za učence podaljšanega bivanja.

1984/85

Združenje obrtnikov Šentvid je šoli nabavilo računalnik. Drugi računalnik in črno-beli TV sprejemnik je Iskra podarila šoli. Na šoli smo organizirali računalniški krožek.

1985/86

Posebna svečanost za šolo je bila izvedba samostojnega otroškega in mladinskega pevskega zbora pod taktirko tov. Mire Cimperčeve 27. maja v domu Svobode v Šentvidu. Koncert je bil namenjen proslavitvi 25. obletnice uspešnega dela pevskih zborov na šoli.

²⁸ Dela ravnatelja šole je v tem šolskem letu prevzel Jurij Poje.

Učiteljski zbor z ravnateljem Jurijem Pojetom, vir: šolski arhiv FRS

Pevski zbor z Miro Cimperc, vir: šolski arhiv FRS

Vrata zbornice, foto: Janez Kajzer, 8. a

1986/87

Učenci četrtilih razredov so med šolskim letom opravili kolesarski izpit pri prometnem krožku. Pri obrambi in zaščiti v 7. razredu so učenci opravili preizkus znanja iz prve pomoči, učenci osmih razredov pa so se seznanili s puško ter opravili uspešno tekmovanje.

Šolski okoliš se zadnja leta ne spreminja. V kolikor se pojavijo na kaki šoli prostorske stiske, jih skušamo rešiti s prešolanjem učencev na sosednje šole. Pri prešolanju učencev sodelujejo starši.

1987/88

Letos so nam dodeljena sredstva za obnovo centralne kurjave na šoli. Z deli smo pohiteli, zato smo uspeli med počitnicami opraviti celotno prenovo centralne kurjave.

Razširjeni programi, zlasti šolska prehrana, PB, šola v naravi, fakultativni pouk ter nekatere interesne dejavnosti so si na šoli utrli tako pot, da bi se z zmanjševanjem tega programa osiromašilo delo šole.

Živimo v kriznem času, ko so smotrne investicije še kako pomembne. Bogate dežele vlagajo velika sredstva v znanje. Mi še to kršimo in siromašimo – kdaj bomo spregledali?

1988/89

Šolska stavba je potrebna sprotnega vzdrževanja, sredstva za to pa so minimalna. Veliko dela z malo denarja smo opravili pri posodobitvi dveh učilnic iz bivših stanovanj. Pri tem so udarniško pomagali tudi starši.

V naslednjih letih bomo imeli na šoli le dopoldanski pouk.

Na razredni stopnji si utira pot integriran pouk, na predmetni pa nivojsko delo.

V primerjavi s prejšnjimi leti se zdravstveno stanje učencev nekoliko popravlja. K takemu stanju veliko pripomore šolska prehrana. Težimo, da bi bila večina učencev vključena v šolsko prehrano.

1989/90

Učenci razredne stopnje se najbolj veselijo novoletnih praznikov. V bodoče bo tega veselja še več, ker bomo imeli novoletne počitnice.

V tem šolskem letu beležimo celo vrsto pomembnih sprememb na vseh področjih našega delovanja. Pojavil se je večstrankarski sistem, ki prinaša nove kvalitete tudi na področju vzgojno – izobraževalnega delovanja.

Naslovnica šolskega glasila,
vir: šolski arhiv FRS

1990 – 2000

26. junija 1990 je Slovenija razglasila neodvisnost, naslednji dan je bila napadena. Šola je morala usposobiti zaklonišče za krajane Šentvida in organizirati dežurno službo. V vzgojno-izobraževalni program so bile uvedene določene novosti. Leta 1991 smo pričeli z uvajanjem programa športnih oddelkov. Ti oddelki so imeli dvakrat v letu šolo v naravi in velik poudarek na športnih aktivnostih. Podaljšano bivanje so vodili športni pedagogi, v tem času so imeli eno uro športne vzgoje. Prav tako so športno vzgojo pri rednem pouku učili športni pedagogi. Izvajali so se tečaji drsanja, plavanja, tenisa... Prvič smo organizirali planinske šole v naravi s tečajem prve pomoči za učence sedmih razredov. Na razredni stopnji smo uvedli pouk tujega jezika. Začelo se je uvajati opisno ocenjevanje v prvih razredih. V tem obdobju smo uvedli tri ocenjevalna obdobja in jesenske, novoletne, zimske ter prvomajske počitnice – vse z namenom, da bi se razbremenil pritisk na učence. V letu 1994/95 je šola v popoldanskem času gostila begunsko šolo za učence 7. in 8. razreda iz Bosne in Hercegovine. V tem letu so učenci pod vodstvom akademske slikarke prebarvali betonsko ograjo. Leto 1995/96 je bilo za šentviško šolstvo jubilejno. 15. maja, ob 130-letnici šolstva v Šentvidu je bila spominska prireditev z odkritjem spominske plošče na hiši, kjer je bila prva enorazrednica. Spominsko ploščo je po ideji našega učitelja, akademskega slikarja g. Zaletela, izdelal kamnosek J. Vodnik iz Podutika. Vse tri šentviške šole pa so pripravile kratek kulturni program. Istega leta se je šola priključila na internet. Aktivno smo se pripravljali na izobraževanje na daljavo, ker sta se dva naša učenca odpravljala na pot okoli sveta,

1990/91²⁹

Dne 26. junija je Slovenija izglasovala neodvisnost, že naslednji dan pa je bila napadena... Zaradi blokad vseh pomembnejših križišč se učitelji niso mogli udeležiti zadnje konference, ki je bila sklicana za 28. junij. Prav v tem času so bili naši otroci v letni šoli v naravi. Zaradi vojne smo imeli kar veliko težav z organizacijo prevoza otrok nazaj v Ljubljano... Zaradi vojnega stanja smo morali usposobiti zaklonišče in organizirati dežurno službo. Že 30. junija je bil zjutraj prvi alarm. Ljudje so prišli v zaklonišče direktno od maše, tako da je bilo zaklonišče nabito polno.

Imeli smo nekatere nove učne oblike pouka: integriran pouk v prvem razredu in nivojski pouk pri matematiki in v nekaterih nižjih razredih.

Prav tako smo uvedli pouk tujega jezika na razredno stopnjo. V letošnjem letu je na šoli potekalo tekmovanje za najbolj discipliniran razred. Najboljši razred je bil nagrajen z enodnevним izletom v Čateške toplice. Pridružili so se jim še učenci, ki so se dokazali s prizadevnostjo v šoli ali na tekmovanjih, kjer so zastopali šolo.

Ob praznovanju 125. letnice šolstva v Šentvidu smo organizirali koncert pevskih zborov OŠ Šentvida.

²⁹ Ravnatelj Jurij Poje se je avgusta 1990 invalidsko upokojil. Razpisano je bilo delovno mesto ravnatelja. Na to delo je komisija sprejela Janeza Jurmana.

Vabilo, vir: šolski arhiv FRS

1991/92

Na šoli smo si zastavili program dela športnih oddelkov. Predhodno smo obvestili o naših namenih Ministrstvo za šolstvo in Zavod za šolstvo, ter ustanovitelja občino Šiška, ki nam je izdala soglasje. Pridobitev vseh potrebnih soglasij je zahtevalo eno leto dela.

1992/93

Na planinskem taboru, vir: šolski arhiv FRS

V sklopu priprav na to šolsko leto smo organizirali pedagoške konference, ki smo jih posvetili novosti - prehod na trimesestre. Pomen trimestrov je, da so učenci manj izpostavljeni pritiskom ocenjevanja, da je več preverjanja in da se v zadnjem trimestru upošteva bioritem; ko popusti zbranost in motivacija je več utrjevanja pomembnejše snovi in učenje lažjih učnih vsebin. Bistvo tega je, da se učenci učijo zaradi znanja in ne za ocene. Kot prvi v Sloveniji smo organizirali planinski tabor s tečajem prve pomoči za učence 7-ih razredov na planini Vogar, kot alternativno obliko šole v naravi.

V prvih razredih smo uvedli projekt Prepevalnica, pod vodstvom glasbenega pedagoga Janeza Bitenca.

1993/94

Za celotno šolsko leto smo sprejeli program projekta »Moj kraj Šentvid«. Učenci in učitelji so preko celega leta zbirali različne materiale in zapiske o samem kraju ali dogodkih v Šentvidu. Za konec projekta smo pripravili razstavo in izdali bilten.

Načrtovali smo opisno ocenjevanje v prvih razredih.

Pridobili smo računalniško učilnico in pričeli s poukom računalništva in projektom Petra.

1994/95

Starši so izrazili željo, da bi s povečanim obsegom športne vadbe nadaljevali tudi na predmetni stopnji. Ponudili smo jim program učenec – športnik. Učenci so tako imeli možnost, da se vključujejo v dejavnosti, katere sicer niso na programu rednih ur športne vzgoje. Organizirali smo kolesarske izlete, planinske izlete, smučarske izlete vsako drugo soboto.

Ob tednu otroka smo organizirali cici veseli dan. Na ta dan so učenci in učitelji organizirali boljši sejem, kjer so kupovali in prodajali stare šolske potrebščine, zamenjevali igrače, ki so jih prerasli ali so se jih naveličali. Imeli smo karaoke, kvize, lepčilni salon, kjer so sodelovali strokovnjaki, čarovnik je čaral, kuharji so kuhali in pekli kostanj.

Moj domači kraj Šentvid- naslovnica,
vir: šolski arhiv FRS

V pomladanskem času smo ponovno vzbudili ustvarjalnost mladih učencev. Ob pomoči staršev in pod vodstvom akademske slikarke Renate Bovhan smo sprva očistili z žičnimi krtačami vso ograjo na notranji strani šolskega dvorišča. Nato so učenci od 5. – 7. razreda barvali stene telovadnice, učenci 8. razredov so prebarvali ograjo proti Prušnikovi cesti, razredna stopnja pa se je lotila ograje ob obvoznici.

V tem šolskem letu smo gostili begunsko šolo za učence 7. in 8. razreda, ki so bili v Sloveniji zaradi vojne v BiH. Organizirali smo pouk za 152 učencev, ki so imeli pouk v petih učilnicah v prvem nadstropju.

1995/96

Šolski koledar že drugo leto predvideva jesenske, novoletne, zimske in prvomajske počitnice.

Napeljali smo internet, na katerem se bomo kot šola predstavljali navzven.

Obnovili smo učilnico 1. razreda. V tem prostoru je bilo včasih hišniško stanovanje. Vzidati smo morali 3 nova okna, napeljati vodo in napraviti ploščo, na katero smo položili parket. Z deli so zamujali, tako da so učenci 1. a razreda dva meseca gostovali v dijaškem domu.

Kupili smo nove zavese; v pritličju oranžne barve, v 1. nadstropju vijolične in v 2. nadstropju svetlo rumene barve. Leto 1995/96 je bilo za šentviško šolstvo jubilejno leto. Leta 1866 so otvorili v hiši nasproti cerkve prvo enorazredno šolo. Zato smo imeli 15. maja spominsko prireditev z odkritjem spominske plošče na hiši, kjer je bila prva enorazrednica. Spominsko ploščo je po ideji našega akademskega slikarja g. Zaletela izdelal kamnosek J. Vodnik iz Podutika. Vse tri šentviške šole pa so pripravile kratek kulturni program.

Prav tako je bila naša šola vodilna pri dejavnostih ob Šentviškem tednu. Naš pomočnik g. Božo Starašinič je organiziral šolski kviz med učenci 6. razredov iz OŠ Brod, OŠ Šentvid in naše šole.

Ograja proti Celovski cesti,
vir: šolski arhiv FRS

Spominska plošča, vir: šolski arhiv FRS

Svečano odkritje, vir: šolski arhiv FRS

1996/97

Šolski koledar v tem letu predvideva jesenske, novoletne, zimske in prvomajske počitnice.

Nadaljevali smo z opisnim ocenjevanjem v prvih treh razredih, z ekološko usmeritvijo v A oddelkih od 1. – 4. razreda in s športnimi oddelki v B paralelkah.

V letošnjem letu smo se odločili tudi aktivneje vključiti v računalniško dejavnost in smo se z Zavodom za odprto družbo pripravljali in dogovarjali za projekt Izobraževanje na daljavo, ki naj bi začelo teči leta 1999, ko bosta dva učenca šole odšla na potovanje okoli sveta.

1997/98

Pouk poteka v šolski stavbi, ki kliče po temeljiti prenovi fasade, oken, zamenjavi pločevinastih obrob in žlebov, ureditvi kletnih prostorov z visečim montažnim stropom, preureditvijo centralne kurjave. Prav tako je potrebno zamenjati staro vodovodno napeljavo in po razredih napeljati toplo vodo. Urediti bo potrebno učilnico za tehnični pouk, knjižnico, šolsko igrišče...

1998/99

Zelo aktivno smo se pripravljali na izobraževanje z uporabo sodobne tehnologije. Dva naša učenca sta se s starši odpravila na triletno pot okoli sveta.

V tem šolskem letu smo imeli več predstav za sosednje vrtce, likovno delavnico za razstavo »Umetnost na obisku«.

Za teden otroka smo na razredni stopnji pripravili Palčkovo deželo, predmetna stopnja pa je organizirala dan odprtih vrat 22. aprila ob dnevu zemlje. Z delavnicami smo želeli vzpodbuditi starše, da aktivneje pristopijo k reševanju problemov s področja varovanja okolja.

1999/2000

Poskušali se bomo vključiti v projekt Ljubljana – moje mesto za ureditev dotrajane šolske fasade. Predlagali bomo zamenjavo gorilcev, starih radiatorjev, zamenjavo starih vodovodnih cevi po razredih in napeljavo tople vode v razrede, zamenjavo žlebov na strehi.

Z jadrnico okrog sveta,
vir: www.horn2000-klub.si

2000 - 2010 (Uvedeno devetletno osnovnošolsko izobraževanje)

V zadnjih letih smo polepšali zunanost in notranost šolske stavbe. Obnovili smo fasado in streho ter del šolskega igrišča. Posebej ponosni smo na novo šolsko knjižnico, kjer se otroci radi zadržujejo. Prenovili smo nekaj učilnic in veliko ter malo telovadnico. Trudimo se, da bi v vse učilnice namestili novo informacijsko komunikacijsko opremo za sodobnejše izvajanje pouka. Ob koncu šolskega leta vsako leto pripravimo zaključno prireditev »Ritem na parketu«, meseca decembra pa božično-novoletni sejem za starše in krajanje. Tradicionalni postajata tudi že proslavi »Pozdrav pomladi«, ki jo pripravijo učenci razredne stopnje in »Proslava ob kulturnem dnevu« meseca februarja, ki jo pripravijo učenci predmetne stopnje. Učenci preko šolske skupnosti radi sodelujejo v humanitarnih akcijah, pri razpravah na teme otroških parlamentov, pri organizaciji šolskih plesov...

2000/01

V okviru akcije Ljubljana moje mesto smo dokončno obnovili streho šole. Z lastnimi sredstvi smo obnovili ograjo na šolskem igrišču, strop v mali telovadnici, na hodniku pred jedilnico in prostoru za izdajanje malice ter namestili koše za smeti. V večini razredov smo odstranili s sten tapison in ga zamenjali s panoji, kritimi s pluto.

Izvedli smo tudi božično-novoletni sejem in proslavo v počastitev kulturnega praznika 8. februarja. Ob zaključku šolskega leta in dnevu državnosti smo pripravili proslavo za starše in krajanje. V okviru šentviških dnevov pa smo organizirali kviz za šentviške šole in razstavo v Ljudskem domu.

Na šoli poteka učenje tujih jezikov od 1. do 4. razreda angleščina, tečajna oblika nemščine od 5. do 8. razreda, francoščina za 7. in 8. razred ter latinščina za učence od 5. do 8. razreda.

V podaljšanem bivanju v okviru usmerjenega prostega čas učenci izvajajo športne vsebine.

2001/02³⁰

V mesecu septembru smo pričeli s pripravami na praznovanje obletnice šole. Leto 2001 je šolska stavba doživela 90 let.

V decembru smo izvedli božično – novoletni sejem, na katerem so učenci prodajali lastne izdelke. Pridobljena sredstva so porabili za udeležbo v šoli v naravi. Isti dan, ko smo imeli sejem, smo imeli v Ljudskem domu praznovanje 90-letnice šole.

Učiteljski zbor se je izobraževal za potrebe reforme šolstva (devetletka) in vključevanja otrok s posebnimi potrebami. Vodstvo šole in strokovni tim se je angažiralo pri aktivnostih za predčasno uvajanje devetletne osnovne šole v 1. razredu.

Šolski sejem, vir: šolski arhiv
FRS

³⁰ Z novim šolskim letom nas je zaradi invalidske upokojitve zapustil ravnatelj Janez Jurman. Njegovo delo je prevzel v. d. ravnatelj Božo Starašinič.

Učenci so uspešno sodelovali na različnih tekmovanjih: v Veseli šoli, za Cankarjevo priznanje, v znanju kemije, športne ritmične gimnastike, fizike, logike, zgodovine, v znanju angleškega jezika, Cici veseli šoli, na športnih tekmovanjih, v znanju matematike in se udeležili tekmovanja Računanje je igra ter uspešno zaključili bralno značko.

Izvedli smo načrtovane aktivnosti v zvezi z zgodnejšim uvajanjem devetletne osnovne šole v prvem razredu in aktivnosti v zvezi z vpisom šolskih novincev, poklicnim usmerjanjem, zdravstvenim varstvom, načrtovane preventivne programe CAP, »O tebi«, »Spoznavanje samega sebe« (8. razred), »Odraščanje in mi« (7. razred). Učenci so opravili tečaj prve pomoči (7. razred) in kolesarski izpit (4. razred).

2002/03³¹

Matjaž Zajelšnik pri nagovoru ob zaključku šolskega leta, vir: šolski arhiv FRS

139 učencev je bilo vključenih v 7 oddelkov podaljšanega bivanja.

V tem šolskem letu smo začeli izvajati program devetletke v prvem razredu. V ta namen je bila prenovljena učilnica v pritličju, ki je popolnoma prilagojena učencem prvega razreda. 9. decembra je potekala čistilna akcija, v kateri so sodelovali vsi učenci in učitelji nižje stopnje. Vsak razred je dobil v skrb en del okolice šole.

19. junija je bila na šoli predstavitev projekta »En planet, pa tako različen svet«. Učenci so po razredih predstavili vsak svojo državo. Po predstavi je bila pogostitev za obiskovalce, v mali telovadnici je sledil še nastop Andresa Valdesa.

Učenci so se v različnih razredih vključevali v nadstandardni pouk tujih jezikov (angleški jezik, francoski jezik, latinski in nemški jezik).

Med letom in šolskimi počitnicami smo z nabavo novih računalnikov posodobili računalniško učilnico, pri čemer smo del sredstev pridobili z razpisom Ministrstva za šolstvo in prispevkom Mestne občine Ljubljana.

Z lastnimi sredstvi smo uredili krošnje dreves v okolici šole, delno prepleskali stopnišča, v celoti prepleskali hodnik v kleti, kuhinjo, jedilnico in dve učilnici.

S sredstvi Mestne občine Ljubljana smo lahko obnovili malo telovadnico, sistem ogrevanja, stopnice, garderobe za 1. razred in na novo opremili učilnico za 1. razred devetletke ter asfaltirali okolico šole. Poleg tega smo usposobili dodatni vhod, tako da učenci razredne in predmetne stopnje vstopajo ločeno v šolsko stavbo.

³¹ V začetku šolskega leta smo dobili novega ravnatelja Matjaža Zajelšnika.

V okviru projekta Ljubljana-moje mesto smo lahko adaptirali južni del fasade.

2003/04

Ob tednu otroka je bila za vse učence v Ljudskem domu prireditev Korajža velja. Učenci so se na odru predstavili s pevsko točko, po koncu prireditve pa smo učenci in učitelji glasovali za najboljše izvedeno točko.

Učenci in učiteljice 4. razredov so pripravile gobarsko razstavo, na katero opozorimo z vabili tudi krajanje Šentvida.

Ob zaključku šolskega leta je bila prireditev »Iz babičine skrinje«. Prireditev se je pričela s proslavo, ki je bila pred šolo. Nadaljevala se je s predstavitvijo projektov po oddelkih. Vsak oddelek je predstavljal navade, običaje ali obrt iz preteklosti. Sledila so športna tekmovanja učencev, učiteljev in staršev. Prireditev se je končala z zakusko za starše in ostale goste v mali telovadnici.

Novo šolsko leto smo pričeli v adaptirani in na novo opremljeni računalniško- tehnični učilnici v kleti. V kleti in pritličju smo pridobili nove garderobne omarice za učence.

Z ustanoviteljem potekajo pogovori o izdelavi podstrešja, da bi na šoli pridobili nove prostore.

2004/05

V tem šolskem letu je bila na šoli simpatična humanitarna akcija, ki so jo vodile in uspešno izpeljale učenke 5. in 8. razreda. Svoje delo so učenke vzele zelo resno in ga odlično zaključile. Pridobile so nad 800 prispevkov podjetij in obrtnikov. Učenci so imeli možnost prispevati za žrtve prednovoletnega potresa in hkrati pridobiti darilo.

Zaključna prireditev je bila kot otvoritev nove telovadnice. Pripravili smo športna srečanja med učitelji, učenci in starši. Zaključen je bil proces uvajanja devetletke v prvi triadi. Ob tem smo pridobili bogate izkušnje. Učenci so se izkazali z dobrimi rezultati na nacionalnem preizkusu ob koncu tretje triade.

Šolski hodnik, foto: Simon Kurinčič

2005/06

Člani zmagovalne ekipe v knjižnici,
vir: šolski arhiv FRS

Založba Rokus je organizirala tekmovanje National Geographic Junior za učence 4. razreda. Naša šolska ekipa je osvojila prvo mesto v ljubljanski regiji in se tako uvrstila v osmine finala, ki je bilo predvajano na RTV Slovenija. Ekipa Green Dragons je na koncu osvojila odlično drugo mesto.

Na športnem področju so učenci in učenke naše šole osvojili 1. mesto med ljubljanskimi šolami. Ob prihodu olimpijskega ognja v Ljubljano so naši učenci sodelovali pri nošenju olimpijske bakle ter na mini olimpijskih igrah, na katerih so osvojili drugo mesto.

Do zaključka šolskega leta smo uredili zelenico pred šolo, postavili nekaj igral in peskovnik za najmlajše učence.

Med počitnicami v naslednje šolsko leto smo izpraznili učilnice 4. razredov in šolsko knjižnico. Učilnice smo na novo opremili, šolska knjižnica še ni dokončana.

2006/07

Ob zaključku šolskega leta smo starše in predstavnike ustanovitelja povabili na predstavitev dosežkov učencev. Pripravili smo predstavitev dejavnosti in šole, najuspešnejšim učencem smo podelili priznanja in izvedli vrsto zanimivih športnih srečanj, v katerih so sodelovali učenci, učitelji in tudi starši. Učenci razredne stopnje so predstavili zanimive talne družabne igrice in izvedli različna športna srečanja. Višek zaključne prireditve pa je bil prav gotovo nastop naših mladih folkloristov, ki so zaplesali skupaj z gostujočo folklorno skupino.

Knjižnica, vir: šolski arhiv FRS

Knjižnica je po obnovi najbolj obiskan šolski prostor, saj nudi poleg izposoje gradiva tudi velike možnosti za izvajanje najrazličnejših oblik dejavnosti.

2007/08³²

Tema letošnjega otroškega parlamenta je bila »Zabava in prosti čas mladih«. Učenci so poudarili, da bi si želeli v svojem okolju več urejenih igrišč in izgradnjo Mladinskega centra, kjer bi lahko kakovostno preživljali prosti čas.

Učenci so na šolski skupnosti sprejeli sodelovanje v humanitarni akciji Pomoč Ruandi. Pridno so zbirali šolske potrebščine za otroke v Ruandi.

V mesecu decembru so učenci z mentorji izdelovali novoletne čestitke in okraske. Lepo smo okrasili avle šole in razrede. Učenci so svoje izdelke tudi prodajali. Zadnji dan pred novoletnimi počitnicami so razredniki razredne stopnje pripravili novoletno zabavo in obiskal jih je dedek Mraz. Učenci predmetne stopnje so imeli novoletni ples s kulturnim programom v disku Kanu.

Učenci izbirnega predmeta francoščina so pripravili frankofonski dan.

Naša folklorna skupina je uspešno nastopila na področnem srečanju otroških folklornih skupin.

Nacionalno preverjanje znanja v 6. razredu

PREDMET	Povprečje (FRS)	Povprečje (SLO)	Razlika
Slovenščina	83,47 %	71,46 %	+ 12,01 %
Angleščina	78,01 %	63,64 %	+ 14,37 %
Matematika	83,68 %	74,94 %	+ 8,74 %

³² V začetku šolskega leta je odšel ravnatelj Matjaž Zajelšnik na drugo delovno mesto. Vodenje šole je prevzel Božo Starašinič, v. d.

Pomoč Ruandi, vir: šolski arhiv FRS

Obisk dedka Mraza, vir: šolski arhiv FRS

2008/09³³

³³ Za ravnatelja šole je bil izvoljen Božo Starašinič.

Foto: Simon Kurinčič

Folkloristi, vir: šolski arhiv FRS

Šola se je vključila v program Eko šol. V okviru programa bomo izvajali program, ki pogojuje pridobitev eko zastave. Program predvideva predvsem ločevanje odpadkov, varčevanje z energijo, zbiralne akcije papirja in eko sejem, ki je bil 4. decembra 2008. Organizirali smo Dan druženja treh generacij.

Pred zaključkom pouka smo imeli v Ljudskem domu valetu za devetošolce, nato pa smo pripravili prireditev "Ritem na parketu" v šolski telovadnici, kjer so se predstavili naši učenci in gostujoče skupine. Podelili smo priznanja najboljšim učencem, pripravili razstavo eko izdelkov naših učencev in bogat srečelov v organizaciji šolskega sklada.

V letu 2009 bi morali v okviru investicije Mestne občine Ljubljana pričeti z adaptacijo podstrešja. Po reviziji dokumentacije je bilo ugotovljeno, da je adaptacija podstrešja tehnično zelo zahtevna. Poleg tega z tem posegom ne bi odpravili vseh prostorskih in ostalih težav, ki jih ima sto let stara šola. V šolski stavbi je potrebno obnoviti instalacije, dograditi dve učilnici, kabinete za strokovne delavce in obnoviti šolsko kuhinjo ter jedilnico.

2009/10

Šola se bo vključila v projekt Eno šol, virtualni mednarodni projekt namenjen okoljski vzgoji.

Letos se bomo prvič vključili v projekt Evropska vas. Učenci v okviru projekta spoznavajo in javno predstavijo eno ali dve državi Evropske unije.

Učitelji so vključeni v petletni projekt E-šolstvo. Cilj projekta je vzpostavitev e-kompetentne šole. V okviru projekta poteka tudi opremljanje šole z IKT opremo in usposabljanje učiteljev za učinkovito poučevanje s pomočjo nove informacijske tehnologije.

Shema šolskega sadja - cilj projekta je omogočiti učencem dodatno uživanje sadja in zelenjave ter ozavestiti pomen uživanja zdrave prehrane.

Šola sodeluje v projektu E-Twinning, ki je mednarodni projekt povezovanja in sodelovanja med šolami.

Vključili smo se tudi v projekt Unesco šol.

Projekt Evropska vas pri katerem se na zanimiv način predstavi države Evropske unije.

Šivanje punček- Unicef, vir: šolski arhiv FRS

2010/11

Tačke pomagačke, vir: šolski arhiv FRS

V preteklem šolskem letu je šola zadostila kriterijem za pridobitev eko zastave. Zastava je obešena v pritličju šole.

Šola sodeluje v projektu Comenius, ki je namenjen dvigu kakovostnega šolskega izobraževanja v Evropi, omogoča spoznavanje in razumevanje evropske kulture in jezikovne raznolikosti ter mladim osnovne spretnosti in kompetence za aktivno evropsko državljanstvo.

Vključeni smo v projekt »Pes naš zaveznik« v sodelovanju z društvom Tačke Pomagačke.

Nacionalno preverjanje znanja v 9. razredu

PREDMET	Povprečje (FRS)	Povprečje (SLO)	Razlika
Slovenščina	63,33 %	55,00 %	+8,33 %
Matematika	64,87 %	55,55 %	+ 9,32 %
Geografija	76,00 %	60,29 %	+ 15,71 %

2011/12

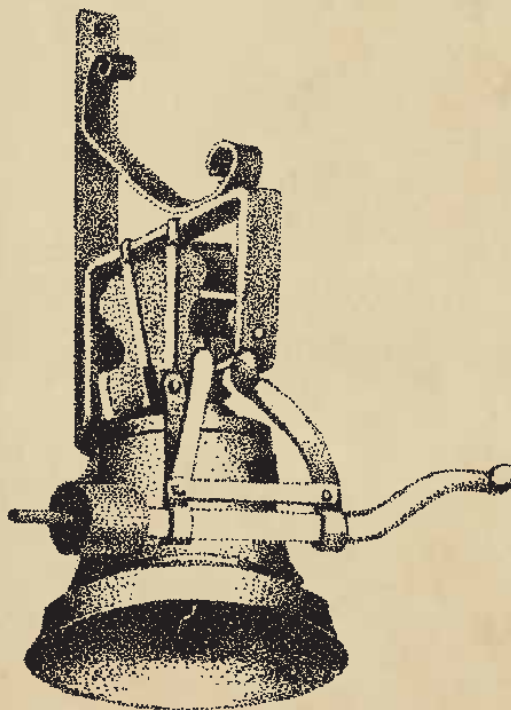
V tem letu šola praznuje 100 let šolske stavbe.

100 let

GOSTUJOČE ŠOLE V NAŠI STAVBI

Po zborniku 100 let šolstva v Šentvidu, 1966

Povzela Maja Vidmar

OBRTRNO NADALJEVALNA ŠOLA

Učni tečaj, vir: Tina Jana Kovač

Ustno izročilo pravi, da se je že pred dobrimi 200 leti v Šentvidu in njegovi okolici začela razvijati obrtniška dejavnost. Vižmarje so bile poznane predvsem po mizarstvu, Tacen pa po sodarstvu. Razvoj obrtnikov je privedel do potreb po večjem številu strokovnega kadra. Mojstri so v uk začeli sprejemati vajence, ki so postajali pomočniki, le-ti pa so pogosto odhajali v tujino, kjer so svoje strokovno znanje dodatno poglobljali. Na tako imenovano »Wanderburschen« - vandrovske pot so se podajali predvsem na Koroško, Tirolsko, Bavarsko ter celo v Švico, Nemčijo in Francijo. Mnogi so se po šolanju v tujini vrnili domov, nekaj pa jih je tudi ostalo.

Zanimivo je, da se je na takšno pot podal tudi dobrotnik naše šole, Andrej Bitenc, ki se je izučil za mizarja in se na Dunaju izpopolnil za izdelovalca klavirjev in harmonik.

Vse bolj razvijajoča se obrt proti koncu 19. stoletja in ustanovitev redne šole v Šentvidu je dalo povod, da so obrtniški mojstri pričeli misliti na domačo vzgojo obrtniškega naraščaja. Po zgledu iz tujine je bila ustanovljena obrtna šola. V šolski kroniki iz leta 1881/81 je bilo zapisano: »9. julija je krajevni šolski svet, na predlog šolskega ravnatelja, sklenil osnovati šolo za rokodelske učence, v kateri se bo po trikrat na teden podučevalo v risanju, računstvu, naravoslovju in drugih koristnih predmetih. Vsi stroški poravnali se bodo iz Bitenčeve zapuščine. Ta sklep odposlal se je slavnemu cesarskemu kraljevskemu okrajnemu šolskemu svetu v potrdilo.«

V obrtno šolo se je tako v prvem šolskem letu, 1882/1883, vpisalo 17 rokodelskih pomočnikov, 46 vajencev in 8 kmečkih fantov, te številke pa potrjujejo razširjenost obrtništva v Šentvidu in njegovi okolici. Hiter razvoj šole je imel velik vpliv na Šentvid in njegovo okolico, predvsem z gospodarskega in kulturnega stališča.

Leta 1911 se je obrtno-nadaljevalna šola preselila v prostore nove šole. Trirazredna šola je tam delovala vse do reorganizacije strokovnega šolstva, v stari šolski stavbi pa je tudi po tem še vedno deloval vajeniški dom. V času delovanja šole se je izučilo zelo veliko število obrtniških mojstrov, predvsem mizarске stroke, kar še danes pušča svoj pečat kraju in okolici.

Prav poseben pomen za obrtništvo v Šentvidu in šolo pa so imele tudi periodične obrtniške razstave, ki so bile postavljene v šoli. Le-te so pokazale visoko kvaliteto obrtniških dejavnosti in ponesle glas o šentviških mizarjih daleč v svet. Razstave so bile plod uspešnega sodelovanja med šolo in obrtjo ter dokaz, kaj se lahko doseže ob koordinirani strokovni in splošni vzgoji. Zadnja takšna razstava je bila od 3. do 12. julija 1954 ob 20. obletnici prve razstave.

Razstava 1954, vir: šolski arhiv FRS

MEŠČANSKE ŠOLE SO SE PREOBLIKOVALE V GIMNAZIJE

Spričevalo, vir: Franc Žajdela

Potrdilo, vir: Franc Žajdela

Žig meščanske šole

Meščanska šola je bila ustanovljena z odlokom dne 16. marca 1928. Pouk se je pričel 6. septembra istega leta s spominsko proslavo. Ustanovno pismo je šoli določalo kmetijsko-obrtno smer. Namen šole naj bi bil dati obrtniškem naraščaju višjo splošno izobrazbo, ki pa naj bi bila vseeno praktično usmerjena.

V prizidku je meščanska šola dobila pet učilnic in uradne prostore, v spodnjih prostorih pa prostor za dijaško kuhinjo in jedilnico.

Po koncu 2. svetovne vojne so se meščanske šole preoblikovale v gimnazije in prav tako je bilo tudi s šentviško meščansko šolo. Prvi ravnatelj Janko Černut je po navodilih povojne ljudske oblasti organiziral šolski zavod, to je gimnazijo.

Že julija 1945 je bil organiziran počitniški tečaj za prešolanje v razrede gimnazije. Prvih učencev je bilo nekaj čez dvesto. Pouk pa so prvi gimnazijci nekaj časa obiskovali v zasebni hiši, ker so bili v prostorih bivše meščanske šole nameščeni sovjetski repatriiranci.

Leta 1949 je nižja gimnazija začela počasi preraščati v višjo gimnazijo. Takrat je imela šentviška XII. gimnazija že nad 500 dijakov in 32 članov učiteljskega zbora. Šolsko poslopje, v katerem je gostovala tudi XII. gimnazija, je postajalo pretesno za dva učna zavoda. Leta 1953 začasne prostore dobili v današnjih Škofovih zavodih. Tam so gostovali tri leta, dokler ni bilo leta 1956 zgrajeno novo gimnazijsko poslopje.

V šolskem letu 1958/59 so bile z novo šolsko reformo iz gimnazij izločeni štirje razredi nižje gimnazije. Ti so bili priključeni novo ustanovljenim osemletkam.

VRTEC ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN POPOLDANSKO VARSTVO ŠOLSKIH OTROK

V šolski zgradbi je svoj prostor v preteklosti večkrat našel tudi vrtec za predšolske otroke. Zapisi kažejo, da so prve vrtčevske skupine v šoli gostovale že v šolskem letu 1931/32. Skopi zapisi sicer ne poročajo, kako dolgo je vrtec deloval, kasnejši zapisi pa pričajo o tem, da se je v šolskem letu 1952/53 na željo mater in s podporo takratnega ravnatelja Vilka Kolarja preuredilo dve učilnici, ki sta nato služili dopoldanskemu varstvu za predšolske otroke. Sredstva za opremo in potreben material je ravnatelj zbral s pomočjo posvetne službe mesta Ljubljana.

Svečana otvoritev prvega vrtca v Šentvidu je bila 29. 11. 1952. Vrtec se je iz leta v leto razvijal in napredoval. Potrebe zaposlenih staršev so narekovale spremembe v organizaciji dela in poslovanja. Upravnica vrtca Dubravka Vrezec je takrat zapisala: *»Glavna sila, ki je pokrenila izpopolnjevanje pogojev varstva, je bila vsekakor potreba zaposlene žene. Vrtec je moral iz svojega ozkega okvirja. Ni več zadostovalo nuditi otrokom le napredno – sistematično vzgojo v dopoldanskem času. Vrtec je moral razbremeniti starše, odvzeti jim veliko skrbi za oskrbovanje otrok v času zaposlenosti. Na tej razvojni stopnji je vrtec moral podati roko v slovo svojemu 10-letnemu pokrovitelju – šoli ter se s svojo razširjeno dejavnostjo – celodnevni varstvom otrok, preseliti iz šole v svoje nove prostore.«* Vrtec se je tako leta 1961 osamosvojil in se preimenoval v Vzgojno varstveni zavod Rezke Dragarjeve.

VVZ Rezke Dragarjeve pa ob tej priložnosti ni prekinil sodelovanja s šolo. Zakon o reformi šole je predvidel celodnevno varstvo otrok in mladine, in tako je tudi Osnovna šola heroja Franca Rozmana-Staneta v Šentvidu s 1. septembrom 1965 organizirala celodnevno varstvo šolarjev. VVZ Rezke Dragarjeve je tako prevzel vlogo vzgajanja, varovanja in oskrbovanja šolskih otrok nižjih razredov, za višje razrede pa so poskrbeli strokovni delavci šole. Za namen popoldanskega varstva je bila v šoli preurejena šolska dvorana, ki je omogočala otrokom, da so bili v času zaposlenosti staršev v prijetnem okolju. Učenci so dobili tako učno kot tudi vzgojno pomoč.

Vrtec, vir: šolski arhiv FRS

Igramo se, vir: šolski arhiv FRS

RAZLIČNE OBLIKE IZOBRAŽEVANJA

Razstava, vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana

Poleg svojega osnovnega poslanstva, izobraževanja in vzgajanja otrok in mladine, je šola že od nekdaj poskrbela tudi za izobraževanje odraslih prebivalcev Šentvida in okolice. Na šoli so se izvajale različne oblike poučevanja odraslih vse od tečajev, preko večernih šol, do Šol za starše.

Sprva so se v šolskih prostorih izvajali različni tečaji, katere so pogosto vodili ravnatelji, njihove žene in nekateri učitelji. Tečaji so bili namenjeni pridobivanju različnih praktičnih znanj. V kronikah najpogosteje omenjeni so bili za gospodarje sadjarski, poljedelski, sodarski in za gospodinje gospodinjski, tečaji vkuhanja, tečaji priprave različnih posebnih jedi, servirni tečaji ter prikrojevalni tečaji. Tovrstni tečaji so bili zelo dobro obiskani, njihovo izvajanje pa se je zaključilo v 60-ih letih 20. stoletja zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Kratki tečaji s povsem drugim namenom, pa so bili izvedeni tudi takoj po koncu 2. svetovne vojne. Ker veliko otrok v času vojne ni obiskovalo pouka, so pred začetkom novega šolskega leta 1945/46 učitelji pripravili kratke priprave in teste, na podlagi katerih so otroke razdelili po razredih glede na znanje in ne glede na starost.

V šolskem letu 1964/65 je šola skupaj z upravo Delavske univerze občine Šiška pri nas odprla dva oddelka večerne šole, namenjene vsem tistim, ki niso uspešno zaključili redne osnovne šole. V prvem oddelku so bili združeni učenci 5. in 6. razredov, v drugem oddelku pa učenci 7. in 8. razredov. Večerna šola je potekala vsakodnevno, tri ure v popoldanskem času, ko so udeleženci zaključili z delom v službah. V večernih šolah so poučevali učitelji naše šole, ki so za dodatno delo dobili poseben honorar s strani Delavske univerze.

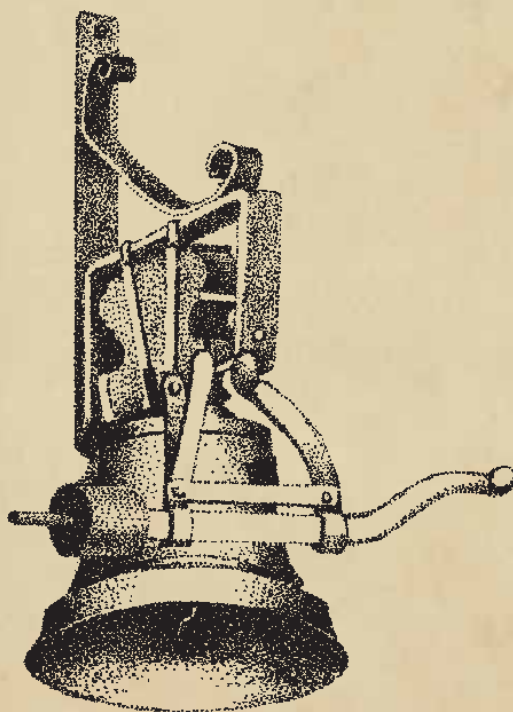
v 60-ih letih prejšnjega stoletja pa so se pojavila tudi kratka izobraževanja v obliki predavanj, ki so namenjena staršem in obravnavajo aktualne teme s področja vzgoje otrok. Takrat so prvič omenjena predavanja Šole za starše. Podobne delavnice, seminarji zunanjih strokovnjakov in do pred kratkim tudi predavanja Šole za starše, se na šoli še vedno izvajajo, zainteresiranost staršev pa je na žalost iz leta v leto slabše.

100 let

SPOMINI

Zapisi učiteljev in učencev, ki so obiskovali šolo.

SPOMINI AVGUŠTINA ŠKORCA

Moja pravnuka, Rožle in Zala Vidmar, učenca te osnovne šole, sta me prosila, če bi jima napisal nekaj spominov na šolo, ki sem jo tudi sam obiskoval kot mizarski vajenec. Tej šentviški šoli smo pred vojno rekli Šola Andreja Bitenca, po imenu dobrotnika, ki je prispeval, da se je ta šola zgradila. Letos bo praznovala stoto obletnico obstoja, točnega datuma ne vem. V času moje mladosti je v tej šoli potekal osnovnošolski pouk, osemrazredni, poleg te je delovala tudi meščanska štirirazrednica. Ravnatelj meščanske in pa tudi obrtno-nadaljevalne šole lesne stroke je bil Rudolf Pečjak, oče znanega Vida Pečjaka. Obrtna šola je bila trirazredna. Ustanovljena je bila tudi zaradi številnih vajencev, saj je bilo v Šentvidu registriranih okrog sedemdeset mojstrov. Prag te osnovne šole sem prestopil leta 1933, ko sem se z rodne Štajerske v najstniških letih preselil v Šentvid. Naša obrtna šola je delovala trikrat tedensko, in sicer v torek od petnajste ure do dvajsete zvečer, v petek ob istem času, v nedeljo smo pa imeli pouk po osmi šolski maši, od devete ure pa do trinajste.

Program naše šole je bil strokovno naravnan. Naši učitelji so bili profesorji, ki so poučevali na meščanski šoli. Učili so nas računstvo, državoznanstvo, lesoznanstvo, strokovno risanje, pa tudi telovadbo smo imeli. V prvem razredu nas je bilo do petindvajset učencev. V drugem in tretjem smo imeli strojeznanstvo, spoznali pa smo se tudi s kemijo. V zadnjem letniku smo dobili nekaj znanja o knjigovodstvu, imeli pa smo tudi detajlno risanje ena proti ena ali ena proti deset.

Te tri razrede obrtne šole sem uspešno končal. Naše učilnice so bile v prvem nadstropju, v razredih s pogledom na cesto, današnjo Prušnikovo ulico, saj Celovške ceste takrat še ni bilo. V večjem razredu, kjer smo imeli detajlno risanje, smo imeli velike risalne deske, 150 x 200 cm. Profesorji so bili dobri in strogi, pa tudi pravični. V vsej šoli je bil red in mir. Že takrat je imela šentviška šola vodovod in centralno ogrevanje, seveda še na trdo gorivo. Spominjam se, da so bila stranišča ločena, ženska in moška so bila še na štrbunk, kot smo včasih dejali. Na hodniku so bili »mušeljni« s tekočo pitno vodo.

Vir: šolski arhiv FRS

Spominjam se, da je bila pri glavnem vhodu, takoj na desni, orodna telovadnica, ki sem jo tudi kasneje, v fantovskih letih, obiskoval. Na vrhu stopnic je bilo stanovanje šolskega upravitelja, v kleti pa je imel stanovanje šolski sluga. V prvem nadstropju je bila pisarna meščanske šole.

Imeli smo zelo kratke odmore, toliko da smo opravili malo potrebo. Malice nam niso delili. Dobro se pa spominjam, da sta imeli nasproti šole dve starejši gospe preprosto mlekarno. Marsikaterega lačnega fanta ali dekleta sta nasitili za majhen denar. Mi, vajenci, pa denarja sploh nismo imeli, saj nismo ničesar zaslužili. Delali smo za hrano in streho nad glavo.

Toliko mi je še ostalo v glavi po 73 letih.

Škorc Avguštin
(nekdanji učenec)

SPOMINI ANE KAMENŠEK

Izhajam iz družine z osmimi otroki – sedem sester in en brat. Naš dom je bil na Trati 13 v neposredni soseščini tovarne Stora, nato preimenovane v Dekorativno tovarno na Celovski cesti. Danes je tu trgovski center Hipermarket Mercator.

V nižjo gimnazijo v Šentvidu sem se vpisala po osvoboditvi 1945. leta. Osnovno šolo pa zaradi nemške okupacije žal nisem mogla obiskovati v Šentvidu. Bili smo namreč v mejnem področju med Nemčijo in Italijo. Nemške meje nismo mogli prečkati, zato so nas starši vpisali v ljubljansko v državno Uršulinško ljudsko šolo. Tu smo imeli pouk ves čas samo v slovenskem jeziku, medtem ko so naše vrstnike v Šentvidu poučevale nemške učiteljice in seveda v nemškem jeziku. To se je dijakom v gimnaziji poznalo pri pouku slovenskega jezika – predvsem slovnice.

Po osvoboditvi 1945. leta sem se vpisala v nižjo gimnazijo v Šentvidu in jo obiskovala do leta 1948, kjer sem opravila malo maturo. Nižja gimnazija je takrat trajala samo tri leta in ne štiri. Takratne oblasti so sklenile, da je po vojni potrebno čimprej obnoviti domovino in kadre čimprej pripraviti za poklic in delo.

O šolanju takoj po osvoboditvi se spominjam, da smo bili vsi skromno oblečeni, saj takrat oblačil ni bilo možno kupiti po lastnih željah in potrebah. Dekleta smo imela večinoma črne (klotaste) halje z belimi ovratniki ali zelo skromne obleke. O modnih oblačilih takrat ni bilo govora. Zimske plašče smo imeli predelane iz starih plaščev odraslih oseb. Takrat namreč ni bilo možno kupiti blaga. Lahko smo ga dobili samo na karte in omejeno količino. Stare plašče ali vojaške uniforme so starši razparali, blago oprali in obrnili. Nato sta nam krojač ali šivilja sešila nov plašč, hlače ali krilo. Blago je bilo iz grobe tkanine – raševine, večinoma enobarvno, brez vzorcev, razen morda z vzorcem ribje kosti. Kjer je bilo v družini več otrok – pri nas je bilo tako – nismo dobili novih oblek, temveč smo morali ponositi obleke, halje in čevlje starejših sester ali bratov. Naša mama je bila k sreči izučena šivilja in nam je tako lahko sama predelovala in šivala oblačila. Šivali so nam tudi bluže iz najlona (blaga

ameriških in angleških padal). Puloverje in jopice smo si spletle same ali pa stare mame in tete. Čevlji so bili enostavni, pozimi visoki gležnarji, visokih škornjev nismo poznali. Ker pa usnje ni bilo kvalitetno, ni vzdržalo mokrote, zato smo poleg dolgih nogavic obuli še "sokne", ki pa smo jih spletle iz volne ali bombažne preje. Ta volna je bila iz starih razčesanih oblačil in nato predena. Plesti smo se naučili v nižji gimnaziji, saj smo imeli v I. in II. gimnaziji pouk ročnih del.

Večina deklet nas je imela spletene kite ali pa kratko frizuro. Naličene nismo bile. Tudi ročnih ur nismo imele, niti prstanov ali kakih drugih okraskov.

Za vpis v nižjo gimnazijo smo morali opraviti sprejemni izpit, in sicer v izpraznjeni privatni hiši v Vižmarjih (menda je bila to Merčunova hiša). Klopi so bile stare, iztrošene, vse razrezljane in popisane. 1. gimnazijo smo od jeseni 1945. leta obiskovali v stari osnovni šoli, v 2. gimnaziji smo tudi pričeli tam, nato pa so nas zaradi pomanjkanja prostora preselili v takratno mežnarijo (stavba nasproti cerkve), ki je danes ni več. Profesorji so zaradi oddaljenosti zbornice s pričetkom pouka vedno zamujali, mi pa smo jih običajno pričakali precej razigrano. V 3. gimnaziji smo se zopet vrnili nazaj v osnovno šolo, v risalnico v prvem nadstropju. V razredu nas je bilo veliko, saj so združili dva razreda.

To so moji spomini na šolanje v Šentvidu z vidika, kako smo bili takrat oblečeni. Žal nimam nobenega fotografskega posnetka, saj so takrat bili fotoaparati zelo redki.

Ana Kamenšek, rojena Šenk
(nekdanja učenka)

MOJI SPOMINI

Bilo je davnega leta 1936, ko sem kot majhna punčka prvič prestopila prag šentviške šole. Starši so me vpisali v vrtec, da bi se prilagodila novim navadam. Bil je le en oddelek. Kot se spomnim, smo imeli za igrala velike lesene škatle, v njih pa so bile različne kocke.

Jeseni leta 1937 sem šla v prvi razred. V razredu smo bile same deklice, dečki so bili v drugem razredu. Pouk je potekal dopoldne in popoldne. Klopji so bile po dolžini povezane med seboj, zato sem imela občutek, da sem v vlakcu. Vsaka klop je imela dve stekleni posodici, v kateri je hišnik Viktor kar med poukom nalival črnilo. Vanje smo namakali peresa, ki so se na koncu hitro razcepila, zato so bile packe tako v zvezku kot na obleki. Naše otroške roke so morale pisati »tanko gori, debelo doli«.

Leta so tekla in vsako leto smo dobili novo učiteljico. Šolske malice nismo imeli. S seboj smo prinesli kakšen kos kruha ali jabolko. Včasih pa so mi starši dali denar za svežo žemljico, ki jo je iz pekarnе nasproti šole prinesel hišnik.

Prišlo je leto 1941. S poukom smo končali aprila, ker se je bližala vojna. Otroci smo bili veseli, da smo prej končali. Bili smo namreč premajhni, da bi vedeli, kaj pomeni okupacija. Jeseni pa smo spet morali obvezno iti v nemško šolo. Kot telički smo gledali v novo učiteljico, niti besede je nismo razumeli. Kazala nam je predmete, povedala, kako se imenujejo v nemščini, mi pa smo kot papagaji ponavljali za njo. Če so te slišali govoriti slovensko, si bil kaznovan. Najbolj strog je bil ravnatelj, ki nas je poučeval matematiko. Bil je vedno v uniformi in s pištolo za pasom. Vsi smo se ga bali.

Najbolj žalostno je bilo januarja leta 1944. Vse otroke so nas nagnali na dvorišče in nas odpeljali gledat streljanje talcev. Po štirih letih »Hauptschule« smo se morali ustno in pisno izražati v nemškem jeziku. Tudi nemški pouk smo končali predčasno. V šolo so naselili ranjence.

Ko so nas leta 1945 osvobodili partizani, smo spet začeli uporabljati slovenščino. V šolski stavbi so bili partizani, mi pa smo hodili k pouku v privatne

Vrtec leta 1936, vir: Danica Polenšek

hiše nasproti železniške postaje Vižmarje. Ko smo naredili diferencialne izpite, smo končno začeli z rednim poukom na matični šoli.

Moje šolanje se je tukaj končalo. Leta 1954 pa se je na isti šoli za mene kot učiteljico spet začelo in kot upokojenko tudi končalo.

Danica Sotlar - Polenšek
(nekdanja učenka in učiteljica)

BILA SEM UČITELJICA

Za učiteljski poklic sem se odločila že med drugo svetovno vojno. Po končani vojni sem poučevala na različnih šolah, na Banjski planoti, Krvavem Potoku pri Trstu, Gradišću pri Kozini, Bukovščici, Kranju... Najdlje sem poučevala na OŠ Lom pod Storžičem, kar osem let. Zaradi družinskih razmer, bolezen otroka, sem si morala poiskati službo na šoli, kjer so imeli pomožni razred za bolne otroke. Pisala sem prošnje na vse razpise, končno sem dobila službo na OŠ Franca Rozmana-Staneta v Šentvidu, to je bilo leta 1963. Prav po zaslugi ravnatelja, tovariša Vilka Kolarja, sem bila sprejeta na to šolo. Življenje se mi je močno spremenilo. Na tej šoli je bilo poučevanje manj zahtevno oz. drugačno. Na podeželski šoli, kjer sem poučevala prej, si bil sam za vse, od kurjača do ravnatelja. Bila sem najsrečnejši človek na svetu. Vse lepo,

povsod toplo. Dobiš razred s 25 učenci, skrbiš zanje, za njihov uspeh in uživaš.

OŠ Franca Rozmana-Staneta je bila v primerjavi s prejšnjo šolo zelo velika, ves dan bila je ogreta. Skozi vrata je prihajalo po 600 otrok dnevno, poučevalo je preko 30 učiteljev. Vsak učitelj je imel svoj razred, kotiček, imeli smo zbornico. Veliko je bilo pomožnega osebja, ravnatelj je imel pomočnika, računovodjo, tajnico. Imeli smo knjižničarko, dve snažilki, kurjača in učiteljico za gospodinjstvo, ki je skrbela tudi za šolsko malico, kuharja in kosil takrat še ni bilo. Na šoli je bila tudi hišnica Nežka, ki je opravljala najbolj garaška dela na šoli. Vedno je bila na lestvi in menjala žarnice, saj so neprestano pregorevale. Njena glavna naloga pa je bilo zvonjenje na kovinski zvonec v pritličju. Morala si je zapomniti ves urnik, vse odmore. To delo je opravljala zelo vestno. Pozimi je čistila tudi pločnike in jih posipavala s soljo; s tem je imela veliko dela, saj je to počela od cerkve do nekdanje lekarne in to vsako jutro, preden so učenci prišli v šolo. Ogrevanje je bilo na trdo gorivo. Za šolo, kjer sedaj stoji telovadnica, so bili kupi premoga in drv. Za ogrevanje šole je takrat skrbel kurjač Franček.

Za celo šolo je bila na voljo samo mala telovadnica. Tako smo učitelji nižjih razredov učence velikokrat peljali na ure telovadbe v gozd. Takrat smo si želeli večjo telovadnico, če pa danes bolje pomislim, je bilo tako za učence celo bolje. Tudi za današnje učence je bolje, če veliko časa preživijo zunaj, v gozdu...

Imeli smo šolski vrt, ki se je razprostiral do vznožja gozda, poraščen je bil s travo in z veliko starimi jablanami. Jablane so vsako leto polno obrodile. Čeprav jabolka niso bila tako velika kot danes, smo se jih razveselili učenci in učitelji, saj drugega sadja ni bilo v izobilju. V letih po vojni je bilo več denarja, zato smo zamenjali šolsko streho in namestili centralno kurjavo na olje, šola se je popolnoma modernizirala. Za šolo je tako nastal velik prazen prostor, kjer so kasneje zgradili novo telovadnico. Nekako v tistem času so odmerili tudi vrt za novo cesto, današnje Celovško cesto. Do tedaj je bila Prušnikova cesta edina povezava z Ljubljano in gorenjskim predelom. Od tedaj naprej ravnateljji sproti skrbijo za modernizacijo šole.

Stari Šentvid, vir: šolski arhiv FRS

Delo z otroki, učenci mi je ostalo v lepem spominu, prav tako sodelovanje z učitelji in ostalimi sodelavci. Radi smo prihajali v službo, bili veseli, da smo jo imeli, a se tudi zavedali odgovornosti tega poklica. Po svojih najboljših močeh smo se trudili, da bi šolo vsem približali, da bi pridobili čimveč znanja. Nekateri so morali poleg šole trdo delati tudi doma, na kmetijah, pomagati staršem pri raznih opravilih, bili so drugi časi.

Vsako leto se rada vračam na »svojo« šolo, kjer se srečujem z nekdanjimi sodelavci in današnjimi učitelji. Z veseljem vstopim skozi ista vhodna vrata, za katerimi pa je vsako leto veliko sprememb in novosti. Pohvala vsem, ki tako dobro in vestno skrbijo za šolo – zamenjali so streho, okna, obnovili fasado in pročelje šole, zamenjali pohištvo, nakupili računalnike, nove učne pripomočke, obnovili in povečali kuhinjo in jedilnico in še marsikaj bi lahko naštevala.

Veselim se vsakoletnih srečanj s svojimi sodelavci, da poklepetamo in obujamo spomine na nekdanje čase. Pohvala vsem na šoli, da ohranjate tradicijo naših srečanj, ki mi veliko pomenijo. Vedno se potrudite in pripravite veliko dobrot in lep program; najvažnejše pa je, da si vzamete čas, da poklepetate z nami. Vesela sem, da se skupaj z gospodom ravnateljem zberete okoli nas, pa čeprav vem, da ja za vami že »učiteljski« dan.

Učiteljski poklic je zelo lep, zanj bi se še enkrat odločila, škoda, da se ne da ponoviti.

Irma Tomažin
(nekdanja učiteljica)

SPOMINI UČENCEV IN UČENK 8. C RAZREDA (letnik roj. 1966)

Že nekaj časa je v nas živela ideja o snidenju našega 8. c razreda po mnogih letih. Nekaj punc se nas je zbralo in že delalo plane, a je vse zvedenelo v obilici dnevnih obveznosti. Nekega dne pa zasledim sporočilo na Facebooku (ja, tudi naš letnik to uporablja in v tem primeru še dobro, da ga), ...ali si ti moja sošolka iz OŠ Franca Rozmana-Staneta ... Milan Pogačar. Kdo je že to? Kako zgleda? Hitro preverim še sliko in se spomnim svojega sošolca, ki nas je že v 6. razredu zapustil in se preselil v Črnuče. Malo se dopisujeva in takoj odločiva, da je treba organizirati srečanje sošolk in sošolcev, saj ravno letos praznujemo 30. obletnico vaje. Začela sva sestavljati seznam in naslove sošolk in sošolcev. V zbiranje podatkov so se kmalu vključili vsi najdeni sošolci in kmalu smo imeli popoln seznam vseh, ki so kadarkoli bili v našem razredu. Le s peščico nismo uspeli vzpostaviti kontakta, saj so se odselili v zelo oddaljene kraje ali pa se je sled za njimi izgubila. Odločili smo se tudi, da povabimo še našo razredničarko Marijo Andolšek in učiteljico iz prvega razreda, Marijano Obaha, ki se je prav vsem globoko vtisnila v spomin, saj je bila ona naša prva vez s šolo in nam je olajšala prehod iz vrtcev in toplih domov v »hladno« šolo za velike.

S Suzano (ki je bila z nami le štiri leta) sva bili prvi na prizorišču srečanja, neizmerno nestrpni, in z zanimanjem preučili vsakega, ki se je bližal gostilni. Nismo se mogli načuditi eden drugemu. Veselje je bilo opazovati naši »tršici«, ki sta počasi prepoznavali svoje bivše učenke in učence ter se čudili vsem iskrenim komentarjem na skupaj preživete urice. Naša razredničarka je na začetku kar prevzela vlogo in kot se to spodobi za dobro tovarišico, preverila prisotnost v razredu iz svoje dobro shranjene evidence učencev in učenk 8. c razreda.

To so bili res edinstveni trenutki obujanja spominov, povezovanja s sedanostjo, humornih pripomb, zanimivih zgodbic. Česa vsega se nismo spomnili; od sprejema v pionirčke in pomembnega dogodka v zgodovini naše šole, ko smo dobili novo telovadnico, do nešteti nastopov pevskega zbora tovarišice Mire Cimperc in

literarnega krožka Brede Prelec na vseh šolskih in občinskih proslavah, kjer smo dekleta aktivno sodelovala, do igranja nogometa na starem nogometnem igrišču, ko še ni bilo telovadnice in so fantje dobivali prve buške, do bivanja v podaljšanem bivanju in obveznih sprehodov v gozd in na Tablo, do aktualne trafike nasproti šole, kjer smo kupovali sladkarije in zbirali nalepke opice Vali, do prvih spoznanj o tem, da nič ne smrdi, ampak neprijetno diši, kar nas je naučila tovarišica Zwolf, do tekmovanj v Veseli šoli, za Vegovo priznanje in v nudenju prve pomoči, do žalovanja ob smrti predsednika Jugoslavije tovariša Tita, do zanimivih besed tovarišice Marjonove pri telovadbi – »deklice v vrsto zbor – tekom tek teci«. Omenjali smo tudi ostale tovarišice in tovariše, ki so nam ostali v spominu. Meni je prav gotovo ostala v spominu tovarišica Motohova, ki nas je pri gospodinjstvu naučila peči rižev narastek. Ta recept še sedaj uporabljam, saj je najboljši. Tudi moja hči ga je že uvrstila v svojo knjižico najljubših receptov – torej se res prenaša iz roda v rod.

Kmalu za tem me je po telefonu poklicala naša »tršica« Obahova in.... na planu je bil novi projekt – častitljiva obletnica naše osnovne šole. Prosila me je, naj naš razred pripravi en prispevek o naši šoli in preživetih letih na njej. Za nagrado dobimo oceno pet. O, to je pa dobra motivacija in se splača potruditi, a ne? Zopet je stekla akcija in ožji odbor je staknil glave (sedaj to teče kar po mailu). Odločitev je bila ... seveda bomo nekaj napisali. V nadaljevanju navajam strnjene povzetke.

Kako lepo se je spomniti na prve šolske dni, čeprav spomin že malo blede. Osnovnošolski razred ... tri vrste klopi, v skrajno desni sedem deklet, ki kar naprej tiščijo glave skupaj in pogleduje proti ostalemu delu razreda, kjer se 16 fantov še ne zaveda, kaj bi počeli sami s seboj in jim po glavi rojijo bolj kot ne same "lumparije. Kaj vse smo ušpičili ... me dekleta nič, ampak res čisto nič, nas so zanimalo samo knjige.

Tatjana Kregar (Lopatič)

Ko se dandanes vozim mimo naše šole, me veseli, da se navzven pravzaprav ni kaj dosti spremenila. Isto poslopje, ista zelenica pred njo, železna ograja, ki jo loči od pločnika, in siceršnja okolica. Tako mi je toliko lažje v zavest priklicati spomine na šolska leta.

To je bilo obdobje raznoterih doživetij in občutkov, od zelo lepih trenutkov in čustev sreče, do tistih malo manj svetlih in včasih tudi bolečih. Ko tako brskam po svojih spominih, zbudi mojo pozornost nek detajl. Vsi spomini so tako ali drugače povezani z ljudmi, vrstniki in učitelji. Pomislim, da smo naša osnovna šola pravzaprav bili mi, učitelji in učenci. Nekdo je nekoč postavil to stavbo z namenom, da bi se v njej srečali in drug drugemu podelili del sebe.

Predramilo me je zavedanje, da smo imeli nekaj resnično dragocenega. Nekaj, kar nas je kakor lepilo držalo skupaj – pristna prijateljstva, tovarštvo, enakost. Nekaj, kar je danes tako redko najti med ljudmi. Še pomembneje pa je, da smo to uspeli ohraniti.

Z nostalgijo se spominjam vseh teh letin iskreno upam, da nas je mnogo, ki se s toplino v srcu oziramo nazaj na čas, ki smo ga preživeli v naši osnovni šoli.

Samo Babuder

Naša dobra stara osnovna šola. Vsakič, ko se peljem mimo, mi nudi občutek varnosti in topline. Občutek, da se ni nič spremenilo, da sem še vedno njena redna obiskovalka. Še vedno je moja, skorajda ista, malo bolj živo rumene barve, kot je bila v času mojega šolarja. Še vedno ima isto ime in še vedno jo spoštujem.

Spomnim se, da me je babica, rojena leta 1901, kot majhno deklico peljala tam mimo in rekla, da bom nekoč hodila vanjo tako kot ona, ki je komaj čakala, da so jo zgradili.

Spomnim se svojih sošolk in sošolcev. Res, vsi smo bili kot eno. Odraščali smo v drugačnem okolju in sistemu. Izkusili smo tovarštvo in poštenost. V šoli sem se namreč prvič srečala tudi s krivico.

Tudi smejali smo se, npr. ko je tovariš telesne vzgoje dobil opravičilo staršev mojega sošolca, naslovljeno na: »Spoštovani tovariš Četnik«. Imel je namreč zelo bujno brado in vesplošno je bil znan kot Četnik. Večina verjetno niti ni vedela, kako se piše. Strašno je bil jezen. Še zdaj slišim njegov glas.

Renata Novinec Košan

Upam, da ste sedaj tudi vsi vi dobili občutek, da smo bili res edinstven razred in da smo upravičeno ponosni na to, kakšni smo bili in kakšni smo postali.

Gordana Pirc (Ljubić)

V šolskih klopeh, vir: Gordana Pirc Ljubić

Srečanje po tridesetih letih, vir: Gordana Pirc Ljubić

»MOJA« ŠOLA

Ljudje se radi spominjamo preteklosti in ob takih priložnostih velikokrat obujamo spomine na čas, ko smo hodili v osnovno šolo. Takrat ji pogosto rečemo kar »moja« šola. A bolj kot tista prva je še danes »moja« Osnovna šola Franca Rozmana-Staneta v Šentvidu, kjer sem s 1. septembrom 1990 postal ravnatelj.

Po večletnih izkušnjah pri poučevanju športne vzgoje so bile moje predstave o uspešni in otrokom prijazni šoli jasne, energije, da bi skupaj z učitelji in drugimi delavci na šoli to dosegli, pa tudi ni manjkalo. Ciljev, ki smo si jih zastavili v prepoznavni rumeni stavbi ob Celovski cesti, je bilo kar nekaj.

Zapisali smo jih tudi v vizijo šole, z njimi pa smo želeli na šoli ustvariti vzdušje, ki bo učencem omogočilo doseči čim več. Da bi to dosegli, smo

Janez Jurman, šolski arhiv FRS

uvajali nove, sodobne in preverjene oblike ter metode pouka, podpirali nadarjene in pomagali manj uspešnim učencem, spodbujali ustvarjalnost in inovativnost. Brez vzpostavitve discipline in doslednosti otrok in učiteljev ter humanih medčloveških odnosov med učenci, učitelji in drugimi na šoli tega nismo mogli pričakovati. A podlaga za uspešno šolo so bili vedno dobri učitelji, ki so s svojim delom, pozitivnim pristopom in nenehnim izobraževanjem dvigovali kakovost pedagoškega dela in s tem dosegali z učenci boljše učne uspehe.

Šolsko leto 1991/92 je bilo zelo pomembno za našo šolo. To leto smo namreč prvič uvedli športni oddelek. Od 55 novo vpisanih prvošolcev se jih je 28 vpisalo v športni 1.b razred. Naše delo v športnem oddelku se je bistveno razlikovalo od podobnih oddelkov v drugih šolah. Otrokom smo s programom, ki so ga vodili učitelji športne vzgoje, ponudili številne možnosti spoznavanja različnih športov; s tečajji smučanja, plavanja, drsanja, tenisa in aktivnostmi v telovadnici smo jih spodbujali k aktivnemu preživljanju prostega časa.

Večje možnosti na športnem področju pa smo dali tudi starejšim učencem z zimskimi in poletnimi šolami v naravi. Kot prvi v Sloveniji smo septembra 1992 organizirali planinski tabor s tečajem prve pomoči na planini Vogar nad Bohinjem za učence sedmih razredov. S planinskimi tabori smo nadaljevali tudi v naslednjih letih, s seboj pa za pomoč povabili priznane planince. Za zimsko šolo v naravi smo v šolskem letu 1995/96 izbrali hotel Bellevue na Pohorju, kjer je nato kar nekaj generacij naših učencev nabiralo smučarsko znanje.

Drugo področje, kjer smo učencem skušali ponuditi nekaj več, pa je bilo učenje tujih jezikov. V šolskem letu 1996/97 smo v tretji in četrti razred uvedli integriran pouk angleškega jezika, naslednje leto pa na razredni stopnji fakultativni pouk francoskega, angleškega, nemškega in latinskega jezika. Zgodaj smo se odločili tudi za spodbujanje učencev v varovanje okolja.

Seveda smo ob vsem tem tudi učili, a tudi pri pouku ni šlo brez sprememb. To so bila leta, ki so prinesla tri ocenjevalna obdobja, opisno ocenjevanje v prvem in drugem razredu, nivojski pouk matematike in slovenskega jezika. V šolskem letu 1997/98 smo tako pri eksternem preverjanju pri matematiki za 10,3 odstotka presegli slovensko povprečje, pri slovenskem jeziku pa za 5 odstotkov. V letu 1998/99 pa smo preizkusili še eno novost – za Žana in Tima Kvaternika, ki sta se s starši napotila na pot okoli sveta, smo organizirali šolo na daljavo.

Čeprav bo to današnjim otrokom morda nepojmljivo, naj omenim še, da smo v šolskem letu 1992/1993 kupili televizijo in videorekorder ter ju namestili v knjižnici, v šolskem letu 1996/97 uredili računalniško učilnico in se v naslednjem letu povezali na internet. V teh desetih letih smo dodobra posodobili učilnice ter malo in veliko telovadnico, napeljali v učilnice toplo vodo, olje pri ogrevanju zamenjali za plin, obnovili streho, barvanje hodnikov in učilnic med vsakimi počitnicami pa je tako v vsaki šoli že tradicija. Kot velika pridobitev za šolo in učence se je pokazal tudi šolski avtobus.

Veliko se je dogajalo v teh desetih letih in veliko spominov me veže nanje. Kadar se danes peljem skozi Šentvid, še vedno s ponosom pogledam »svojo«, zdaj tudi vašo šolo.

Janez Jurman
(nekdanji ravnatelj)

OH, TI INŠPEKTORJI!

Petintrideset let delovne dobe je hitro minilo v mojih današnjih spominih. V času službe pa sem dvomila, ali bom uspela dočakati pokojnino. Nabralo se je veliko spominov, od zelo prijetnih, manj prijetnih, stresnih in tudi takih, ki se jim še danes od srca nasmejim.

V prvi polovici delovne dobe so bili vsakoletni obiski inšpektorjev iz Zavoda za šolstvo pričakovani, čeprav so prihajali nenapovedano. Kasneje so bili ti obiski redkejši in najavljeni. Opisala bom dva obiska v letih, ko sem poučevala matematiko na predmetni stopnji in to v času, ko je bil inšpektor znani matematik – profesor Čemažar. Ne spomnim se, katera snov je bila na vrsti, ampak pri izvedbi učne ure nisem imela težav; kot ponavadi sem rabila tablo, kredo, besedno razlago, mahanje z rokami in sprehajanje po razredu, da sem videla, če učenci sodelujejo in si zapisujejo. Po končani uri je sledil pogovor, analiza, kritična ocena ocenjevalca mojega dela. In slišim: »Strokovno je bilo vse v redu, nimam pripomb, motilo pa me je, da hodite po razredu kot paradni lev in vznemirjate učence.«

Naslednje leto dobim ponovno obisk prof. Čemažarja. Zapomnila sem si, kaj ga je lani motilo. Morala sem krotiti svojo naravno dinamičnost, še z rokami si nisem upala preveč dirigirati in kot v železnem oklepu sem izpeljala razlago matematične tekoče snovi. Končno konec ure in ocena inšpektorja: »Snov je bila podana po učnih normativih, toda stali ste pred tablo kot lipov bog in prav nič ne veste, kaj so delali učenci v zadnjih vrstah.« Bila sem presenečena, zmedena, ne vem, ali sem imela usta odprta ali zaprta. Zapomnila sem si samo to, da moramo ljudje vedno nekaj skritizirati, zato je bolje, da se preveč ne obremenjujemo, če je le vse po pedagoških pravilih. Pa še nekaj – kdor dela, včasih tudi pogrēši! Ha, ha, ha!

Renata Izda
(nekdanja učiteljica)

ZIDAKI ZA HIŠO MOJE BITI

Saj se ničesar ne spominjam, je bila prva misel, ki mi je švignila skozi možgane po prijaznem vabilu ravnatelja nekoč tudi moje osnovne šole, naj napišem kak spomin. Potem sem se brž spomnila anekdote, ki sta jo pogosto poslušali moji hčeri in zdaj večkrat še moji vnuki. Takole je bilo. Naša profesorica kemije, fantastična dinamična ženska z božansko postavbo, Zwölfova, je nekoč zamujala nenavadno dolgo. Sedeli smo v klopeh, kot je bila v dobrih starih časih navada, in se pogovarjali, kaj bi se ji bilo lahko pripetilo. Da bi zaspala? Ne, ona pa že ne... Da bi zbolela? Najbrž bi nam to ravnatelj sporočil. Da bi... Ko je končno prišla, nam je povedala, da nič od tega, kar smo domnevali, ne drži. Res je namreč, da je iskala svoja očala, brez katerih tako slabo vidi, da ne bi mogla priti v šolo. Očala je iskala ona, očala je iskala vsa njena družina, vse so preiskali, vse pregledali, pa jih niso in niso mogli najti. Končno je nekdo ugotovil: »Saj imaš očala vendar na nosu!« In moja otroka in moji vnuki morajo poslušati, da to ni le resnična anekdota, ampak tudi imenitna prisposoba za to, da dostikrat ne vidimo tega, kar je pred našim nosom. Za boljši pogled na resničnost je potrebna distanca. Daljša kot je, bolje vidimo, kaj je res in kaj ni, kaj je prav in kaj ne. Temu se reče modrost, ki je začela trkati na moje srce z izgubljenimi očali ljube profesorice Zwölfove...

Sem se spomnila profesorice Albertove. Temno gledajoča, vedno v črni halji, stroga, asketska kot kakšna nuna, smo šepetali otroci med seboj. A kako je učila matematiko! Nikoli ne bom pozabila njene razlage Pitagorovega izreka. Povedala nam je zgodbo žalostne kitajske (tudi ona je bila videti, kot da bi prišla iz tiste daljne dežele) princese, ki je sedela na robu jezera in hrepeneče zrla v bambus na njegovi sredi. Zapihal je veter, zavel je princesino hrepenenje in bambus se je prelomil ter padel k princesinim nogam. Odlomljen bambus je meril toliko metrov itd., kakšna je ploščina jezera? Učiti z zgodbami, me je takrat spreletelo po vsem telesu, pripovedovati otrokom zgodbe. Ko bom velika, bom tudi sama učiteljica matematike in učila bom prav tako kot Albertova! Z zgodbami. In res sem postala učiteljica matematike in celo z meni dragim ravnateljem

Kolarjem sem bila dogovorjena, da pridem učiti na svojo osnovno šolo Franca Rozmana-Staneta. Zakaj potem nisem prišla, je pa že druga zgodba....

Nikoli ne bom pozabila našega šolskega vrta, nikoli! Kako smo ga grabili, urejali, zalivali ... To je bil velik vrt, na katerem smo imeli dovolj prostora, da smo delali številni učenci. Ravnatelj Kolar je redno kontroliral, kaj in kako delamo na našem lepem, velikem šolskem vrtu... Zdaj sem ambasadorica šolskih eko vrtov, ker želim, da bi imel sleherni otrok izkušnjo z vrtom. Ker na vrtu vidi, kaj je življenje. Ker na zemlji občuti, kaj je minevanje in smrt. Ker z lastnimi rokami neguje rastline, skrbi zanje in se uči odgovornosti; ko jih potem zaužije, ve, da je to pridelek njegovih rok. Hvaležen je zemlji za hrano, globoko hvaležen...

Imeli smo gospodinjstvo. Tako pravo gospodinjstvo - da smo kuhali, šivali in pletli. Še danes vem, kako se pravilno pomiva posoda in kako je treba pogosto menjati krpe za umivanje in brisače, v katere brišemo posodo, in druge, v katere brišemo roke. Higiena je bila velika odlika naše drage profesorice gospodinjstva Milene Motoh, zato se še danes skušam držati njenih odličnih navodil...

Spominjam se krasne profesorice slovenščine. Slovenščino je učila inteligentno. Razmišljali smo in ne papagajsko ponavljali podatkov iz življenja književnikov, nismo naštevili njihovih del, še o slovnici se nič ne spominjam, razen tega, da še kar dobro postavljam vejice, he, he... In da sem vzljubila književnost, in da sem se učila misliti, argumentirati, intelektualno radovedno gledati svet že takrat, v osnovni šoli, pri slovenščini...

Ne bom pozabila, kdaj se je začel moj socialni angažma, zavzemanje za pravice vseh in za pomoč drugim. Ko so hoteli vreči iz šole fanta (njegovega imena pa ne bom pozabila, hi, hi, a ga ne bom napisala, saj ni pomembno), ker je imel toliko cvekov in neopravičenih ur, da... Suhcena deklica z dolgim vratom in izbuljenimi očmi sem pogumno potrkala na vrata zbornice

in rekla, da njega pa že ne bodo metali iz šole. »A ga boš ti učila?« je vprašal nek siten glas. »Ja, ga bom pa jaz učila,« sem odgovorila. In sem ga res. In ga niso vrli iz šole. In sem odtlej in včasih še kar naprej redno inštruirala slabe dijake moškega spola. Pa niso bili slabi, celo presneto bistri so bili, a kaj, ko šola ni bila urezana po meri njihovega živahnega duha in telesa, ki so ga razganjali pubertetniški hormoni...

Da smo nabirali koloradske hrošče in kar lepo zaslužili za naše male denarnice, ne bi izgubljala besed. Kako navdušeno smo zbirali star papir, tudi ne. Pa še o mnogih rečeh bi bilo treba pisati, a jaz sem samo o tistih, za katere šele danes, zdaj, ko sem se potopila v globino svoje duše in tam prepoznala podobe otroštva, preživetega v OŠ Franca Rozmana Staneta – ja, še dandanes ponosno pojem partizanske pesmi in najbolj glasno prav tisto o komandantu Stanetu! Vem, da so oblikovale moj značaj in s tem tlakovale usodo, da sem, kar sem. Sem, ki sem, zaradi zidakov za hišo moje biti. In mnogo pomembnih zidakov je nastalo prav v času šolanja v lepi stari šoli v Šentvidu. Kot ustanoviteljica gibanja *Kakšno šolo hočemo* prav dobro vem, kaj je dobra šola, saj sem tako vendar obiskovala! Šolo, ki je brusila naš značaj in pomagala graditi pokončno razmišljujočo osebnost, nas vzgajala v solidarne ljudi dobrega srca in odprtih rok. Tako šolo hočem postavljati tudi kot ustanoviteljica *Gibanja za trajnostni razvoj Slovenije TRS*, saj vem, še kako dobro vem, kar ponavljam že iz časov svoje osnovne šole: KULTURA IN PROSVETA, TO NAŠA BO OSVETA.

Dr. Manca Košir, publicistka
(nekdanja učenka)

PRVI ŠOLSKI DAN UČITELJICE MOJCE TUŠEK

Otroci so veselo hiteli v šolsko stavbo. Hišnik Drago je strumno stal v avli šole in jih po stopnišču za učence usmerjal proti učilnicam. Vsi so ga s strahospoštovanjem ubogali. Pa se je pred njim pojavilo drobno, neposlušno dekletce in hotelo v nadstropje po stopnišču, namenjeno učiteljem. Drago jo je opozoril: »Punčka, po teh stopnicah hodijo samo ravnatelj in učitelji.«

Mojca se je izprsila: »Saj sem učiteljica!«

Hišnika je potrpljenje minilo in se je razjezil: »Smrklja, takoj se poberi v učilnico po svojem stopnišču!«

Z roko ji je odločno pokazal, kam se mora usmeriti. Učiteljica Mojca, sedaj že dolgo Likar, je z glavo med rameni pridno pridrobencljala v zbornico – svojemu prvemu delovnemu mestu naproti. Kaj bi danes dala naša Mojca, da bi se ta prisrčni dogodek ponovil.

Marjana Obaha
(nekdanja učiteljica 1. razreda)

ŠOLSKA STAVBA

Moji spomini na šolsko stavbo, ki letos praznuje stoletnico, segajo v dve različni življenjski obdobji. V prisposodbi bi lahko rekla, da sem potrebovala več časa, da sem se česa naučila, in sem zato dlje hodila v šolo.

Najprej sem se s stavbo srečala kot majhna deklica, ko sem leta 1931 po prezgodnji očetovi smrti prišla iz Gameljn živet k stricu v Vižmarje. To je bilo pred natanko 80 leti, tako da imam skupaj s šolsko stavbo tudi jaz letos okrogli jubilej. Takrat sem prvič prestopila prag te šole in obiskovala četrti razred osnovne šole, nato pa še petega in šestega.

Stara razglednica, vir: šolski arhiv FRS

Šolanje sem nadaljevala v isti stavbi, v takratni meščanski šoli, kjer sem obiskovala prvi, drugi, tretji in četrti razred.

Spomini na šolska leta so kljub oddaljenosti še vedno prisotni. Šolanje in učenje predmetov je potekalo po ustaljenem programu.

Najbolj se mi je vtisnilo v spomin obdobje, ko sem smela peti v pevskem zboru, ki je deloval na šoli. Najprej se je imenoval Grlice (po takratnem glasbenem listu). Ker pa smo tako lepo peli in izvajali zelo zahtevne pevske koncerte, je nekdo predlagal, da se ime zbora spremeni, postali smo Jadranski stražarji. Zborovodja je bil učitelj glasbe na šoli Maks Jovan. Peli smo pesmi različnih avtorjev, med drugim tudi priznanega skladatelja iz bližnje Škofovske gimnazije, prof. Matija Tomca, ki je velikokrat prišel na naše vaje.

On je tudi spesnil našo himno „Jadranski stražarji“, katere besedilo je sledeče:

Mi jadranski smo stražarji,
našega morja čuvarji,
domoljubje naš je brod,
vodi naj mlajši rod.

Če sovrag se kdaj prikaže,
strnemo se v mlade straže,
v boj za morje, naraščaj,
Jadran naš bo vekomaj.

Zbor je sodeloval na raznih koncertih, v živo smo nastopali tudi na takratnem radiju Ljubljana, ki je imel prostore v lesenih barakah ob sedanji Tivolski cesti, med križiščema Delavski dom in Bavarski dvor. Bili smo konkurenca in po mojem videnju tudi enakovredni trboveljskemu otroškemu pevskemu zboru Trboveljski slavčki. Sodelovanje v pevskem zboru je bilo moje največje veselje, saj sem izredno rada pela. Temu sem prilagajala tudi vsa ostala opravila; vaje so bile namreč ob sobotah popoldne, ko so bila doma na vrsti tudi domača opravila, vezana na pospravljanje hiše in dvorišča.

Močno sem si želela, da bi izpolnila staro očetovo željo, da bi „naša Mari postala učiteljica“. Vendar takrat ni bilo možno po zaključeni meščanski šoli nadaljevati šolanja na učiteljski šoli, to možnost so imeli samo tisti učenci, ki so se pred tem šolali na gimnazijah. Očitno pa mi je bila sreča naklonjena. Tedaj so namreč na učiteljski šoli prvič omogočili vpis tudi učencem, kot sem bila jaz. Tako sem lahko nadaljevala študij, ki me je veselil, a ga je kmalu prekinila vojna. S sošolci in sošolkami s takratne Gorenjske sem šolanje nadaljevala v Kranju, nato pa v Sudetih v Chebu, kjer sem tudi postala učiteljica.

Po končani vojni me je poklicna pot vodila preko Šentjošta nad Horjulom v Kragujevac, Skaručno, Sarajevo ter nato v Pivko in na koncu zopet v Šentvid, kjer sem v šolskem letu 1968/1969 kot učiteljica drugič prestopila prag šole, zdajšnje jubilarke. Kot učiteljica in na koncu ravnateljica sem tu ostala do upokojitve. Tudi na to obdobje

me vežejo lepi spomini, tako na posamezne pridne in prizadevne učence in učenke, kot tudi na učiteljski kolektiv, ki si je prizadeval prenašati čim več znanja v mlade, uka željne glavice.

V času mojega ravnateljstva smo po programu samoprispevka za Ljubljano dosegli izgradnjo nove telovadnice, ki je bila šola zelo potrebna. S tem so se ponudile nove možnosti izrabe na novo pridobljenih prostorov, in sicer za pouk telovadbe ter za izvedbo šolskih proslav in prireditev.

Marija Končan
(nekdanja učiteljica in ravnateljica)

SPOMINI MATJAŽA ZAJELŠNIKA

Leta 2002 sem po dolgoletnem opravljanju del in nalog ravnatelja OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki prevzel mesto ravnatelja Osnovne šole Franca Rozmana- Staneta Ljubljana - Šentvid. Priznati moram, da sem imel na začetku zelo negotove in mešane občutke, ali bom lahko uspešno vodil tudi osnovno šolo v mestnem okolju. Kmalu sem spoznal, da je bila moja bojazen odveč. Spoznal sem simpatičen in delaven kolektiv ter z njimi preživel pet čudovitih in ustvarjalnih delovnih let.

Poleg ostalega vzgojno-izobraževalnega dela smo se s pomočjo Mestne občine Ljubljana lotili tudi obnove šolskega poslopja, ki je bilo dotrajano in nujno potrebno celovite obnove. Pričeli smo z obnovo hodnikov in stopnišč ter celovite obnove učilnice za tehnični pouk in računalništvo, pridobili nove garderobne omarice za učence, obnovili večino ostalih učilnic, nabavili novo opremo za učilnice, obnovili šolsko telovadnico in vse spremljajoče prostore, obnovili celotno knjižnico in notranjo opremo knjižnice, končali sanacijo zunanje fasade šolskega poslopja in uredili tudi del zunanje šolske okolice. V načrtu smo imeli še obnovo šolskega igrišča in ureditev podstrešnih prostorov, vendar je za to enostavno zmanjkalo časa, saj sem konec leta 2007 prevzel

dela in naloge direktorja Centra šolskih in obšolskih dejavnosti.

V petih letih dela na šoli smo skupaj s sodelavci ustvarili simpatično, kulturno in sproščeno delovno okolje, na katerega smo bili vsi zaposleni, skupaj z učenci in starši, nadvse ponosni.

Prav gotovo mi bo delo in druženje z učenci in zaposlenimi na OŠ Franca Rozmana- Staneta ostalo v nepozabnem spominu.

Matjaž Zajelšnik
(nekdanji ravnatelj)

Obnovljena šolska stavba, vir: šolski arhiv FRS

MOJI SPOMINI NA ŠOLSKA LETA NA OSNOVNI ŠOLI FRANCA ROZMANA-STANETA

Glede na to, da sem šolo končal leta 1975, torej pred 36 leti, spominov ni več prav veliko. Najbolj živo se spominjam sošolk in sošolcev, seveda tudi simpatij in tistih nekaj zabav, ki smo jih imeli pri Dričku. Ampak zdaj ne praznujemo naše obletnice, temveč obletnico šole, zato bom v nadaljevanju strnil nekaj vtisov o takratni šoli.

Kolikor se spomnim, smo bili na šoli vedno zelo aktivni. Imeli smo zelo delaven dramski krožek, ki ga je vodila tovarišica Štular. Pripravili smo kar nekaj predstav in recitalov. Najbolj mi je ostala v spominu predstava o Matiji Gubcu, s katero smo nastopali tudi izven šole in, če me spomin ne vara, tudi v Beli krajini. V Belo krajino, mislim, da je bilo to v Dragatušu, od koder je bila Štularjeva doma, smo odšli tudi na izmenjavo učencev.

Sodelovali smo tudi na kar nekaj kvizih o poznavanju različnih tematik. Najbolj uspešni smo bili na tekmovanju v znanju o Titu. Priprave je vodila tovarišica Boldin, sicer moja razredničarka v 5. razredu. Prišli smo do finala v Beogradu, kjer smo zasedli drugo mesto, ker sem prehitro napačno odgovoril na zelo lahko vprašanje. Vprašani smo bili, kaj so to nečke, v katerih se je Tito kot otrok sankal. Me prav zanima, kateri otrok bi znal danes odgovoriti na to vprašanje.

Na šoli smo bili tudi zelo aktivni v pionirski in mladinski organizaciji. Kot mladinska organizacija smo se ukvarjali tudi z učnim procesom in disciplino učencev, kar je danes v šolah bolj znanstvena fantastika kot pa resničnost. Višek našega delovanja takrat pa je bil dan samoupravljanja, ko smo učenci za en dan prevzeli vse funkcije v šoli (razen kuhinje, ker lačni pa nismo hoteli biti). Jaz sem bil ravnatelj, moje sošolke in sošolci pa učitelji, učiteljice in hišnik. Mislim, da smo bili takrat prvi v Ljubljani, ki smo se lotili česa takega. V pripravah na ta dan sem imel ogromno dela, na sam dan pa kot ravnatelj praktično nič, saj mi je takratna ravnateljica pripravila vse tako, da nisem imel kaj delati. Moje sošolke in sošolci, ki so prevzeli učenje, pa so oddelali cel delavnik.

Učenci so sodelovali in dan je izpadel odlično. Imeli smo sicer manjši problem z okoliškimi fanti, bivšimi učenci, pa smo ga hitro rešili.

Za vedno so mi pa ostale v spominu učiteljice in učitelji, ki so nas spremljali vseh osem let, še posebej moja prva učiteljica Roža Guštin, ki me kar nekaj časa ni razumela zaradi mojega groznega ljubljanskega narečja. V prijetnem spominu pa sem ohranil tudi ostale učiteljice in učitelje, tovarišico Braunetovo, Boldinovo, Zwolfovo, Štularjevo, Mastnakovo, tovariša Sotlarja in Rotarja in še posebej tovarišico za biologijo, ki mi je bila zelo všeč, se pa na žalost ne spomnim več imena, in pa šentviško legendo, hišnika Janeza.

Matjaž Prinčič
(nekdanji učenec)

ŠE VEDNO ŽIVI SPOMINI NA OSNOVNOŠOLSKA LETA

Bil je 1. september davnega leta 1939. Tega dne smo prvošolke in prvošolci prestopili prag učenosti na osnovni šoli v Šentvidu. Vsi vedoželjni in polni pričakovanj smo z radovednostjo pričakovali začetek šolskega leta. To je bil nemiren čas. Približevala se je 2. svetovna vojna. Bili smo generacija učencev, ki je bila zadnja, ki je zaključila prvi razred tik pred vojno. Mnogo učencev je s strahom sedlo v šolske klopi. Bile so lesene, ki jih je že načel zob časa. Sredi klopi je bila odprtina za črnilnik, v katerega nam je pridno nalival črnilo naš hišnik g. Viktor Kovač. V začetku šolskega leta smo pisali s svinčniki, ko pa smo spoznali vse črke in številke, smo začeli pisati s peresniki. Peresniki so bili pisala, ki so bila v spodnjem delu debelejša. V ta debelejši konec je bilo vstavljeno pero. Pomakali smo jih v črnilo in pisali. Poleg vseh ostalih zvezkov smo imeli tudi lepopsni zvezek. To je bil zvezek, ki je bil drugačen od ostalih. Zelo smo se morali potruditi, da smo vanj pisali lepo, najlepše, kar smo znali. Poudarek je bil na lepi, pravilni pisavi. Gorje, če se je v tem zvezku pojavila packa. Tedaj je zapela palica po učenčevih dlaneh, ki je imela častno mesto v kotu katedra poleg gdč. učiteljice. Če nisi spoštoval šolskega reda in nisi ubogal učiteljice, je palica služila tudi kot eden od vzgojnih ukrepov. Takih primerov pa je bilo bolj malo. Kateder je stal na rahlo dvignjenem odru. Tako je imela učiteljica boljši pregled nad vsemi učenci. Tudi velika črna tabla je bila tako na bolj vidnem mestu. Disciplina je bila zelo stroga, lahko bi reki, da za današnje čase celo nesprejemljiva. Med poukom smo morali sedeti mirno, z rokami na hrbtu in poslušno slediti učiteljčini razlagi.

Kakšna pa je bila moja prva učiteljica? Še sedaj jo vidim pred seboj, kakor da bi se vse skupaj dogajalo šele včeraj. Imenovala se je gdč. Friderika Božnar. Bila je vedno lepo urejena in imela je svetle lase. Spominjam se, da se mi je zdela lepa, vendar morebiti preveč stroga. Ne morem se spomniti, da bi kdaj videla nasmeh na njenih ustnicah ali da bi kdaj pobožala katerega izmed učencev po glavi ter ga pohvalila. Pred vojno je na šoli ravnateljaval g. Leopold Hladnik. Pouk smo imeli v dveh turnusih.

Dopoldne so obiskovali pouk učenci iz bolj oddaljenih krajev – Glince, Dolnice, Dravlje, Medno. Popoldne pa smo na vrsto prišli učenci iz Šentvida, Vižmarij, Podgore, Guncelj in Poljan. Še danes, po tolikih letih, mi v lepem spominu ostaja naš končni izlet v prvem razredu. Veselega pričakovanja smo čakali nanj. Šli smo na Rožnik, a počutili smo se najmanj tako, kot da gremo na drugi konec sveta. Šolsko leto smo zaključili s proslavo v telovadnici šole. Bila je bogata z recitacijami in pevskega točkami.

V drugem razredu nas je poučevala gdč. Kristina Satler. Imam jo v lepem spominu. Neizprosno se nam je bližala 2. svetovna vojna, ki nas je zajela 6. aprila 1941. Predčasno smo dobili spričevala in zaključili 2. razred. Jeseni se je začelo novo šolsko leto 1941/42. Prineslo nam je veliko sprememb. Slovenskih učiteljev na šoli ni bilo več. Prišli so novi, nemški učitelji. Med poukom iz njihovih ust nisi slišal domače besede, saj niso znali slovensko. Učenci smo poslušali samo nemško govoreče učitelje. Počasi smo jih začenjali razumeti, otroci namreč hitro dojemajo nov jezik. Noben od teh učiteljev pa mi ni ostal v spominu. Bili so težki časi, vojni časi. Angleška lovska letala so večkrat napadala železniško postajo Vižmarje. Alarm je neprestano naznanjal bližajoče se napade. Vsi smo tekli v šolsko klet, kjer je bilo zasilno zaklonišče. Tam smo nemirni in v strahu čakali na konec alarma. Nato smo odšli v razrede ali pa so nas na naše veselje spustili domov. Spomnim se, kar so mi povedali sošolci, da je tedanji nemški ravnatelj šole stal pri oknu svoje pisarne in na letala streljal kar s pištolo, misleč, da bo sam lastnoročno obračunal z njimi. Po vojni smo zamujeno slovensko šolo seveda morali nadoknadi. Ker je bila šola zasedena s slovensko vojsko, smo imeli pouk v večjih hišah po bližnji okolici. Potekali so šesttedenski tečaji, v katerega so bili zajeti vsi predmeti običajnega šolskega programa. Nato so sledili izpiti, ki so zadostovali za enega ali dva opravljena razreda. Po vseh teh opravljenih obveznostih smo redno začeli hoditi v posamezne razrede nižje gimnazije.

Maruša Boldin
(nekdanja učenka in učiteljica)

UVEDBA DEVETLETNEGA ŠOLANJA

V šolskem letu 2002/03 smo na naši šoli predčasno uvedli devetletno osnovno šolo. Na uvedbo devetletnega šolanja smo se učiteljice pripravljale na različnih srečanjih, vendar smo bile v pripravi lastnih programov prepuščene svoji domiselnosti, iznajdljivosti in izkušnjam. V tem šolskem letu smo vpisali dva oddelka učencev, ki so obiskovali osemletno osnovno šolo in oddelk devetletke, 1. c razred. V 1. c razred je bilo vpisanih 13 dečkov in 9 deklic. Na naši šoli že dolgo nismo imeli treh oddelkov, zato smo bili na to še posebno ponosni.

Devetletna šola je prinesla kar veliko sprememb. Prvič sem se srečala s skupino šestletnikov, ki so s strahom in velikimi pričakovanji prestopili šolski prag. Pričakala jih je sodobno opremljena učilnica, garderoba in poseben vhod v šolo. V 1. c razredu je imel vsak učenec svojo poličko, kjer je imel zvezke in delovne zvezke, in predal, kamor je pospravil ostale šolske potrebščine. Skupaj z vzgojiteljico Dragico Kutoša sva sooblikovali dopoldneve. Jutra smo začeli z jutranjim krogom, kjer smo načrtovali naše delo. V jutranjem krogu smo se igrali različne didaktične igre, prebirali pravljice in se pogovarjali. Učencem je bilo najtežje sedeti na stolčkih in poslušati druge sošolce. Tudi delo po kotičkih je bila novost devetletke. Dejavnosti, ki so bile na programu, so se prepletale in učenci so delo prilagajali svojim sposobnostim in predznanju. Učenje skozi igro je bilo zanje zabavno, zato so me večkrat vprašali, kdaj se bomo sploh učili. Pogrešali so pisanje črk, ker niso bili več v vrtcu. Devetletna šola pa je to dejavnost postavila za cilj drugega razreda. V dopoldanskem času smo veliko peli, likovno ustvarjali in telovadili v veliki telovadnici.

Vsak petek smo šolske potrebščine pospravili v šolske torbe, da so jih učenci odnesli domov in staršem pokazali, kaj so se v šoli učili.

Popoldne je učence v OPB prevzela učiteljica Jasmina Zakrajšek. Spremljala jih je na kosilo, jim prebirala pravljice, z njimi telovadila in jim razvijala ročne spretnosti.

Posebno doživetje je bila zimska šola v naravi na Arehu, kjer je učence spremljalo kar pet učiteljev. Učenci so se naučili smučati, Dragica jih je naučila še smučarsko himno, ki smo jo vsako zimo radi pepevali.

Skupaj z učiteljico Jasmino Zakrajšek sva delo s temi učenci nadaljevali še v drugem in tretjem razredu. Ob koncu prvega triletja so bili učenci prvič vključeni v nacionalni preizkus znanja, kjer so bili zelo uspešni.

Prvič sem se v svoji službeni karieri srečala s tako majhnimi šolarčki. Predstavljali so mi izziv, ki sem se ga lotila z vsem svojim pedagoškim optimizmom. Vse tri učiteljice smo poskrbele, da so se učenci v šoli dobro počutili in se veliko naučili.

Mojca Kastelic
(učiteljica)

V razredu, vir: šolski arhiv FRS

Na snegu, vir: šolski arhiv FRS

MOJE LETO 1945/1946 NA OSNOVNI ŠOLI ŠENTVID IN POTEM SKUPAJ OSEM LET

Ob koncu 2. svetovne vojne sem bila stara šest let. Želela sem v šolo, tako kot moja starejša sestra in brat. Dr. Arko je takrat v Šentvidu skrbel za zdravje in dobro počutje vseh ljudi. Bila sem zelo drobna in suha in nisem dobila dovoljenja za v šolo. A sem vseeno to prvo leto hodila v »vrtec« na tej šoli in to po tri ure na dan. Od doma do šentviške šole sem rabila približno pol ure, seveda peš. V vrtcu smo se igrali razne igrice in veliko peli. Naše edine igrače so bile lesene, nepobarvane deščice različnih oblik in velikosti, to so bile naše »lego« kocke.

Naslednje leto sem šla v pravo šolo – v prvi razred. Učilnice so se mi zdele nekaj najlepšega na svetu. Velika svetla okna v velikih prostornih učilnicah. Nas, prvošolčkov, je bilo tudi zelo veliko, če me spomin ne vara, nekje okrog 60 do 70. Šolske klopi so bile stare, temne, grobe. Bile so razporejene v vrste, v vsaki pet ali šest klopi, ki so se med seboj stikale. V klopih smo sedeli po dva učenca, spredaj pa so bile mizice za pisanje in šolske potrebščine. Bile so postavljene v tri vrste. Na vsaki mizici sta bili dve luknji za črnilnik in utora za pisala. Pod mizo je bila polička za šolsko torbo. Naši šolski pripomočki so bili preprosti: v roki smo nosili aktovko, v kateri je bila lesena peresnica, v njej pa le svinčnik in leseno držalo s peresom. O radirki smo lahko le sanjali, da ne govorim o nalivniku ali celo »kuliju«. Tudi šilčka nismo poznali, konice svinčnikov so se lomile in naša učiteljica, »tovaršica«, je imela za te težave nožek.

Med poukom smo morali biti čisto pri miru in tiho. Roki sta bili na hrbtu, na mizico si se smel nasloniti le, če si pisal ali risal. Med odmori nismo smeli iz razreda, razen če je bilo nujno. Ob velikem odmoru smo šli na dvorišče, če nam je vreme dopuščalo, sicer smo ostali v razredu. Po hodnikih smo hodili urejeno v vrstah po dva učenca ali učenki skupaj. In to brez kričanja. Glasni smo bili le pri telovadbi ali pri igrah na dvorišču ob uri »fizkulture«, kot smo tedaj rekli telovadbi. Kljub vsemu smo bili tudi živahni, tako da se je zgodilo marsikaj. Spominjam se, da smo bili nekoč med odmorom preveč živahni, tako da smo »tovaršici« polili mleko, ki ji ga je vsak dan prinašal naš sošolec. Vsi smo bili zelo žalostni,

skoraj jokali smo, tako nam je bilo hudo, kajti takrat je bilo veliko pomanjkanje hrane.

V prvem razredu še ni bilo šolske malice, jedel si lahko le, če si jo prinesel od doma. To je bil le kos kruha, pa še tega večina ni imela.

Na tej šoli sem ostala vseh osem let. Veliko teh začetnih težav se je sčasoma spremenilo, na boljše seveda. Spomini na to šolsko poslopje in sošolce v vseh teh letih so zelo lepi in zanimivi. Sošolcev pa imam res zelo veliko, kajti velikokrat so nas premeščali iz razreda v razred, pa tudi veliko je bilo novih, ki so stalno prihajali od drugod, zlasti iz Medvod in Šiške, predvsem v višjih razredih. Osip je bil kar velik, tako da poznam kar veliko sošolcev, s katerimi sem bila skupaj le eno leto. Še sedaj, po več kot šestdesetih letih, se še redno družimo in pripovedujemo neverjetne zgodbe in nezgode iz tistih dni in potem...

Marija Ponikvar, rojena Novak
(nekdanja učenka)

SPOMINI NACETA MIKUŽA

Zanimiva reč, ta naš spomin. Nekakšna ogromna hiša z nešteto sobami, sobanami, dvoranami, kamricami in omarami, povezanimi z nešteto ozkimi, kratkimi, širokimi, dolgimi, včasih vijugastimi hodniki in ločena z nešteto vrati. Nekatera odklenjena, priprta ali celo odprta, druga pa zaprta, zaklenjena, morda celo za vedno. Včasih pa se zgodi, ko se nič hudega sluteč sprehajamo skozi življenje, da nam kakšen vonj po zelenjavni juhi iz šolske jedilnice, okus koščka magdalence, pomočene v lipov čaj, obraz skoraj pozabljenega prijatelja iz otroštva ali pa refren pesmi, ki se jo lahko dobi le na kaseti, nenadoma odpre vrata do spomina, ki smo ga že davno pozabili in potem pozabili, da smo ga pozabili. Lahko, da se to zgodi počasi, postopoma. Vrata se počasi odklenejo, skozi ključavnico lahko pokukamo v sobo na drugi strani in lahko si vzamemo čas, da se v svojem tempu potopimo v spomine. Lahko pa, da se vrata odprejo s sunkom in nas preplavi val emocij s časom prečiščenega, zaobljenega in »okrancljanega« spomina.

Pred kratkim sem pazil svojega štiriletnega nečaka in čisto po naključju sva pristala na gledanju »he-man-a«, risanke iz mojega in očitno tudi njegovega otroštva. Že ob uvodni špici me je imelo, da bi prijel za meč in odtekel dva kroga okoli bloka. Zalili so me občutki in čustva, ki jim nisem znal dati imena. Z malo samokontrole sem pustil meč pri miru in se s kurjo poltjo, povečanim srčnim utripom in potnimi rokami prepustil mariniranju v nostalgiji. Podobno, le da brez meča, se mi je zgodilo pred nekaj tedni ob obisku moje osnovne šole.

Čeprav živim v Šentvidu, dolga leta nisem stopil v Osnovno šolo Franca Rozmana-Staneta. No, tu pa tam smo se na šolskem igrišču zbrali za kakšen nogomet, pred kakšnim letom sem celo prehodil slabih deset metrov od vhodnih vrat do vrat svetovalne delavke in delal reklamo za društvo, v katerem delam. Nikoli pa si nisem vzela časa za sprehod po šoli ali vsaj za kakšno hitro besedo z ljudmi na šoli, ki so pustili pečat na meni. To je na nek način ves čas viselo nad mano, po eni strani kot občutek, da moram, da si to še

dolgujem, po drugi strani pa kot tisto pričakovanje čokoladic v adventnem koledarju, tistih proti koncu decembra, ki se jih veseliš že v začetku meseca, ampak jih hraniš za konec, ker veš, da je okus samo prvič tako slasten, potem pa malce izgubi svojo moč.

Pred kratkim pa se je zgodilo, da smo z društvom nenadoma ostali brez prostora za nek dogodek in nam je moja osnovna šola priskočila na pomoč s svojimi ogromnimi vhodnimi vrati, visokimi stropi, širokimi hodniki, starinskimi ograjami in s prostorom, kjer je imel dom naš razred, 4. b, generacija '86. Kdo je sedaj tam doma, ne vem, vem pa, da so v razredu trije računalniki, radio, televizija in projektor, česar v času naše vladavine še ni bilo.

Dogodek, ki smo ga organizirali z društvom, je bil v nedeljo in imel sem to čast, da sem šel tja nekaj ur pred začetkom, da sem pripravil prostor. Prazna šola in jaz, v navdušenju in želji po sprehajanju po hodnikih svojega spomina na otroška do pretežno adolescentna leta svojega življenja.

Vstopil sem skozi stranska vrata, ker je prejšnjo noč na glavnih vratih nekdo v sicer vandalnem, a na nek način tudi duhovito pomenljivem dejanju odžagal kljuko. Prva vrata na levi, vrata v malo telovadnico, so me spomnila na tretji razred, na podaljšano bivanje, ko smo praktično ves čas preživeli v telovadnici in se žogali. Ko smo končali z domačo nalogo, nam je učiteljica, s katero so nas v prvih letih starejši strašili, da meče ključe po razredu, če nisi priden, kar se je kot po navadi izkazalo le za neresničen mit, odklenila telovadnico in nam pustila, da odvečno energijo porabimo tam in ne v razrednem namiznem tenisu, ki je bil tisto leto pri nas popularen. V nekem obdobju se je vsak odmor slišalo premikanje miz in stolov, postavljanje mrež iz peresnic, da smo lahko vsak s svojim loparjem dokončali tekmo iz prejšnjega odmora. Takrat se mi to, da smo imeli skoraj vsak dan dvakrat telovadbo, niti ni zdelo čudno. Bilo je samoumevno, saj smo bili športna šola, kar sem z veseljem povedal vsakemu, ki me je vprašal,

zakaj nisem šel na kakšno osnovno šolo, bližjo mojemu domu. Imeli smo veliko raznih tečajev, od tenisa in plavanja pa do drsanja, ter kar precej enotedenskih šol v naravi, ki so mi bile od vsega še najbolj všeč. Iz ene takih se spomnim tekmovanja iz smučarskih skokov in lesene medalje, mučenja na tekaških smučeh, pa tega, da sva bila s sošolcem zaljubljena v isto punco iz drugega razreda, v roza smučarskem kombinezonu, ki se je menda pred kratkim poročila. Tudi Simona, ki je v tekmi »med dvema ognjema« nas, »pručkou«, proti »drugarčkom« v ključnem trenutku ujel neverjetni »šut« njihovega kapetana. Začasna izguba sape je bila mala cena za skoraj večno slavo. Pa potem tiste v šestem razredu, v Savudriji, ko smo se vsak v svojem hormonskem navalu spoznavali z etiko parčkanja in zmenkovanja. Teden se je končal statistično uspešno, saj je od štirih »Ali bi hodila z mano?« le eden ostal v zraku. Ta skupna »hoja« je bila sicer obsojena na precej kratek rok, kar lahko v tistih letih deluje precej dolgo, večinoma pa se je končala, ko smo spet hodili po šoli, vsak sam. Ko greš mimo vrat male telovadnice, stopiš v prvo nadstropje, kjer sem preživel prva tri leta šolanja. Od prvih domačih nalog, prvega bežanja pred in tekanja za puncami, do prvih pretepov, če lahko potiskanju in ruvanju dveh sedemletnikov tako rečemo. Zdi se mi, da je bilo tega merjenja moči na začetku kar veliko. Spomnim se celo, da sem za vsakega sošolca vedel, ali je šibkejši ali močnejši od mene. In seveda, kdo je višji in kdo nižji. Z leti se je hierarhija malce preoblikovala in tudi lestvica velikosti se je malce spremenila. Eni rastejo hitreje, drugim so strici obljudljali, da se bodo »potegnili«, ko bodo šli v vojsko. Tako so vsi moji upi za meter devetdeset s preklicem obveznega služenja vojaškega roka splavali po vodi, zato sem bil skorajda prisiljen nositi rolerje cel šesti in sedmi razred, ker sem bil zaljubljen v punco, ki je bila za pol glave višja od mene. S to isto punco sva v prvem razredu skupaj igrala v moji prvi, zadnji in edini gledališki predstavi. Ne vem, katero vlogo sem igral, niti naslova predstave se ne spomnim, me pa moja mama še vedno opominja na tisto potencialno gledališko kariero, ki se je po tako dobrem začetku prehitro končala.

V drugo in tretje nadstropje prideš šele v četrtem razredu. Takrat se kar naenkrat svet razširi, odprejo se obzorja, premikaš se po celi šoli in dirka do jedilnice postane precej bolj zabavna. Ko sem se tisto nedeljo sprehodil po stopnicah šole, sem se presenečen spomnil, da jih je moj sošolec v teku proti kleti lahko preskočil po dolžini. Vsak dan ob zvoncu, ki je naznanjal konec zadnje ure, so se te stopnice namreč spremenile v dirkaško progo. Zmagovalec dirke, ki je bil ponavadi po nekem čudnem naključju isti kot pri hitrostni poštevaniki, je bil lahko prvi v vrsti za kosilo. Tekma je bila skoraj vedno napeta, še posebej, ko so bili za kosilo čufti. Ah, čufti. Ponavadi se je zgodilo, da jih je imel Klemen na krožniku pet ali celo šest, med tem ko smo imeli ostali po enega ali celo nobenega. Čufti so bili namreč naša tržna valuta. Če je bil za malico puding, krof ali kaj podobno slastnega, si ga lahko odkupil od koga, kar te je stalo en čuft v primeru krofa in celo do čufta in pol v primeru pudinga. In Klemen je imel tako rekoč čuftni monopol. Ko sedaj pomislim, so se celo nekatere stave računale v čuftih. Zanimivo, da se je ideja tega ohranila skozi vsa leta, le valuta se je, ko smo bili starejši, spremenila v pivo.

Dogodek z društvom smo precej uspešno izpeljali, za povrh vsega pa sem še jaz prišel do svojih čokoladic v adventnem koledarju. Res, da naslednjič mogoče ne bodo tako slastne, kot so bile tisto nedeljo, so pa morda še kakšne druge čokoladice, v kakšnem drugem koledarju, ki čakajo, da jih poskusim.

Nace Mikuž
(nekdanji učenec)

SPOMINI ROZI HORVAT

Moja usmeritev v poklicu sta poleg razrednega pouka bili tudi zgodovina in slovenščina. Predvsem zgodovino bi lahko podčrtala, to še posebej ljubim.

Učiteljska pot me je zanesla tudi v Šentvid. Tu sem se ustavila ob cerkvi, zanimiva gradnja v lepem ambientu. Nato mi je pogled zastal na šoli. Kar zaljubila sem se v to malo, staro stavbo sredi zelenja, obdano s starinsko železno ograjo, kar jo naredi še prikupnejšo. Kar odneslo me je v njeno notranjost, da poiščem tajništvo. Tu se mi spomin ustavi najprej ob hudomušnem ravnatelju, čeprav je bil takrat že zelo bolan. Prišla sem po stopnicah v prvo nadstropje, spotoma sem si ogledovala likovno opremljene hodnike. Na vrhu pred vrati tajništva sem naletela na dva v pogovor zatopljena moška. Pozdravila sem ju in vprašala, kje lahko dobim ravnatelja. Eden od njiju mi je nedolžno odgovoril: »Bo prišel.« Drugi je bil smrtno resen. Stopim v tajništvo z istim vprašanjem in dobim odgovor: »Saj je pred vrati.« No, lepo – le nasmejala sem se lahko. Kmalu sem tu nastopila službo. Najprej sem na predmetni stopnji poučevala pet predmetov in dobila še razredništvo šestega razreda.

Opisala bom svoj prvi dan na novi šoli. V roko sem dobila urnik in se po njem pripravila na pouk, to je za predmet DMV v 7. razredu. Tik pred vstopom v učilnico pa me je sestavljalka urnika opozorila: »Saj morate v osmi in ne v sedmi razred!« Pokažem ji urnik z njenim rokopisom, a ni nič pomagalo, le opravičila se mi je za pomoto. Zdaj sem imela vse podrto. Prvi dan na novi šoli in popolnoma nepripravljena. Rekla sem si: »Že toliko let opravljam to delo, z veliko ljubeznijo do dela in otrok, ne bo me zlomilo.« Ne bom pozabila obrazov z vsemogočimi grimasami na obrazih, ko sem vstopila. Njihovi obrazi so še posebej kazali – kaj nam pa moreš, kaj nam boš solila pamet. Na drugih, zlasti na deklicah, pa radovednost, kaj nam bo povedala. In kako so sedeli, kot pravi frajerji, z izrazom – ti si prišla k nam, kaj boš le počela. Vse to sem takoj opazila in če ne bi bila tudi jaz samozavestna z veliko poguma in ljubezni tudi

do takih, ki so me tako sprejeli, bi zares takoj ušla iz učilnice. Vendar ne, moja prva naloga je bila, da sem se jim lepo predstavila, pojasnila, pri katerem predmetu se bomo srečevali, vprašala, če jim je ta predmet všeč. Seveda je zadonel odločen NE, ponovno pri večini fantov. Takoj je sledil moj odločni odgovor: »Pa vam bo, to vam jamčim. Tak predmet se da podajati tako, da je zanimiv, se tudi ne ocenjuje, kar pomeni, da boste lahko popolnoma neobremenjeni.« S svojo odločnostjo sem pritegnila njihovo pozornost in jo takoj v nadaljevanju izkoristila, da sem pridobila njihovo naklonjenost. Vprašala sem jih, kaj bi storili, če bi oni mene lepo pozdravili, jaz pa jim ne bi odgovorila, ampak bi namesto odgovora trmasto gledala v tla. Dejali so mi, da bi menili, da sem slabo vzgojena in se ne znam obnašati. Moj odgovor je bil: »Vidite, točno to ste naredili vi, ko sem vstopila v razred. Sami ste torej povedali, kaj si lahko mislim o vas, a vas vseeno ne obsojam in hočem le to, da bi lepo sodelovali. Od srca si želim doseči le to, da mi dovolite predmet podati tako, da vam bo všeč.« Sedaj pa ne bomo več debatirali o tem, sem jim dejala, saj sem videla, da jim je postalo pošteno nerodno; namen je bil dosežen in lahko smo se začeli pogovarjati o ciljnih tega predmeta, njihovih željah in pripombah. Bili so pripravljene sodelovati v tolikšni meri, da so mi v drugi polovici ure že napisali prve naloge, jih celo podpisali, čeprav sem jim dejala, da to ni potrebno, saj so naloge nosile naslov »Kaj je zame moralno?«. Zaupala sem jim tudi svojo malo nadlogo, kako sem morala v osmi razred, vse priprave pa sem imela za sedmega. Zdaj so to že znali ceniti.

V spominu mi je ostala tudi neljuba napaka pri matematiki v petem razredu. Ravnatelja sem prosila, da ne bi poučevala tega predmeta v petem razredu, vendar ni nič pomagalo. Pri kontrolni nalogi sem slepo zaupala vzornemu zvezku svoje mlajše hčerke, ki je bila odlična tudi pri tem predmetu. Pri sestavljanju sem izbrala dve nalogi iz njenega zvezka, ki sta bili vzorno izpeljani in ocenjeni z odliko. Ves razred je nalogi rešil na isti način, le ena učenka se je izkazala kot genij. Edina jo je izpeljala drugače in jaz sem jo

prečrtala, ker sem preveč zaupala, da se hči in vsi ostali učenci niso zmotili. Ta učenka je bila silno prizadeta. Mislim, da je celo prišla do mene, da je nalogo pravilno rešila. Odgovorila sem ji, da je do take rešitve prišla le ona in ali je res prepričana, da se vsi ostali motijo. Tisti hip je molčala, a ni mirovala. Doma je skupaj s starši geometrijski lik razvozljala po svoje. Seveda je matematiko potem prevzela druga učiteljica, jaz namreč nekaj časa nisem želela iti v razred, zato sem odšla v podaljšano bivanje.

Zelo rada sem na šoli vodila organizacijo Rdečega križa in tako učila učence humanosti in pomoči starejšim. Pod mojim vodstvom so učenci 4. in 5. razreda dnevno nosili kosila starejšim občanom.

Končno sem začela poučevati tudi zgodovino v 6. razredu, svoj najljubši predmet. Poučevala sem tudi DMV v 7. in 8. razredu. Z učenci smo se lepo ujeli in z veseljem sem prihajala poučevati. Moje veselje do predmeta mi je uspelo prenašati na njih. Čutila sem neverjetno sprejetost in radostno opazovala njihove vedre, vesele obraze, ko so prihajali na ure zgodovine.

Pedagoški poklic je zelo lep, če ga znaš ljubiti in najti v njem čar in uživati v žarečih obrazih učencev vseh starosti, ki te sprejemajo in obkrožajo. Zelo lepi so trenutki, ko se ti približajo odrasli obrazi, nekoč mladeničev in mladenk, in te ogovorijo: »Nas nič več ne poznate? Učili ste nas...«

Naj stoji in blesti simpatična stavba, ki nosi ime šola, še naslednjih sto let.

Rozi Horvat
(nekdanja učiteljica)

Z VLAKOM IN PEŠ

Zvone Žajdela, doma iz Medvod, se spominja, da je ob začetku druge svetovne vojne leta 1941 hodil v prvi razred osnovne šole v Preski. Ko so prišli Nemci, so slovensko šolo razpustili in šolsko poslopje so zasedli nemški vojaki. Otroci so ostali brez šole, znanje so dobili doma od staršev, kolikor so jim ga mogli dati, sicer so pa pomagali pri domačih opravilih, se potikali okrog in se igrali. Po koncu vojne leta 1945 je osnovna šola v Preski organizirala tečaje – od maja do julija za šoloobvezne otroke vseh starosti. Na koncu so na kosu tankega klobučnega papirja dobili potrdila, da so uspešno končali osnovno šolo. S tem potrdilom se je približno 30 otrok odpravilo v Šentvid na sprejemni izpit za vpis v nižjo gimnazijo. Izpiti so bili v družinski hiši blizu kolodvora (neko učenko so vprašali po najvišji slovenski gori in je rekla, da je to Šmarna gora). V prvi razred je bilo sprejetih le šest otrok iz Medvod ter še nekaj iz okoliških vasi.

Sprva, ko vozni red vlakov ni bil prilagojen šolarjem, so hodili (teh šest) peš, sedem km od doma v šolo in potem domov. V šolo so hodili eno uro, iz šole pa dve. Pozneje so se v šolo vozili z vlakom, domov pa so večinoma pešačili, razen če se jih v Šentvidu ni usmilil kakšen tovornjakar. Vlak je bil tiste čase zelo poceni, posebno za šolarje, imeli so izkaznice s sliko.

Zvone Žajdela se spominja, da so v njegovem razredu pred začetkom prve šolske ure profesor in učenci molili očenaš. To je bilo v prvem razredu, čisto na začetku. Potem molitve ni bilo več, bila je minuta molka, a je še ta izginila. Kakšnega drugega pozdrava kasneje ni bilo. Spominja se tudi ravnateljca Janka Černuta.

Po spominih Zvoneta Žajdele
zapisal Janko Svetina

DAN SAMOUPRAVLJANJA

V socialistični družbeni ureditvi je v vseh tovarnah, ki so bile v tistem času družbena lastnina, torej last vseh delavcev, deloval sistem samoupravljanja. Kar pomeni, da so delavci upravljali tudi s tovarnami, soodločali, določali razvojne strategije, razvijali izdelke, iskali trge itd.

Tako je tudi na naši šoli, nekaj let preden sem postala predsednica ZSM na šoli (Zveze socialistične mladine), padla ideja, da bi učenci vsaj en dan v šolskem letu sami upravljali šolo. V spominu imam, da smo za dan samoupravljanja izbrali 8. marec, dan žena.

V osmem razredu, leta 1978, sem kot predsednica ZSM za en dan prevzela vlogo ravnateljice. Ostali sošolci iz razreda in dveh paralelk so na ta dan zamenjali kompletno osebje šole, prav vse učitelje, od razrednega do predmetnega pouka, tajnico, računovodkinjo, snažilke, hišnika...

8. marca na šoli ni bilo odrasle osebe. Nadomestni učitelji smo se zjutraj zbrali v zbornici, z dnevniki (ne spomnim se, če so nam zaupali tudi redovalnice), vsak pripravljen za poučevanje svojega razreda oziroma predmeta. Učenci nižjih razredov so popolnoma resno pristopili k pouku. Ves dan je minil mirno, brez izgredov. Kot ravnateljica sem hodila od razreda do razreda in preverjala znanje ter suverenost svojih sošolcev, medtem ko so podajali učno snov.

Pouk je potekal tekoče. Učenci osmih razredov smo bili ponosni, da nam učitelji popolnoma zaupajo. Učenci sedmih razredov so bili disciplinirani, saj so vedeli, da bodo naslednje leto v naši koži. Učenci nižjih razredov so uživali v dnevu brez odraslih. Vsi skupaj pa smo bili ponosni na dejstvo, da znamo sami upravljati šolo, da smo zavedni Titovi pionirji in mladinci. Edino presenečenje dneva je bil gospod, ki je poklical v tajništvo, da bi želel pripeljati premog, kot je bilo dogovorjeno. Z nadomestno tajnico sva bili presenečeni, ker naju na to ni nihče opozoril. Še bolj je bil presenečen gospod oziroma, v tistih časih tovariš, ker ni razumel, zakaj se pogovarja z mladino. Mislim, da smo rešili tako, da sem mu razložila, da imamo dan

Proslava, vir: Lidia Pavlin

samoupravljanja, da smo na šoli samo učenci in da je bolje, da premog pripelje naslednji dan.

Na osnovno šolo me veže mnogo lepih spominov. V mojem srcu so ostali učitelji, ki so zaznamovali mojo življenjsko pot. Bil je drugačen čas, čas tovarištva, druženja na šoli, po pouku...

Lidia Pavlin
(nekdanja učenka)

DROBCI VESELE ZGODOVINE

Rad se spominjam svojih dni v osnovni šoli Franca Rozmana Staneta v Šentvidu. Vsakič, ko se po cesti peljem mimo, mi pred oči in v misli pripotuje kakšen drobec, skoraj bi rekel, zgodovine. V Šentvidu sem bil do konca vsega šolanja tudi doma.

Na prvi šolski dan, ko je šla mama z menoj, nisem dovolil, da bi me držala za roko. Saj sem bil že velik...

Starejši brat Mirko mi je zastavil uganke, kateri je najtežji predmet na šoli. Seveda nisem uganil: šolska vrata. Kot vidim, so enaka tudi danes.

Vsa leta mi je bil vseč prvi šolski dan: za malico smo – enkrat na leto! – dobili hrenovke. Pomanjkanje hrane bi bilo današnjim šolarjem težko razložiti. Tudi svojim sinovom – imam tri, pa eno hči – sem se odvadil govoriti o starih časih. »Saj vemo,« so mi rekli in me ustavili, »včasih se je težko živelo. Zdaj je drugače.«

Vsa leta sem bil odličnjak; najslabše mi je šlo pri telovadbi. Rokomet smo igrali zadaj na šolskem dvorišču. Nekoč sem se zakadil za žogo; da bi jo laže pobral, sem se z eno roko naslonil na drevo. Takrat je za menoj priteknel sošolec, tresčil vame in... že sem si izpahnil levo roko v zapestju. Precej je bolelo, a tako sem si pridela (doslej) edini mavec v življenju.

Biti odličnjak je bilo včasih prijetno. Ob koncu šolskega leta sem vedno dobil knjižno nagrado, s podpisom ravnatelja Vilka Kolarja, včasih pa tudi celo občinskega župana Franca Pipana. (Njegov najmlajši sin Janez je kasneje postal moj literarni junak Pipi.)

Zelo rad sem imel matematiko. Nekoč se je zgodilo, da sem bil edini v razredu, ki je znal rešiti domačo nalogo. Ker ni bilo dovolj časa, da bi jo od mene prepisali vse sošolke in vsi sošolci, smo se dogovorili in učiteljici trdili, da te naloge ni dala. Ona je seveda vedela, koliko je ura. Šla je od klopi do klopi in gledala zvezke. Ko je prišla do mene, sem vstal in se opravičil:

»Oprostite, zvezek sem pozabil doma.«

Dolgo me je gledala in v njenih očeh je bilo marsikaj. Potem je rekla:

»Tudi ti, Brut.«

Zelo me je zbolelo. Najprej seveda, ker sem učiteljico imel rad in sem se ji zlagal. Potem pa

tudi zato, ker ni razumela, da sem zaradi razreda to enostavno moral narediti.

Pri slovenščini smo nekoč dobili nalogo, prosti spis z naslovom Šolska torbica pripoveduje. Tudi jaz sem ga moral prebrati pred razredom. Učiteljica me je pohvalila:

»Slavko, če se boš pridno učil, iz tebe nekoč še nekaj bo.«

Od važnosti sem potem ves dan hodil na »o«, kot smo videli kavboje v šentviškem kinu Svoboda. Pa še nečesa ne bom nikoli pozabil.

Nekoč smo vsi učenci šole šli na izlet v Pirniče gledat rojstni kraj komandanta Franca Rozmana Staneta. Nikakor mi ni šlo v glavo, da je bil tako velik in slaven partizanski heroj doma iz tako majhne hiše.

Zdaj sem kajpak veliko starejši, a še vedno se najdejo stvari, ki jih ne razumem: denimo, da mladi ljudje, ki so se rodili skoraj pol stoletja po Stanetovi smrti, o njem govorijo velike neumnosti. Vsakdo ima pravico do nevednosti, velika škoda pa je, če jo javno razglša.

Ampak, vsi, ki smo hodili na osnovno šolo Franca Rozmana Staneta v Šentvidu, in seveda vsi, ki tja še hodite, z nevednostjo pač nimamo in nimate težav.

Slavko Pregl
(nekdanji učenec)

MOJI SPOMINI NA OSNOVNO IN MEŠČANSKO ŠOLO

Osnovno šolo sem obiskoval v Šentvidu od leta 1933 do 1937. Še danes vem za učiteljice, ki so me učile, in vesel sem jih bil vselej, kadar sem jih pozneje srečal. V prvem in četrtem razredu me je poučevala Adela Pogorelec, teta moje kolegice na univerzi, Brede Pogorelčeve, v drugem razredu smo imeli Kristino Sattler, prav tako starejšo samsko gospo, v tretjem razredu gospo Pirnat, ki se je v Šentvid vozila iz mesta. Njo sem si zapomnil po tem, ker nas je navdušeno nagovarjala za vpis v podmladek sokolske telovadne organizacije. Glede na to, da se po naročilu staršev v podmladek nisem vpisal, sem se razredničarki močno zameril in njeno nenaklonjenost sem moral prenašati vse leto. Tako se je že v osnovni šoli začela pri nas delitev med sokolskim podmladkom in tistimi, ki se mu nismo pridružili. V mojih osnovnošolskih letih so v Šentvidu prevladovali sokoli in njihov podmladek je bil deležen večje naklonjenosti pri večini učiteljev in učiteljic. V meščanski šoli se je stanje spremenilo. Številnejši so postali učenci, včlanjeni v Zvezo fantovskih odsekov in deklet. Med njimi sem bil tudi jaz.

V Šentvidu sem začel in do leta 1941 končal državno meščansko šolo, imenovano po domačinu in mecenu Andreju Bitencu. Da me starša nista vpisala v katero od ljubljanskih srednjih šol ali v škofijsko gimnazijo v Šentvidu, je bil nedvomno vzrok njun slab socialni položaj. Sam srednje šole nisem izbiral. Spominjam pa se dijakov iz škofijske gimnazije, »zavodarjev«, kot smo jim rekli, ki so navadno hodili ob koncu tedna za razvedrilo in sprostitvev skozi Gunclje, mimo naše hiše, proti Dvoru in Stanežičam. Šli so disciplinirano, po dva in dva, največkrat temno oblečeni. Name so delali resen, skoraj hladen vtis. Vendar razlog, da nisem bil med njimi, ni bil v moji moči. Odločila sta se starša, ki sta težko preživljala šestčlansko družino, zlasti ju je bremenil dolg na hišo. Ko sta jo gradila, sta se zadolžila pri župnijski hranilnici in posojilnici, ki jo je po prvi svetovni vojni ustanovil in vodil dekan Valentin Zabret. Leta in leta sta odplačevala oderuško visoke obresti, medtem ko se je dolg le počasi krčil.

Moja meščanska šola je padla v nemirni čas pred drugo svetovno vojno in čeprav se je nazorsko razlikovanje med učenci stopnjevalo, sem se držal ob strani. Bolj me je pritegoval šport, še bolj pa šola. V spominih nanjo zavzema osrednje mesto učitelj slovenščine Janko Černut, moj razrednik vsa štiri leta, ki je poleg slovenščine poučeval še nemščino in zgodovino. Čeprav odličen pedagog in zaveden Slovenec, doma s Koroške, ni bil priljubljen pri takratni oblasti, zlasti ne v cerkvenih krogih, nedvomno zato, ker je izstopil iz rimskokatoliške vere, da se je mogel poročiti, bodisi drugič ali pa z drugače verujočo partnerico. Natančnega vzroka njegove odločitve ne poznam. Name je Černut, tenkočutni razlagalec slovenske književnosti, vsekakor močno vplival. Sooblikoval je moj pogled na besedno umetnost, ko sem jo šele začel spoznavati, in njegove razlage Cankarja so me zaznamovale za dolgo. Spominjam se, kako velik pomen je pripisoval pisateljevim materinskim črticam in kako nas je nekoč posvaril pred negativnim odnosom do matere. Naročil nam je, naj se materam nemudoma opravičimo z obljubo, da jih ne bomo več žalili. Ravnal sem se po njegovem nasvetu in obljubo sem uresničil še isti večer. Ne vem, če je Černut opazil, kako pozorno sem sledil njegovemu pouku, domnevam pa, da tega jaz ali nisem znal pokazati ali pa razrednik tega ni opazil. Vsa leta je ocenjeval mojo slovenščino kot »dobro«, samo enkrat, v tretjem razredu, sem dobil »prav dobro«. Najvišja ocena za moje znanje slovenščine v meščanski šoli torej ni obstajala. Iz razumljivih razlogov je bil v zadnjem, četrtem razredu meščanske šole, pouk nekoliko skrajšan. Druga svetovna vojna se je nevarno bližala Sloveniji in Jugoslaviji, zato so letne ocene obveljale kot »završni«, maturitetni izpit. Razredno oziroma »završno« spričevalo smo dobili že 16. aprila 1941. Namesto razrednika Černuta, ki je bil vpoklican v vojsko, se je na spričevalo podpisala Angela Marinc.

Do konca meščanske šole, do mojega štirinajstega leta, se je življenje na obrobju Ljubljane odvijalo brez večjih presenečenj. Pred drugo svetovno vojno so bile Gunclje še zunajmestna, v pravem pomenu podeželska vas.

V starih Gunccljah so prevladovali srednji in majhni kmetje, medtem ko je v novih Gunccljah, bliže Šentvidu in Vižmarjem, že stanovalo več priseljencev, delavcev in uslužbencev. Naša hiša je zrasla na robu med starim in novim delom vasi, vendar smo bolj težili k starim Gunccljam, k stari materi, ki je stanovala na št. 3, k svojim stricem in tetam. V sosednjo hišo št. 4, danes spomeniško zaščiteno, pa so se po prvi svetovni vojni naselili Reispovi, begunci s Primorskega. Branko Reisp, prvorojenec iz uradniške družine in eno leto mlajši od mene, je bil od zgodnjega otroštva moj dober prijatelj. Z njim sem se družil po cele ure in popoldneve. Predebatirala sva knjige, ki sva jih prebrala, prehodila bližnje hribe do Katarine in Golega brda, pa ravnino do Save, do Broda in Tacna ter potem do Šmarne gore. Čeprav je bil Branko naravoslovno usmerjen, naravnost eksakten v mišljenju in ravnanju, so pustolovske zgodbe Karla Maya tako zaposlovale njegovo domišljijo, da je po njih imenoval številne geografske točke v naši vasi in okolici. Vrh gunccljskega hriba je npr. krstil za Bis Sirdaš in pri tem je ostalo med nama do današnjih dni. Dva dogodka pred drugo svetovno vojno sta mi ostala v posebno živem spominu. Najbrž zato, ker sta si po doživetju sorodna, kot da bi šlo za podoben, če ne kar enak način mojega odzivanja na zunanje dogodke v tem obdobju. Prvi sodi v čas, ko sem imel osem let. Neke majske nedelje, natanko 12. maja 1935, me je oče vzel na Šmarno goro, kjer se je dopoldne odvijala slovesnost ob odkritju spominske plošče Jakobu Aljažu, rojaku iz Zavrha pod Šmarno goro, sicer duhovniku in ljudskemu skladatelju, izjemno zaslužnemu za razvoj slovenskega planinstva v Julijskih Alpah. Ta dan je bila Aljažu odkrita plošča z njegovim reliefnim portretom, ki ga je oblikoval Tone Kralj, in Župančičevimi prigradničnimi verzi »Triglavski župnik, ljubil si višine ...«. Te podrobnosti s proslave sem ugotovil seveda pozneje. Moj pravi spomin mi pripoveduje zgolj o vročem, soparnem vzdušju na gori, o množici ljudi, ki se je trla pred obzidjem cerkve, v katerega so vzdali spominsko ploščo, in ta gneča je z vso silo pritiskala na leseno ograjo ob robu strmega pobočja. Midva z očetom sva se naslanjala na ograjo, pritisnjena nanjo tako tesno, da se nisva mogla niti ganiti, in vse, kar sem si zapomnil o tej slovesnosti, je bil strah, da ograja ne bi popustila in ne bi

zgrmeli v dolino, najprej midva, ki sva se zdela najbolj ogrožena. Drugi dogodek se je zgodil nekaj let pozneje, vendar pred začetkom svetovne vojne na Slovenskem. Tokrat me je oče peljal na Petelinca, na razgledni zaselek pod Katarino oziroma Jetrbenkom v Polhograjcih, k maši v majhno podružnično cerkev. Pri maši – domnevam, da na mali šmaren 8. septembra 1938 – smo poslušali pridigo o svatbi iz Matejevega evangelija. Prisluhnil sem zgodbi o človeku brez svatovskega oblačila in zbolel me je kruti ukaz kralja, ki je priredil svatbo, naj nesvatovsko oblečenega gosta zvežejo in vržejo v temo, kjer »bo jok in škripanje z zobmi«. Sporočilo evangelija sem obrnil nase, ker me je mama praznično oblekla v mornarsko obleko in sem se v njej počutil drugačnega, manjvrednega, zavrženega. Planil sem v siloviti jok, da me je moral oče, ki najbrž ni uganil vzroka moje resnične prizadetosti, odpeljati iz cerkve in me je komaj potolažil. Morda sta strah, o katerem govorim, kot tudi moja ranljivost zaradi drugačnosti značilna za odraščajočega otroka, čeprav si ne morem kaj, da ju ne bi povezal s podobnim, prav tako pretiranim negativnim duševnim razpoloženjem, ki se me je polastilo neposredno po koncu druge svetovne vojne.

France Bernik
(nekdanji učenec)

SPOMINI NA NIŽJO GIMNAZIJO V ŠENTVIDU V ČASU 1945–1948

V tistem času se je po končani vojni vihri slovenska šola spet vzpostavljala, seveda tudi šentviška, to je bil čas vsesplošnega pomanjkanja in obnove moralnih vrednot, kar smo učenci in učitelji doživljali na poseben način.

Pouk v družinski hiši

Prag te šole sem prvič prestopil jeseni 1945. leta kot učenec 1. razreda takratne nižje gimnazije (danes bi bil to 5. razred osemletke oziroma 6. razred devetletke). To se ni zgodilo tako preprosto kot danes. Tistega davnega leta 1945 se je namreč končala 2. svetovna vojna, končana je bila štiriletna nemška zasedba naših krajev in s tem je prenehala delovati tudi nemška šola z nemškim učnim jezikom. Pred vojno, leta 1939, sem začel hoditi v prvi razred osnovne šole v Šmartnem pod Šmarno goro, drugega razreda pa nismo dokončali, ker so spomladi 1941. leta naše kraje zasedli Nemci (Ljubljano, Dolenjsko in Primorsko pa Italijani, meja med Italijo in Nemčijo je bila na koncu Šentvida, približno pri današnji pošti). Nemci so naše učitelje pregnali in pripeljali svoje, ki slovenskega jezika niso znali. Uvedli so svoje šole, slovenske besede v šoli nismo več slišali, učni jezik je bil nemški. A tudi ta pouk je v Šmartnem trajal približno eno leto, potem so se v šolo vselili nemški vojaki in tam ostali do konca vojne (do maja 1945). Mi, otroci v Tacnu, Šmartnemu, Gameljnah in na Rašici, smo bili v tem času brez pouka. Po koncu vojne so me starši poslali na učne tečaje v Šentvid (ta zasilni pouk ni potekal v šoli, ampak v Černetovi družinski hiši blizu železniške postaje, na današnji Tacenski 12). Tečaji so z izpiti vred trajali (kot se približno spominjam) nekaj tednov v poletnih mesecih. Na podlagi tega pouka in izpitov so nas razporedili v ustrezne razrede nižje gimnazije, mene v prvi razred. Po starosti sem zamudil dve leti, v razredu nas je bilo kar nekaj takih. Nižja gimnazija takrat ni trajala štiri leta kot pred vojno, ampak tri; na koncu smo opravljali malo maturo.

V šolo tudi ob sobotah, šolska kosila

Takrat je bil pouk šest dni v tednu, tudi ob sobotah. V šolo sem prihajal s starim očetovim kolesom ali pa peš, štiri kilometre v eno smer. V

tistih časih je bilo to normalno. Malice v šoli nismo dobivali, bilo pa je kosilo za tiste, ki so to želeli. Kuhinja je bila v kletnih prostorih. Postavili smo se v vrsto, vzeli pločevinast krožnik in čakali na hrano, učenci in učitelji v isti vrsti. Navadno je stregla zelo prijazna ravnateljeva žena. Spominjam se, da je nekoč stal pred menoj v vrsti zelo redkobeseden profesor (menda zgodovinar). Na jedilniku smo tisti dan imeli polento in mleko. Ko ga je gospa zagledala, ga je veselo pozdravila: »O, Franci! A ješ polento?« On pa ji je pomolil krožnik in zabrundal: »Še ne.« Vsi tam okoli smo buhnili v krohot. Takrat hrane ni bilo na pretek. Marsikdo je bil lačen. Pšeničnega kruha skoraj ni bilo, reševala nas je koruza. Nekoč je sošolec Milan Podlipnik na šolskem dvorišču plezal po smreki, padel z nje in si zlomil roko. Sošolci smo domnevali, da je bila kriva koruza, saj so zaradi nje kosti bolj krhke.

Veseli popoldnevi

Prva leta je bil naš ravnatelj Janko Černut, Korošec, do sebe sila strog, do učencev pa blag in tenkočuten. Pomagal je, če je le mogel, imel je velik smisel za vzgojo. Veliko učencev se nas je zadrževalo v šoli ves dan, po pouku smo igrali šah ali počeli kaj drugega, predvsem smo pa zasedli dvorišče z igro med dvema ognjema. Igrali smo večinoma le fantje (paradni so bili Nedog, Podlipnik, Škrbinc), množica pa je navijala. Žoga je švigala, mi z njo, igrišče se je prašilo, igralci in gledalci smo se drli ure in ure, vsako popoldne. Ravnatelj Černut pa nič, profesorji enako. Ta leta šole so bila čudovita.

Zadnje šolsko leto smo imeli pouk v velikem razredu nad telovadnico, zadnji del ni bil zaseden. Tam smo si v odmorih ali po pouku razpeli zidarsko lestev, napeli vrvico od nje do omare ob zidu in igrali odbojko. Nekoč se je sredi največje vneme med vrati pojavil ravnatelj Černut. Nič ni rekel, le gledal je, igralci so ga opazili postopoma, drug za drugim so nehali igrati in mirno obstali. Zadnji se je na lestvi drl, mahal in spodbujal le še sodnik Nedog. Naposled se je le ozrl, onemel in se skobacal na tla, razred pa je nemo čakal na posledice. Ravnatelj se je samo nasmehnil in odšel. Odbojke pa v razredu ni bilo več.

Razred zunaj šole

Poletni semester drugega razreda (ali vsaj zadnje mesece) je imel naš razred pouk v cerkveni hiši, nasproti vhoda v cerkev (zdaj je tam Dom sv. Vida). Spodaj sta bivala cerkvenik in organist, zgoraj pa je imel prostor na eni strani stopnišča gospod župnik, na drugi pa naš razred. Vozači – vlakarji so prišli že okoli pol sedmih, drugi pa enkrat do osmih. Sčasoma nas je že precej pred sedmo bilo čedalje več, saj je ta čas pred poukom postajal za vse zelo mamljiv. Razgrajali ravno nismo, o tem, da okoli nas še kdo biva in da bi rad imel jutranji mir, pa tudi nismo kaj prida razmišljali, čeprav smo bili iz šolske pisarne posebej opozorjeni. Ko se je približevala osma ura in začetek šolske ure, je na oknu vselej nekdo dežural, da smo bili ob prihodu učitelja zgledno pridni. Nekoč smo profesorja biologije prezrli in v razred je stopil sredi našega jutranjega veselja. Čeprav je imel letne ocene menda že zaključene, je začel spraševati in dobili smo cveke vsi po vrsti, ves razred. To je zaleglo, nas umirilo za vselej, ne da bi profesor rekel eno samo besedo. Pa tudi tistih cvekov nam na naše veselje ni vštél v zaključno oceno, za kar smo mu bili nadvse hvaležni.

Iztok in zlata kanglica

V enem izmed razredov nam je profesorica slovenščine približala književna dela na poseben način. Kakšnih deset ali morda dvajset in več šolskih ur, nekako dober mesec, se je odločila nameniti eni sami snovi – odlomku iz začetka Finžgarjevega romana Pod svobodnim soncem – tistemu, ko Iztok odide s tovarišema na ogled. Prebiralimo, analizirali, pisali, se pogovarjali, mogoče celo risali, iskali smo dramatične in kake druge izbrane besede in besedne povezave, zgradbo zgodbe, njeno stopnjevanje, obravnavali moralna vprašanja ... Na podoben, toda malce krajši način smo se lotili še Župančičevih pesmi Deklica šla je po vodo in Trije fantje so ujeli zlato ptičko, a vendarle z več gledišč. Takega zanimivega načina obravnave literarnih del nisem bil kasneje nikoli več deležen, pogrešal sem ga pa neprestano.

Šahisti

V našem razredu smo veliko šahirali, fantje in dekleta. Šahovske teorije večinoma nismo poznali, turnirskih izkušenj nismo imeli, učitelja

Šahisti, vir: šolski arhiv FRS

še manj, ampak veselje in voljo pa. Nekoč, v tretjem razredu, je nekdo prišel na idejo, da bi se pomerili s tretješolci iz nižje klasične gimnazije v Ljubljani. Zakaj pa ne, smo si rekli, čeprav smo vedeli, da so med njimi tudi pravi šahisti, kategorniki, ki jim mi nismo segli niti do kolen. Menda smo igrali na šestih deskah, pri njih sami fantje, pri nas tudi dekleta. Da ne bi pogoreli na celi črti, smo se odločili za nepoštenu zvijačo. Namesto da bi najboljši igrali na prvih deskah, smo jih postavili nekam bolj spodaj, zgoraj pa slabše, saj smo predvidevali, da bo na prvih deskah tako in tako vsak naš zgubil, medtem ko bi koga izmed njihovih slabših naši najboljši vendarle mogoče premagali, vsaj katerega. Tako sem jaz zaigral na prvi deski z njihovim šahovskim virtuozom, ki mi je že na začetku pobral polovico figur, samo matiral me še ni, jaz se pa tudi nisem vdal, čeprav bi se po bontonu najbrž moral, saj sem bil popolnoma izgubljen. On je videl moje »znanje« in se je nekako zabaval. V takem položaju sem uvidel, da bi ga lahko matiral v eni potezi, če tega ne bi opazil. Obnašal sem se pišmeuhovsko, on je potegnil nekaj drugega, jaz sem mu pa rekel: »Mat«. Debelo je pogledal, ni mogel verjeti, ampak točka je bila naša, ni bilo pomoči. Precej sreče so imeli tudi naši najboljši, zato naš rezultat s klasiki po točkah sploh ni bil slab, česar ne mi ne oni nismo pričakovali. Seveda jim naše zvijačne razporeditve tekmovalcev nismo nikoli izdali.

Janko Svetina,
upokojen novinar Dela

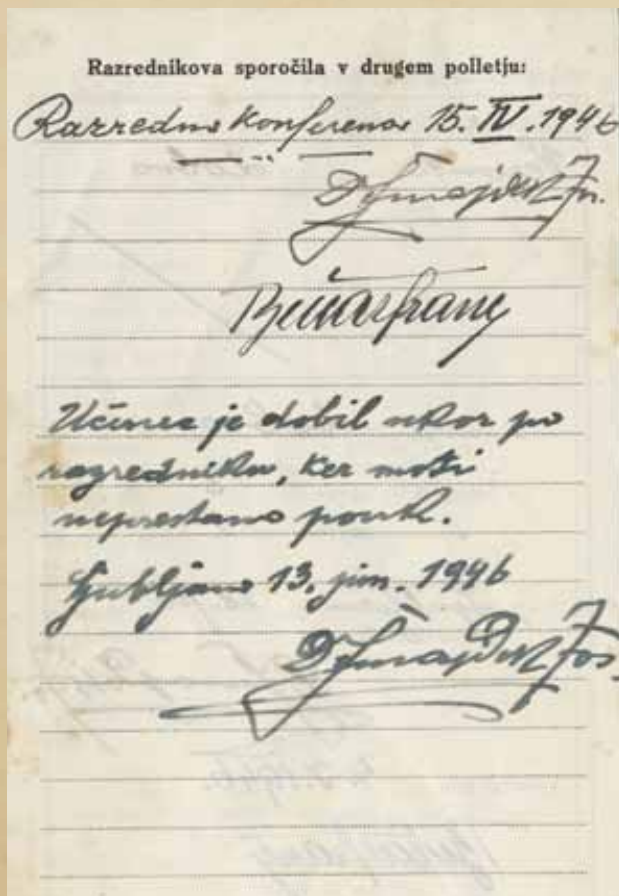

SPOMINI MOJEGA DEDIJA NA ŠOLSKE DNI

Moj dedi Tone Štigl je hodil v šolo Franca Rozmana-Staneta pred 60 leti. V šolo je hodil peš, včasih pa se je peljal tudi z mestnim prevozom, tramvajem. Hodil je skupaj s sošolci. Pouk v šoli se je pričel ob osmih zjutraj, ko je hišnik pozvonil na ročni šolski zvonec. Takrat so morali biti vsi učenci v svojih učilnicah. Učitelja so pričakali stoje in se pozdravili »ZA DOMOVINO S TITOM NAPREJ«. V vsaki učilnici je visela Titova slika, ki je bil takrat predsednik države. Učitelji so bili zelo strogi. Učenci, ki so bili pri pouku nemirni, so bili kaznovani tako, da so morali stati v kotu ali pa čakati pred vrati učilnice. Najhujša kazen je bila, da si moral k ravnatelju g. Vilku Kolarju na pogovor. Če tudi to ni bilo dovolj, so morali v šolo priti starši, najhujši ukrep šole pa je bil ukor, lahko so te tudi izključili iz šole.

V učilnicah so bile klopi v dveh vrstah. V eni vrsti so sedeli dečki, v drugi pa deklice. Šolske klopi so bile lesene in opremljene z dvema črnilnikoma, ki ju je polnil hišnik in skrbel, da so bili vedno polni. Bili so velika zabava otrok, saj so se s črnilom večkrat packali in s tem jezili učitelje. Učenci so imeli lesene puščice in lesene peresnike, s katerimi je bilo zelo težko lepo pisati; če si jih preveč pomočil v črnilo, so namreč delali packe po zvezkih. Brisalcev niso imeli, zato so packe ostale v zvezku in si dobil slabšo oceno za lep opis. Učitelji so ocenjevali z ocenami od ena do pet, učenci so imeli ocene že v prvem razredu, ocenjevali so tudi lep opisje in lepo vedenje. Malica v šoli ni bila organizirana, zato so jo učenci nosili sami od doma, največkrat sta bila to kos kruha in jabolko. Športno vzgojo so imeli v telovadnici, že takrat je šola imela svojo. Najraje so igrali nogomet in konjenike. Ker v šoli niso imeli dovolj žog, so otroci prinesli svoje od doma, ki so bile narejene iz cunj in so jim rekli cunarice. Ko se je pouk končal, so otroci v skupinah s svojimi sošolci peš odšli domov. Na poti iz šole so večkrat rabutali jabolka, ki so se bohotila na drevesih ob cesti. Včasih pa se jim je nasmehnila sreča in jih je kmet s konjsko vprego peljal domov. Moj dedi ima lepe spomine na šolske dni in jih še danes rad obuja s svojimi sošolci. Žal pa so mnogi med njimi že pokojni.

Živa Urh, 5. b

Ukor, vir: Taja Bučar

MOJI SPOMINI NA ŠOLO

Stavba je bila taka kot je sedaj, le notranja razporeditev je bila drugačna. Sedanja računovodska pisarna, knjižnica in učilnica 4. razreda v prvem nadstropju so bile kot ena velika večnamenska dvorana za prireditve, proslave in drugo. Kjer so danes ravnateljeva pisarna, razred in zbornica, je bilo stanovanje upravitelja Vilka Kolarja. V kletnih prostorih, danes sta tam kuhinja in učilnica za gospodinjstvo, je bilo stanovanje hišnika Viktorja. Šola je imela dva vhoda in zadaj stopnišče do stanovanja upravitelja.

Od kostanja do pločnika na drugi strani Celovške ceste je bil velik zelenjavni vrt in sadovnjak. Od izhoda na zadnji strani šole do banke je bilo veliko šolsko dvorišče, kjer smo se zbirali ob začetku šolskega leta, na športnih dnevih in za pusta.

Učilnice so imele lesene pode, ki so se mazali s starim oljem, tako da smo pouk obiskovali v okovanih čevljih. Ko je bilo bolj toplo, pa smo bili v šoli bos, a s črnimi podplati. Torbe smo imeli iz tršega papirja, ki je bil obdelan kot usnje, v njih smo imeli lesene puščice in zelo so žulile naše suhe hrbte.

V vsaki učilnici je bila visoka peč, ki jo je hišnik vsako jutro zakuril. Klopi so bile velike, v njih so sedeli trije učenci. Na klopi je bil utor za barvice, svinčnik in pero za pisanje, manjkal seveda ni tudi tintnik ter obvezna oprema, pivnik za vpijanje pack.

Moj razred, vir: Zaletel Janček

Risba objavljena v Cicibanu, vir Janček Zaletel

Za malico smo dobili običajno kos kruha in jabolko ali krljce.

Pot v šolo je bila obvezen »mus«, pot iz šole pa »juhuhu«, vedno polna dogodivščin. Prometa ni bilo skoraj nič. Sem ter tja se je mimo pripeljala kakšna konjska vprega in če si imel srečo, da te voznik ni opazil, si se zadaj na »štangi« lahko celo malo peljal.

Tudi ob robu gozda je bilo zanimivo, saj smo se gugali na vejah dreves. Ko so bile češnje zrele, je bilo zelo težko priti do njih, da bi jih »rabutali«, ker so jih ljudje pazili. Obirali so jih za prodajo. Ko je bil čas zrelih borovnic, smo jih nabirali za odkup, organiziran ob Tacenski cesti, kjer je bila Kmetijska zadruga. Po krompirju smo tudi obirali koloradske hrošče in jih nosili na občino Šentvid (sedaj je tam knjižnica), kjer so jih ženske preštele, in tako smo dobili nekaj dinarjev.

Ob številnih dogodivščinah so nam leta ljudske šole minila in prestopili smo v nižjo gimnazijo.

Zaletel Janček
(nekdanji učenec in učitelj)

ŠE POMNITE, SOŠOLCI?

Odkar me je moja učiteljica iz prvega razreda obvestila o 100-letnici naše osnovne šole, mi misli neprestano uhajajo v čas pred 37. leti, ko sem prvič prestopila prag hiše učenosti v Šentvidu nad Ljubljano. Kakšni spomini me vežejo na ta čas? Sem kaj pomembnega že pozabila? In predvsem, kaj je zaznamovalo to pomembno življenjsko obdobje. Kot bi bilo včeraj, se spominjam prihoda v šolsko dvorano v prvem nadstropju. Bilo nas je zelo veliko, spremljale so nas pretežno mame. Takrat je bilo pač tako, očetje so imeli pomembnejša opravila kot je prvi šolski dan njihovih potomcev. Pred nas je stopila ravnateljica in z njo tri učiteljice, ena mi je bila še posebno všeč, ker je nosila prekrasne čevlje. Seveda sem bila presrečna, ko je ravno ona poklicala moje ime, kar je pomenilo, da sem v njenem razredu. Kasneje, ko je bila že moja »tovarišica«, sva s sošolko zbrali pogum in jo vprašali, kje jih je kupila, ker sva želeli enake kupiti tudi najinima mamama. Očitno se občutek za določene modne dodatke razvije že zelo zgodaj in ostane nepogrešljiv instinkt v zrelih letih.

Seveda pa so se v šoli dogajale bistveno bolj pomembne reči. Že v mesecu novembru, natančno devetindvajsetega, na največji praznik takratnega časa, je sledil sprejem v pionirsko organizacijo. Neizmerno smo se veselili, da bomo končno postali Titovi pionirji. Ko danes razmišljam o zaprisegi, za katero si upam trditi, da jo še znam na pamet, se mi zdi, da je bilo to za sedemletnike nekaj veličastnega. Morda takrat nismo čisto razumeli celotne vsebine te listine, vendar pa je v tistih časih obljuba imela velik pomen – »da se bom pridno učil, da bom spoštoval starše, da bom ljubil domovino in gradil novo življenje«. Zdi se mi, da dandanes to pogrešamo, da ni več te morale, da je obljuba ne samo dolžnost in obveznost, ki izhaja iz nje, temveč tudi privilegij, ki ga žal vedno manj izkoriščamo. No, da sploh ne govorim o nacionalnem ponosu. Resda smo takrat bili del Jugoslavije, vendar smo bili v tem okviru bistveno bolj ponosni Slovenci kot danes, ko se lahko postavljamo s svojo državo. Režim je sicer postavljaval določene ovire, po drugi strani pa zagotavljal možnosti, ki jih je lahko samo

*1.c razred leta 1974 (generacija, rojena 1967),
razredničarka: ga. Marjana Obaha, vir: Urša Kunz*

komunizem in so kapitalizmu popolnoma tuje. To ni nostalgija po starih časih, tudi ne želja, da se vrnejo, so samo dejstva in spomin na to, da nam je bilo, vsaj kot otrokom, v tistem času lepo. Seveda smo imeli vsak svoje majhne skrbi in probleme, kot je to povsem normalno za vse odraščajoče nadobudneže. Poleg ocen v šoli so bile naša velika skrb šolske proslave, ki smo jih v veliki meri želeli pripravljati sami. Učiteljice so nam seveda pomagale z nasveti, vendar niso nikoli stale na poti naše kreativnosti. Na tak način je delovala tudi folklorna skupina, ki je imela samo »uradno« mentorico, sicer pa sva jo vodili dve osmošolki. Nastopov je bilo nešteto, na lastno koreografijo in v dnevni sobi posneto glasbeno spremljavo smo bili izjemno ponosni. Biti član folklorne skupine je pomenilo tudi opravičen izostanek od pouka v primeru nastopa, zato je bilo zanimanje za folkloro velikansko, ne glede na dejstvo, da so bile vaje ob sedmih zjutraj! Tisti z manj posluha in ritma v sebi so se javili za garderoberje in skrbnike kasetofona, saj je bilo vendar neizvedljivo, da bi kdo od plesalcev moral tik pred nastopom vključiti še glasbeno napravo. Takrat se mi ni niti sanjalo, da je bil ta naš projekt enkratni primer ohranjanja kulturne dediščine, ob tem pa smo se še neizmerno zabavali.

Verjamem, da bo marsikdo ob branju tega zapisa pobrskal po svojih spominih in podoživel

nepozabne trenutke iz mladosti. Še in še bi lahko naštevala dogodivščine naše generacije, od vsakodnevnih malih vragolij do uspehov na tekmovanjih znanja, od prvih malih velikih ljubezni do predstav dramskega in literarnega krožka, od šole v naravi do obiska olimpijskih iger v Sarajevu ... in vse to brez interneta in mobilnikov ter drugih komunikacijskih čudes današnjega časa. Res je, veliko se je spremenilo, lahko pa rečem – in s tem se izjemno rada pohvalim – da so mi poleg spominov iz prejšnje države in prejšnjega stoletja ostali prijatelji iz osnovne šole. S tistimi najbližjimi ohranjamo redne stike in vsakič, ko se srečamo, se spomnimo kakšnega utrinka s Franca Rozmana ... in skoraj ne moremo verjeti, da je danes vse drugače. Pa saj ni preteklo tako veliko časa, slaba štiri desetletja, to pa res ni nič! Če ne stojimo ravno pred ogledalom, se nam zdi, da smo še vedno zelo mladi. Se tudi vam kdaj sanja, da pišete kontrolko in ne poznate pravih odgovorov? Mala nočna mora, kajne? Ampak nič hudega, to dokazuje, da še nismo pozabili šolskih klopi. Hvala ti, osnovna šola, da si nam pokazala življenjske smeri neba, in hvala vam, učiteljice in učitelji, da ste nas na tej poti spremljali, tako v prijetnih kot tudi v manj prijetnih trenutkih našega odraščanja. Mi se vas radi spominjamo, upamo, da tudi vi nas!

Urša Kunz
(nekdanja učenka)

ŠOLA MOJE TETE

Moja teta je v prvi razred OŠ Franca Rozmana-Staneta začela hoditi leta 1961, eno leto prej pa je na naši šoli obiskovala vrtec. Šola ji je ostala v lepem spominu, spremlja pa jo vse od tistega davnega leta, saj živi v njeni bližini. Pravi, da se njena zunanja podoba ni bistveno spremenila, so se pa učilnice, ki so seveda sodobnejše.

V teh letih, ko je šolo obiskovala moja teta, je bilo učiteljem še dovoljeno malo drugačno kaznovanje kakor danes. Kar nekajkrat se je zgodilo, da je katerega od učencev učitelj s palico mahnil po prstih ali pa ga je zadel s šopom ključev. Učenci seveda tudi niso prizanašali samim sebi in so velikokrat izkoristili učne ure za urice zabave in norčij. Najbolj pa so se bali strogega ravnatelja Vilka Kolarja. V tem času so prišli v modo športni copati (superge) ALL-star. Vsi so želeli vsem pokazati svojo super novo pridobitev, zato so zlahka prekršili šolsko pravilo o nošenju copat v šolskih prostorih, kar pa ni bilo všeč gospodu Vilku, ki je vsakič, ko je videl učenca v ALL-starkah zavpil: »Da mi daste takoj te KOPERGE dol!!!« Seveda je to zvenelo še trikrat bolj hecno, saj je imel gospod Vilko govorno napako, ki ga je prikrajšala za popoln »r«.

Poleg teh norčij so se učenci imeli lepo tudi na izletih, ki so bili sicer bolj redki, vendar silno zabavni. Moja teta je imela na enem od izletov čast spoznati in se rokovati s Francetom Bevkom in ker se je pridno učila nemščino, je lahko obiskala tudi Gosposvetsko polje.

Tudi sama zaključujem šolanje na OŠ Franca Rozmana-Staneta, zato z lahkoto rečem, da sem se tudi jaz imela lepo.

Živa Bogolin, 9. a

ŠENTVIDČANI

Šentvidčani, vir: Pavel Dolničar

Vseh petnajst let izdajamo interno glasilo »Šentvidčan«. Po vsebini prevladujejo fotografije, obvezni so tudi podatki o prisotnosti na srečanjih, rojstni dnevi, reportaže o obiskih pri sošolkah in sošolcih, reportaže z izletov, potovanj in drugo.

Pavel Dolničar
(nekdanji učenec)

Šentvidčani, kot se imenujemo, je skupina osnovnošolcev, ki si je v letih 1946 do 1954 nabirala prva znanja za življenje. Najprej smo zaključili štiri razrede osnovne šole, nato v isti stavbi še tri razrede nižje gimnazije. Zadnje, četrto leto gimnazije smo obiskovali v prostorih Škofovih zavodov oziroma zavodu Svetega Stanislava. Vseh nas je bilo okrog 153.

Večina nas je začela hoditi v šolo s sedmim letom. To so bili neprijetni povojni časi tako za starše kot njihove otroke. Hodili smo v razrede A, B in C. Najstarejši od te generacije sošolcev – Šentvidčanov se je rodil leta 1935, najmlajša pa leta 1940.

Pred petnajstimi leti se je oblikovala skupina nekdanjih sošolcev, ki se je odločila, da se bomo srečevali redno vsak mesec. Na začetku je bila skupina kar številčna, potem pa so leta naredila svoje. Nekateri se srečanj niso udeleževali več zaradi zdravstvenih težav, drugi so se preselili, nekaj jih je na žalost preminilo. Še vedno nas vsak mesec vztraja okoli dvanajst.

Organiziramo novoletna srečanja, praznujemo pusta, Miklavža in dedka Mraza. Zanimiva so tudi praznovanja 50. obletnice mature, 70. obletnice rojstnih dni, zlate poroke in podobno. Včasih se odločimo za srečanje na morju ali v hribih.

MAMI PRIPOVEDUJE

Leta 1977 sem prestopila prag šole Franca Rozmana Staneta kot prvošolka. Danes otroci obiščejo in si ogledajo šolo že z vzgojiteljicami iz vrtca, v času mojega vključevanja v šolo te navade ni bilo. Vstop v prvi razred je bila velika prelomnica.

Prvi šolski dan so me starši pospremili do razreda, nato so odšli. V razredu nas je bilo dvaintrideset. Tovašica, tako smo naslavljali učiteljice, nam je povedala nekaj splošnih pravil in kaj vse se bomo učili. Od vseh pravil mi je najbolj ostalo v spominu, kako smo morali sedeti, kadar je tovašica razlagala snov pred tablo. Vzravnan hrbet in prekrizane roke zadaj na stolu so nas prisilile v mirno sedenje. Tovašica v prvem razredu je bila zelo prijazna in kljub temu, da mi igrač in igralnih koticov nismo imeli, smo se v šoli dobro počutili.

Tudi ostalih tovašic in tovašev se še prav dobro spominjam. Tistih, ki so izstopali s strogostjo ali prijaznostjo, nekateri tudi s smislom za humor. Tovaši so imeli več pristojnosti. Zgodilo se je, da je učenec, ki ni sodeloval pri pouku kaj hitro pristal pred tablo in odgovarjal za oceno. Tudi iz razreda so nas pošiljali, če smo motili pouk in za to so nam dali neopravičeno uro, pisali opomine ali celo ukore.

Bolj kot vzgojnih ukrepov se rada spominjam naših veselih in zabavnih trenutkov. Eden takih je zbiralna akcija papirja, ki smo jo imeli vsaj enkrat na leto. Ob tem smo se prav posebno zabavali. S sošolci smo si pri kmetu sposodili »gare«, tekali od hiše do hiše ter prosili za star papir. To smo počeli po pouku, včasih je bil pouka prost dan. Na šolskem dvorišču je bil zabojnik, tehtnica ter dežurni tovaš, ki je zabeležil količino zbranega papirja. Zbrani denar smo imeli za končni izlet.

V času mojega šolanja je bila drugačna družbeno politična ureditev, zato božiča nismo omenjali, kaj šele praznovali. Tudi »krompirjevih« počitnic ni bilo. Imeli smo le zimske in letne počitnice ter nekaj prostih dni ob praznikih. V vseh osmih letih smo šli le dvakrat v šolo v naravi in sicer

zimsko v Gozd Martuljek ter letno na otok Pag. Učilnice so bile skromno opremljene v primerjavi z današnjimi učilnicami. Računalnikov in televizorjev nismo imeli, le diaprojektor je bil v razredu, ki smo ga uporabljali bolj po redko. V tretjem razredu je imela tovašica piano, kasneje klavir v glasbeni učilnici.

Velika pridobitev za šolo in seveda za učence, ki smo jo obiskovali je bila izgradnja velike telovadnice, ki je bila končana kmalu ob mojem vstopu v šolo. Večkrat se je zgodilo, da smo v prvem razredu zaradi zasedenosti telovadnice telovadili kar v razredu.

Prav tako smo malicali vedno v razredu. Prinesla sta jo dežurna učenca na velikem lesenem pladnju in košarici. V prvem razredu smo morali nositi s seboj prtice iz blaga in jih pogrniti na mizo. Jedli smo kruh namazan z marmelado, pašteto, maslom ali zaseko. Pili smo čaj, kakav, mleko ali jogurt. Včasih smo dobili malinovec, redkokdaj pa sok Pingo.

Osemletko smo zaključili z valetom, ki smo jo imeli v mali telovadnici. Staršev ni bilo zraven. Povabljeni so bili le tovaši in tovašice, ki so nas poučevali.

Prijetno se je bilo po tolikih letih ponovno vrniti v šolo, tokrat v drugačni vlogi in ugotoviti, da je vse isto, pa vendar tako drugače.

Luka Malec, 9. a

UČITELJI IZ SPOMINSKE KNJIGE

Še danes, ko ne stanujem več v Šentvidu, se rada spominjam osnovnošolskih dogodivščin. Ko se z vnučko sprehajam po Šentvidu, se mi telo napolni s pozitivno energijo. Prebudijo se tudi spomini na Osnovno šolo Franca Rozmana-Staneta, njene učitelje, razrednike in sošolce.

Mateji!
Šentvid, 24.6.74.

Ostani dobra in prizaderna,
kot si bila doslej.
Rada se te spominja tvoja
učiteljica v prvem razredu,
Marjana Obaha

Marjana Obaha – učiteljica prvega razreda

V drugem razredu me je učila Breda Prelec, v tretjem Irma Tomažin, v četrtem Mara Štular, v petem pa Majda Bohinc.

Happiness resides not in possessions
and not in gold,
the feeling of happiness dwells in the
soul.

Your teacher
(Darinka Fermišek)

Ljubljana, 26.6.74

Darinka Fermišek – učiteljica angleškega jezika

Hi vsi smo kakor na jablani
ni plovimo v nesvarno stran;
zato trepetka ne izpusti
ni, kar z leboj potuje, ljubi,
dobre ti: svetli čas je dan!
(Lili Stoy)

Tvoji učerki Inateji
Kristina Veble

Ljubljana, 14. jan. 1976

Kristina Veble – učiteljica slovenskega jezika in razredničarka v sedmem in osmem razredu

S sošolci se že 30 let srečujem na obletnicah valet. Govorimo o naših nagajivih vragolijah in dogodivščinah. Vedno pa omenjamo učitelje, ki so nam ostali zapisani globoko v naših srcih.

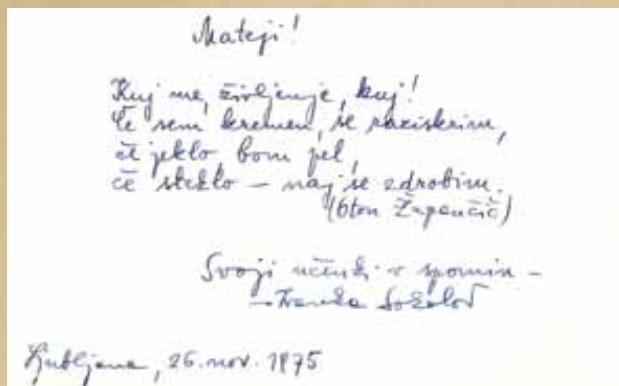
Med osenci
umetnostni je glasba
najbolj tuja, a
najbolj ljuba
(Ivan Cankar)

Tvoja učiteljica
petja

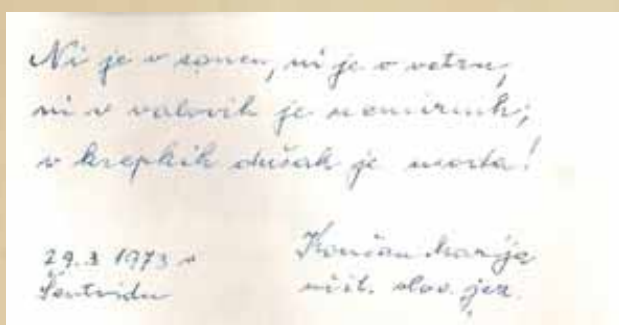
Mira Cimprc

Šentvid 25.9.70

Mira Cimprc – učiteljica glasbenega pouka

Ivanka Sokolov – učiteljica

Marija Končan – učiteljica slovenskega jezika

Učiteljica fizike in kemije Duša Zwölf je bila strah in trepet šole, vendar ne vedno.

Skupinski portret 8. c razreda z učiteljico Dušo Zwölf

Učilnico je imela v drugem nadstropju šole s pogledom na čevljarstvo delavnico Ignacij. Stroga, urejena gospa, učiteljica po srcu in mati sinu Gorazdu ter hčerki Meti. Najbolj je našo pozornost pritegnila, kadar je pripovedovala o svojih otrocih, vendar smo morali tudi prisluhniti učni snovi.

Nekega dne sošolca Marka ni zanimala učna snov, učiteljica »Cvelfka« (kot smo jo klicali) je opazila, da za pouk ni velikega zanimanja. Sezula je svoj eleganten rdeč čevljev in ga zalučala proti Marku. Že prej je moral njen čevljev večkrat k čevljarju. Marko ga je pobral in odtrgano rdečo peto z njim ter brez besed odšel k čevljarju.

Nikoli in nikdar ni želela, da bi njeni učenci imeli popravni izpit iz njenih predmetov. Ni si dovolila, da bi učencu in sebi pokvarila počitnice. Trdila je, da mora dober učitelj učence naučiti za pozitivno oceno. Žal tako odlična učiteljica, ki je bila tudi stroga in zahtevna, ni bila naša razredničarka.

Na koncu moram omeniti še učitelja likovne vzgoje, Gorazda Sotlarja.

Bil visoke postave in nič kaj prijaznega pogleda. Ko sem imela priložnost, sem ga spraševala o grafični tehniki in fotografiji. Ni rad govoril, kaj šele risal v spominske knjige. Verjetno sem bila ena redkih, ki je z menoj rad pokramljal in mi naredil portret, izdelan v linorez. Ko pa mi je v spominsko knjigo napisal verz in ga obogatil s skico mojega profila, sem razmišljala, da bi lahko bil tudi poet.

Mateja Česen
 (nekdanja učenka)

MOJE PRVE ŠOLE

Meščansko šolo v Šentvidu, ki letos praznuje stoto obletnico (14. oktobra 1911), sem začel obiskovati 1. oktobra 1942. To pomeni, da je bila v času, ko sem prvič prestopil njen prag, stara štirinajst dni manj kot enaintrideset let, jaz pa sem imel takrat skoraj osem let. O času pišem, ker sem zaradi začetka vojne šel v prvi razred z enoletno zamudo. Nemška okupacija je pomenila tudi pouk le v nemškem jeziku.

Zame je v nepozabnem spominu že prva ura prvega dne v šoli. Ravnatelj osnovne šole, ki je bil tudi naš razredni učitelj, imel rdeče obrobljeno okroglo značko s črnim kljukastim križem na belem ozadju v gumbnici. Zalotil je naju s sošolcem, ko sva med poukom govorila v slovenščini. Sledila je kazen. Ker sem bil nekoliko večje rasti, sva s sošolcem sedela v zadnji klopi. Prišel je do naju, prijel za sladke lase nad ušesi in naju dvignil, potem pa trčil skupaj glavi, da so se nama ulile debele solze. Potem je še vsakega posebej s kratko, iz trdega lesa ostrorobo oblikovano palico močno udaril po glavi. Tako so mi bolečine in solze, pa tudi ogorčenje, zameglile spomine na veliko drugih dogajanj v začetku mojega šolanja.

Naš prvi učitelj je bil zagrizen, fanatičen nemškutar. Sem si pa zaradi tega ponižanja dobro zapomnil prvi šolski dan. Govorilo se je, da je bil ravnatelj doma na Koroškem in da je razumel slovensko. Nekoč pozneje, ko smo bili ob letalskem napadu v šolskem zaklonišču, je šel na dvorišče in brezglavo streljal s pištolo na letala. Bombardirala so železniško postajo v Vižmarjih. Že takrat se nam je zdelo streljanje s pištolo na letalo nekaj, kar je bilo predvsem smešno.

Če sem ta zapis začel s časom, od takrat je minilo že devetinšestdeset let, pa je spomin na ta prvi šolski dan še zmeraj zelo živ, pa tudi marsikateri drugi dogodek.

Vojna je na poseben način zaznamovala moje in vse naše življenje, pa naj bo v šoli, kot tudi izven nje, še posebej vsa mogoča in nemogoča dogajanja, včasih na robu različnih in nevarnih skrajnosti. Kajti vsa ta prepletanja v osvajanju

šolskih vedenj in znanj, v razburljivem, strašljivem in povsem negotovem vojnem času in razmerah, so praktično pomenila vsaj dve vzporedni življenjski izkušnji. Zato danes gledam na tisti čas, poln tesnobnih občutkov in strahov, z zelo različnih zornih kotov. Omejil se bom na nekaj tistih, ki povezujejo spomine in dogajanja z današnjim časom.

Prvi je zadeval mojo in našo mladost, moj dom in mojo družino, in vse v zvezi z njo, drugi je pomenil šolo in obšolska doživetja tistega časa, nad vsem pa je kot mora lebdela negotovost, pomanjkanje in prevladujoči vsakodnevni strah zaradi vojne. Vse to nas je kot otroke – šolarje, vsakega posebej, na poseben način oblikovalo in zaznamovalo. Predvsem z nekimi, za leta odraščanja najbrž dosti bolj resnimi izkušnjami v primeri z mirnimi časi, kar je posledično skrajšalo čas nedolžnih otroških iger (te so v glavnem posnemale vojskovanje), oddaljenih od kakega idiličnega sveta otroštva in brezskrbne mladosti. Je pa to vplivalo na to, da smo se morali hitreje priučiti nekaterih drugih, tudi resnejših stvari, pa večje solidarnosti, še posebej v družini, kakršna je bila naša.

Bilo nas je pet otrok, kar je v času vojne pomenilo predvsem vsakodnevno skrb za reševanje osnovnih eksistenčnih vprašanj, kar je bil prvi pogoj preživetja.

Zato je ob našem zelo skrbnem in dobrem očetu in bolni materi, pa ob mnogih krivicah in hudodelstvih, s katerimi smo bili takrat otroci tako pogosto soočeni, praktično skoraj vsak dan, v naših očeh hitreje dozorevalo spoznanje, kaj pomeni pravičnost, poštenje in toleranca med ljudmi, kaj zaupanje in dobrot.

Po eni strani so nam razmere privzgapajale in ostrile takšne občutja in spoznanja, saj je bila prav pravičnost v vojni najbolj teptana in poniževana, po drugi pa so nas razmere, predvsem pa starši in tudi primeri opozarjali, kako pomembna je bila v tistem času molčečnost. To nevidno in neslišno lastnost moram posebej izpostaviti. Dan za dnem so se vrstili primeri, ko so nas zdaj eni, drugič drugi, ki jih nismo poznali, spraševali in zasliševali o stvareh, s katerimi bi lahko nehote

in po krivici koga ovadili ali mu prizadejali škodo, nesrečo, itn. Zato je bila zapovedana molčečnost eden od pomembnih starševskih ukrepov in modrosti (o njenem pomenu nas je življenje še dosti pozneje opominjalo!), kako otroke zavarovati pred zlorabami, provokacijami in izdajami v tistem času. Šlo je za stvari, ki so jih na smrt sovražne in nasprotujoče si strani poizkušale dostikrat reševati s pretvezami, izsiljevanjem in provokacijami najrazličnejših izjav, in sicer kar na hrbtih otrok. Takrat ni bilo nič nevsakdanjega, bilo pa je hudo strašljivo, če so me nemški vojaki ob raciji zgodaj zjutraj v postelji prebudili z naperjeno brzostrelko in preverjali, če sem res Andreas Jemetz, kot je pisalo na obvezni hišni listi, ki je morala biti pritrjena na notranji strani vhodnih vrat v hišo.

Razumljivo je, da so spomini na ta čas in številne izjemne, tudi tragične dogodke, kakršni so bili zmeraj bolj pogosti, npr. racije, streljanja, alarmi zaradi zračnih napadov, pa bombardiranja in skrivanja v šolskih zakloniščih (ali iskanja zaklonišča kje drugod), najbolj živi. Včasih nas je kak letalski napad presenetil tudi na poti iz šole ali kje drugje, stran od doma, in spominjam se, kako sem tekel s šolsko torbo na rami proti domu, ko so že padali streli in bombe. Takšne dogodke sem si najbolj zapomnil, zato so spomini na čas samega šolskega pouka in na druga dogajanja v šoli dostikrat povsem zbledeli. Potisnjeni so povsem v ozadje. Zelo dobro pa se spomnim, kako so nas zadnjega januarja 1944 dopoldan predčasno izpustili iz šole, da smo bili navzoči pri streljanju petindvajsetih talcev v Šentvidu*. Ali tistega zelo zgodnjega jutra, ko so spodaj pred našo hišo ob raciji ustrelili aktivista OF Pavleta Rovšnika. Pa tudi umor našega najbližjega soseda v Vižmarjih, Miha Duhovnika, ki so ga likvidirali partizani. O teh hudodelstvih smo otroci marsikaj slišali, videli in tudi vedeli. Pravzaprav je bilo vse tisto, kar smo takrat vedeli in kar se je dogajalo pri nas doma, v naši družini - mama je umrla zaradi takrat neozdravljive bolezni že jeseni 1943 - po moji otroški logiki daleč od kake pravičnosti.

* Podatki iz pričevanja Andreja Jemca, France Filipič: Slovenci v Mauthausnu, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1998, str. 388

Poglavje zase so spomini na konec vojne in osvoboditev. Po eni strani je bil to težko pričakovani konec vsakodnevnih strahov ter veliko olajšanje od vseh vojnih mor in travm, ki jih je bilo nekega jutra z osvoboditvijo konec. Osvoboditev je pomenila veliko olajšanje, ki smo ga doživljali kot pravo evforijo. So pa že takrat zle slutnje, ki so se skrivoma sem in tja prikradle v tisto otrokom zapovedano molčečnost, kalile in včasih zasenčile spontane občutke navdušenja ob tako težko pričakovanem koncu vojne in osvoboditvi. Otroci nismo samo slišali, ampak na lastne oči tudi videli, kako so npr. osvoboditelji včasih surovo ravnali z ujetniki. Še več pa smo sklepali po zaznavah tistega, o čemer se je tedaj sicer v Šentvidu le šušljalo, in sicer takoj po osvoboditvi, po 9. maju 1945.

Za večino stvari tistega časa, o katerih sem kaj vedel in se prepričal na lastne oči, mi je bilo jasno, da jih moram obdržati zase. Sčasoma sem se naučil, smo se vsi naučili, da je treba 'molčati kot grob'.

Vedno več je bilo znamenj in glasov o mučenjih ujetnikov po osvoboditvi, pa o pobojih in pokolih, in že omenjeni otrokom privzgojeni in zapovedani molčečnosti so se pridružile še strožje, radikalnejše prepovedi. O teh stvareh se ni smelo nikjer govoriti!

In smo bili tiho. Celo doma.

S tako zagroženim najstrožjim kaznovanjem so se preprečevale praktično vse informacije o takratnem dejanskem dogajanju v naši 'svobodni' Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. V resnici pa je šlo za kulisami vsesplošnega in hrupnega osvobodilnega navdušenja za številna prikrita hudodelstva in obračune, za tako imenovano 'čiščenje'. To so bili časi, ko se je vse dogajalo v imenu ljudstva!

Medtem, ko smo v maju 1945, to je tik po koncu druge svetovne vojne - takrat sem obiskoval četrti razred - v evforiji osvoboditve spet lahko prepevali v slovenskem jeziku »Lipa zelenela je« (prve dni smo imeli šolski pouk kar v orglarski delavnici pri Jenkovih v Guncljah) in smo imeli vsi od ganjenosti solze v očeh, so se že slišali glasovi in

pridušeni kriki, kako naši največji heroji in 'osvoboditelji' dan za dnem pobijajo na tisoče ujetnikov, nasprotnikov revolucije in komunistične partije. Šele sedaj, po tolikih letih, ob povezavi dogodkov iz različnih časov, prihajajo na dan razkritja in podatki, kaj se je dejansko zgodilo v Sloveniji takoj po koncu druge svetovne vojne. Brez sodnih postopkov so si zmagovalci prilastili vse pravice, tudi do krvavega nasilja in obračuna z razoroženimi in zaradi tega nemočnimi ujetniki, med katerimi je bilo na tisoče Slovenk in Slovencev. Vsa skrivnost, da se o teh umorih v javnosti tako dolgo ni vedelo nič bolj določnega in preverljivega, pa je bila v tem, da je vsaka vest, vsaka informacija o teh krvavih dogodkih pomenila vsaj taborišče, prisilno delo, zapor in odvzem premoženja, če ne kar smrt za tistega, ki bi jo širil. Šele z osamosvojitvijo Slovenije, to je po šestinsšestdesetih letih, te stvari prihajajo počasi, z mnogimi ovirami na dan. V tem je glavni razlog, da se šele danes odkriva na slovenskih tleh tolikšno število grobišč in toliko hudodelstev.

Za narodovo prihodnost in spravo, tudi z ozirom na danes tolikokrat izražena spraševanja o 'stanju duha v Sloveniji', je in bo usodno, da do danes nismo našli ali odkrili še nikogar, ki je bil za to odgovoren ali je to celo zagrešil.

To je kratek opis mojega odraščanja in dozorevanja, tudi nazorskega, skupaj z osnovno šolo v Šentvidu, kjer sem bil od leta 1958 do 1961 tudi zaposlen na osemletki kot profesor risanja. Bilo je še veliko drugih stvari, o katerih bi lahko pisal in govoril, ampak, ko sem se že v četrtem razredu osnovne šole odločil, da bom slikar, sem postopno vse svoje delo in cilje, vsa svoje študijske priprave in prizadevanja usmeril v delo, ki sodi v svet umetnosti. V letu 1959 sem v risalnici OŠ Franca Rozmana Staneta pripravil svojo prvo samostojno razstavo oljnih slik, nastalih v tistem času, ki je pomenila začetek mojega javnega delovanja kot slikar. Sence zlih in ne sojenih dejanj bremenijo zgodovino naroda, in sicer iz roda v rod, če se odkrito ne soočimo z njimi. Zmeraj bolj sem prepričan, da je umetnost pomembna soznačnica za svobodo (resnico), ta pa je zavezujoča tako glede naših pravic kot tudi – in še mnogo bolj – naših dolžnosti. Tudi, ko smo pred vprašanjem, o čem danes pričevati!

Zato je po toliko letih izkušenj iz življenja, ki sta jih nadgrajevala šola in učenje, pomembno spoznanje, kako se je moč osvoboditi vseh mogočih spon polovičnih resnic in nevednosti. Kako velik pomen imata resnica in pravičnost, pa če sta še tolikokrat zamolčani in preganjani. Ampak, to velja prav za vse, za vsakogar med nami, če si dejansko želimo več demokracije, več svobode, bolj srečno življenje v prihodnje.

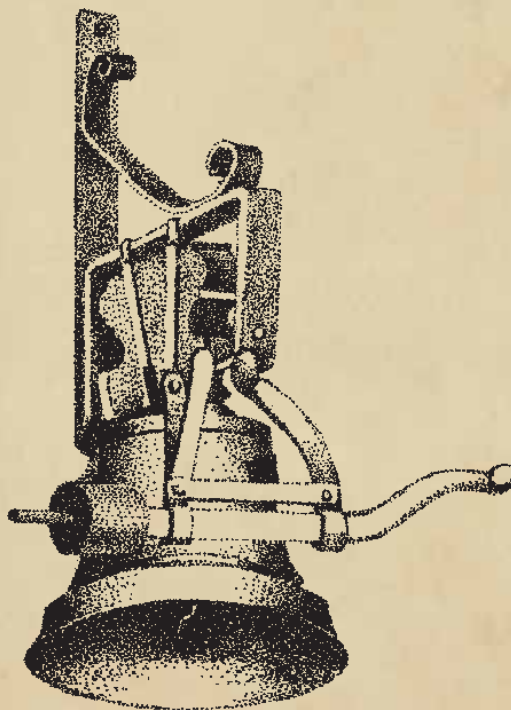
Pravzaprav je šola vse tisto, kar in kakor živimo. Kar nam pomaga k izkušnji razločevanja in razlikovanja vzrokov od posledic, vrednega od nevednega, pravičnega od krivičnega, poštenja od prevar. Pomembno je, da hitro odkrijemo laži, ki nam zmeraj znova poizkušajo vladati!

Kar pa se tiče izražanja v jeziku barv in oblik, s čimer se predvsem vseskozi ukvarjam, je po moji celostni izkušnji rdeča barva zame še vedno najprej znak in simbol krvi, s kakršno so zaznamovani moji zgodnji spomini na doživetja iz časa vojne. Takrat sem prvič povsem od blizu videl, v kakšni slepi ulici smo ljudje, če mora ceno preživetja ene strani druga stran tako hudo krivično plačati, da se mi je za vselej vtisnila v spomin prispodoba človeka, ki z nasiljem uveljavlja svoj krvavi prav.

Andrej Jemec
(nekdanji učenec in učitelj)

100 let

PROJEKTI, KI SO ZAZNAMOVALI
ŠOLSKO LETO 2011/2012

ŠOLSKE MALICE

Shema šolskega sadja, vir: šolski arhiv FRS

Na naši šoli sem že toliko časa, da v šali rečem, da sem že inventar. Vsa ta leta tudi skrbim za lačne želodce in včasih tudi samo za oči naših učencev.

Otroci smo imeli in še imajo najrajši izmed vseh dejavnosti na šoli odmore. Eden od teh je namenjen šolski malici. Poskušam ustreči željam učencev in priporočilom zdrave prehrane. To pa je včasih zelo težko. Učenci bi radi jedli bele žemljice, veliko sladkega peciva in pili sladke napitke. Nenehno jih, kot pravijo, silim s sadjem, da o zelenjavi sploh ne govorimo. Le z neprestanim učenjem, kaj je zdrava hrana in zakaj je pomembna, bomo osvestili današnjo mladino.

Če se spomnim svojih let v osnovni šoli, nismo bili tako izbirčni. Največkrat smo pojedli vse, kar so nam pripravili v šolskih kuhinjah. Živila so bila pridelana na njivah v okolici šol, eksotičnega sadja je bilo samo za vzorec, zato smo bili še toliko bolj veseli vsake pomaranče, ki smo jo dobili na začetku zime. V času šolanja mojih staršev, med in po drugi svetovni vojni, pa se je veliko otrok učilo lačnih. Po pripovedovanju so nosili s seboj kos kruha, jabolko ali hruško samo otroci, kjer so imeli doma kmetijo ali so bili obrtniki. Včasih so imeli kakšen kos kruha več in so ga radi delili z ostalimi. Še posebej je šlo otrokom v slast maslo ali zaseka, ki so jo prinesli v šolo ob posebnih priložnostih. Na naši šoli, pa so imeli posebne priboljške ob novoletnih praznikih. Mame nekaterih učencev so v bližnji pekarni pekle pecivo za šolske otroke, med njimi je bila tudi mati našega bivšega sodelavca Janča.

Ker bo naša šola praznovala 100 let, smo poskušali iz šolskih arhivov in pripovedovanj dobiti sliko, kako je potekalo prehranjevanje učencev v tistem davnem času. Ni bilo veliko drugače. Svojo malico so prinesli s seboj le tisti, ki so jim starši to lahko omogočili. Kos kruha in jabolko je še danes simbol za revščino, čeprav bi morali začeti razmišljati drugače. Črn kruh in naša jabolka so veliko bolj zdrava kot lepo zavite, a prehransko prazne in včasih škodljive sladkarije, zato jih skušam našim učencev čim večkrat ponuditi na jedilniku in upam, da jim bo postalo všeč.

Vključili smo se v projek Shema šolskega sadja, s katerim učence vzpodbujamo k uživanju zdravega sadja in zelenjave domače predelave.

Tjaša Gašperlin,
učiteljica biologije in vodja šolske prehrane

EKO ŠOLA

Na šoli sem že dolgo let. Rada sem tukaj. Ko bo treba, se bom najbrž težko poslovila od nje. Za vrati naših razredov se skrivajo zanimive zgodbe, žgečkljive, jokave, prijazne, žalostne, vzpodbudne, inovativne... Šola ima 100 let in za njenimi zidovi se skriva nešteto podvigov, ki so peljali številne generacije otrok po poti k uspehu in skozi življenje.

Vsakdo si želi, da bi s svojo kapljico znanja pomagal, da bi bilo življenje na tem planetu za vsakega izmed nas lepše in lažje. Vrsto let že poslušamo znanstvenike, ki govorijo o podnebnih spremembah in nas opozarjajo na povečevanje ozonskih lukenj in na onesnaževanje planeta. Zato varovanje okolja postaja vse pomembnejša dejavnost, ki zahteva sodelovanje ljudi vseh starosti, od najmlajših do najstarejših.

Pri nas na šoli že dolgo razmišljamo ekološko, še od časov, ko še nismo bili Ekošola. Zdaj pa je naše poslanstvo še večja odgovornost. Zavedamo se, da so varovanje zdravja, spreminjanje vzorcev ravnanja z okoljem, okoljska vzgoja, ekološka ozaveščenost in skrb za človeštvo temeljna usmeritev za povezovanje med človekom in naravo.

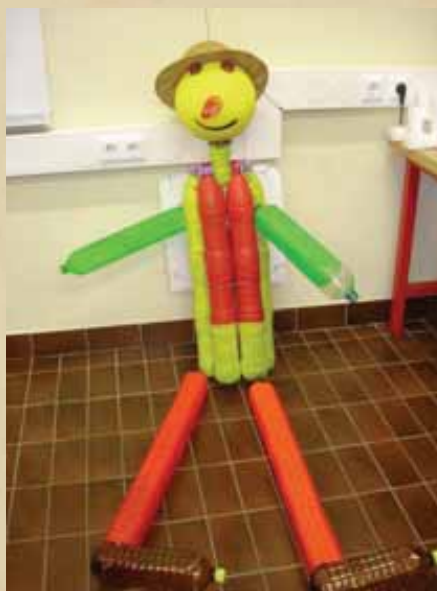
Na šoli smo se že veliko naučili. Ohranjamo dediščino, načrtujemo dejavnosti v zvezi z varovanjem narave, bogatimo čustvene vezi odraslih in otrok do narave, gradimo medsebojne odnose in spoštujemo drugačnost, razvijamo pozitivne vrednote, pomagamo pri odpravi revščine in še marsikaj. Lotevamo se okoljske problematike. Ugašamo luči, ločujemo odpadke, okolja, v katerem živimo, ne onesnažujemo, porabimo manj vode, zbiramo zamaške, tonerje, kartuše, organiziramo zbiralne akcije papirja... Radi smo eko.

Zavedanje, kako porabiti manj, pa nas še čaka.

Emma Borovničar, mentorica

Razstava eko izdelkov, vir: šolski arhiv FRS

Eko pravljичni junak, vir: šolski arhiv FRS

UNESCO

Naša šola sodeluje pri šestih UNESCO-vih projektih. Pogovarjamo se o človekovih pravicah; na modrem stolu govorimo o drugačnosti, poskušamo razumeti slepe, slabovidne, gluhe, naglušne, ljudi, ki imajo prirojene težave, in tiste, ki so imeli nesrečo in se je njihovo življenje popolnoma spremenilo, ljudi, ki prihajajo iz drugih kultur in je njihov vsakdan popolnoma drugačen od našega. Poskušamo biti tolerantni do drugače mislečih... Zelo nam je pomembno, kakšna bo narava jutri, zato sodelujemo tudi pri ENO projektih, ki so del UNESCO-a. Sodelujemo tudi na naravoslovnih dejavnostih, kjer smo raziskovalci narave. Skupaj z desetimi slovenskimi in eno madžarsko osnovno šolo smo oblikovali edinstveno »sončno« otroško pesniško zbirko v slovenskem prostoru z naslovom "Vsako prijateljstvo je pesem". Izdelali smo tudi e-časopis. Med seboj smo spletli veliko novih prijateljstev, tako med otroki kot tudi med učitelji.

Helena Sirotko, mentorica

COMENIUS

V šoli se učimo o drugih državah, običajih, jezikih, v šolskem letu 2010/2011 pa smo se podali na pot in štiri evropske države spoznali 'od blizu'. Učenci in učitelji smo v okviru projekta Comenius spoznavali Poljsko, Romunijo, Italijo in Grčijo. Naše izkušnje so bile še toliko bolj pristne, ker so nam svoje dežele predstavili domačini. Učenci so en teden stanovali pri družinah svojih vrstnikov in tako spoznavali, kako živijo, kaj počnejo, jedo, kakšna je pri njih šola, kako se zabavajo... Ugotovili so, da smo si kljub nekaterim očitnim razlikam vendarle zelo podobni, stkale so se nove prijateljske vezi, predvsem pa smo bili prav vsi bogatejši za življenjsko izkušnjo.

V letošnjem oktobru so učitelji in učenci iz drugih držav prišli k nam. Prišlo je kar 27 učencev starih od 9 do 13 let. Nad našo deželo in gostoljubnostjo ljudi so bili navdušeni, prav tako pa jih je navdušila tudi naša šola z urejenostjo prostorov in z vsem, kar se na šoli odvija.

Želimo si še več takih izkušenj. Pravzaprav si bomo dve privoščili že v letošnjem šolskem letu – pred nami sta še srečanja v Franciji in Španiji.

Marta Grošelj, mentorica

STOLETNICA ŠOLE

Ob 100-letnici šole je bil razpisan literarni, likovni in fotografski natečaj. Učenci so poprijeli za pisala, čopiče in fotoaparate ter ustvarili veliko lepih del. Na začetku zbornika je objavljena pesem, ki je bila izbrana in nagrajena na literarnem natečaju. Na zadnjih straneh so objavljeni izdelki mladih likovnih ustvarjalcev in fotografov, ki si zaslužijo posebno priznanje.

Šolska vrata,
foto: Juta Kremžar, 4. b

Sodobne potrebščine,
foto: Nika Artač, 8. a

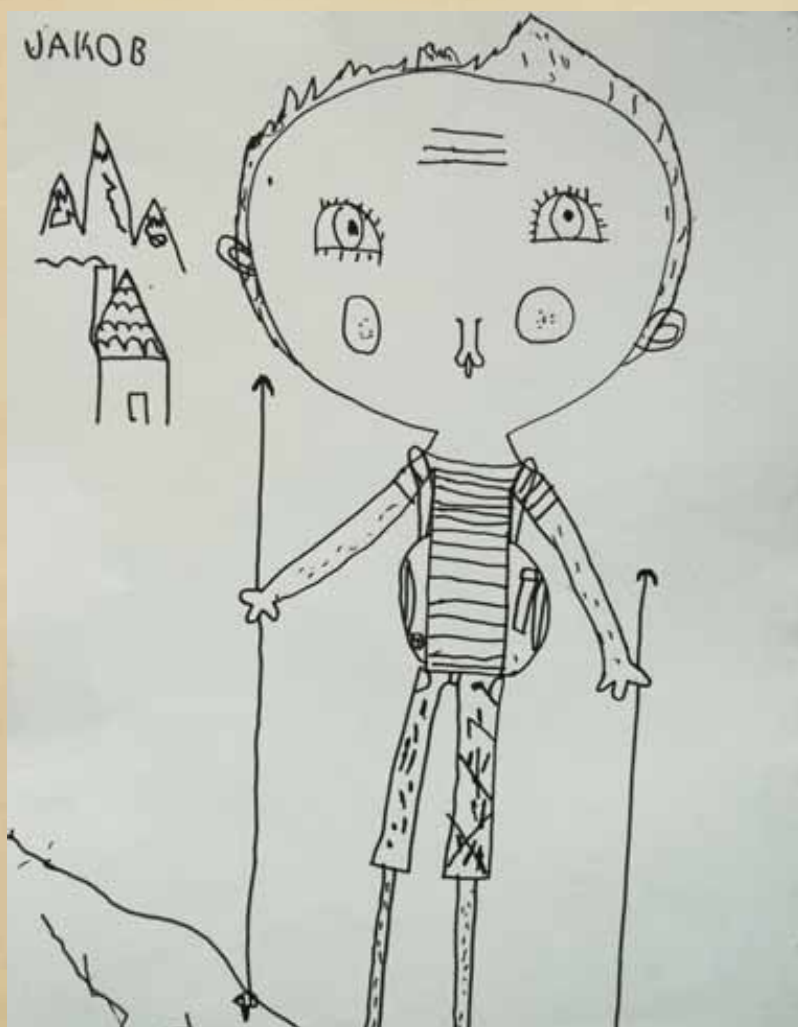
*Roke prijateljstva,
foto: Janez Kajzer, 8. a*

Sara Berlič, 5. b

Ajla Hilić, 6. b

Jakob Magister, 1. b

Juta Kremžar, 4. b

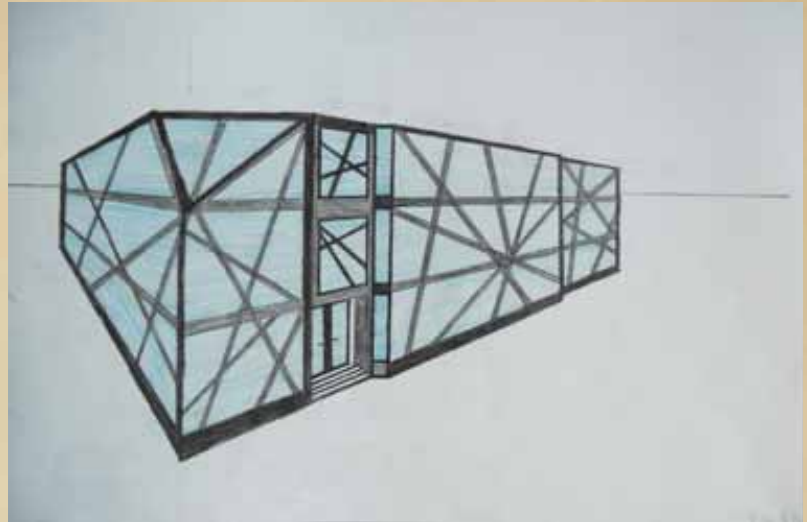
Ana Bajraktarević, 4. a

Enej Hace, 1. a

Nina Grajzar, 8. b

Žiga Županec, 9. b

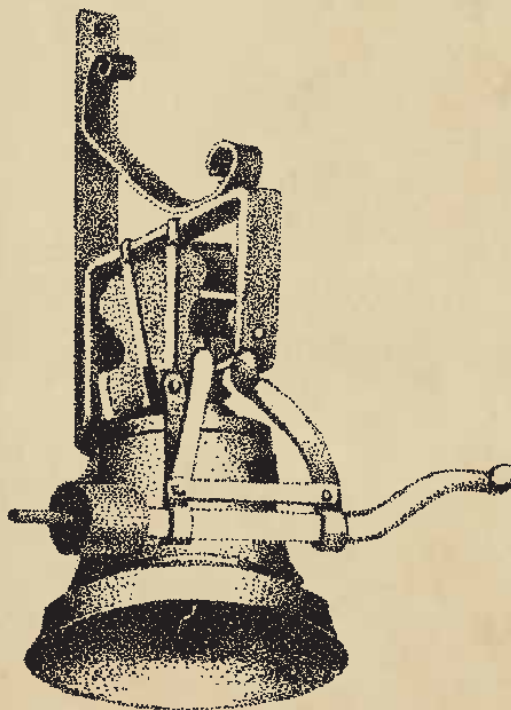
Vid Lenarčič, 7. b

100 let

ŠOLA V ŠTEVILKAH

Iz Šolskih kronik in Letnih delovnih načrtov

uredila Maja Vidmar.

Zbrati in urediti seznam učiteljev, ki so v preteklih 100 letih poučevali na naši šoli, je bila precej zanimiva naloga. Šolske kronike in Letni delovni načrti so bili osnovni viri od koder sem črpala vsa ta imena. Šolske kronike so imele sicer že pred letom 1911 točno določene obvezne sestavine zapisa, a se nekateri ravnatelji tega niso držali. Tako so zapisi za določena leta zelo skopi in ne vsebujejo podatkov o zaposlenih, zaradi česar je ob urejanju podatkov verjetno prišlo do marsikatere napake, za kar se seveda opravičujem. Ob tem pa bi rada poudarila, da je pri nekaterih učiteljih verjetno prišlo tudi do napak pri pravilnem zapisu imen, saj so bili kronološki zapisi za določena leta precej nečitljivi, pogosto pa se je dogajalo, da se je ime posameznega učitelja pojavljalo v različnih izpeljankah. Tako na primer se učiteljica in 2 leti tudi ravnateljica Gabrijela Kolar, v kronikah pojavlja tudi pod imenom Ela Kolar, učiteljica Marjana Paušer pa se pojavi tudi kot Marjana Paušar. Zaradi različnih poimenovanj, sem se odločila za uporabo najpogostejših zapisov.

V želji, da bi se izognili čim večjemu številu napak, mi je na pomoč priskočila tudi učiteljica Mojca Kastelic, ki je že vrsto let zaposlena na naši šoli. Skupaj sva pregledali zadnjih 35 let, kljub temu pa se prav gotovo najde še kakšna napaka, zaradi česar se vam še enkrat opravičujem.

Sto let šolske stavbe in več kot 350 učiteljev, vzgojiteljev ter drugih strokovnih delavcev šole ima prav gotovo močan vpliv na razvoj posameznikov in okolja. Učitelji so na tem mestu zbrani zato, da ne bodo šli v pozabo, in predvsem zato, da jih boste nekdanji učenci lažje priklicali v spomin, saj so marsikateri izmed njih prav gotovo prispevali tudi k vašemu razvoju, k vašemu delu in vaši življenjski poti.

RAVNATELJI NAŠE ŠOLE OD LETA 1911 DO LETA 2011

Janko BAJC	1911-1924	Lidija ZAVRL	1971-1977
Ivan ŠMAJDEK	1924-1936	Marija KONČAN	1977-1981
Leopold HLADNIK	1936-1941	Marija MUSTER v. d.	1981-1982
Alois ZHERNE ¹	1941-1945	Jurij POJE	1982-1990
Rudolf ZUPANČIČ	1945-1949	Janez JURMAN	1990-2001
Viktor ENGELSBERGER	1949-1950	Božo STARAŠINIČ v.d.	2001-2002
Gabrijela KOLAR	1950-1952	Matjaž ZAJELŠNIK	2002-2007
Vinko KOLAR	1952-1971	Božo STARAŠINIČ	2007-

¹ V času 2. svetovne vojne so Nemci za ravnatelja postavili svojega človeka.

UČITELJI NAŠE ŠOLE OD LETA 1911 DO LETA 2011

Uršula PORENTA	1911-1919	Valentin ZABRET (verouk)	1912-1917
Ljudmila BAJEC	1911-1914	A. TOMELJ (verouk)	1912-1913
Marija ŽIROVNIK	1911-1946	Leopold TURŠIČ (verouk)	1913-1915
Rudolf KUMP	1911-1915	Ivan RIHAR (verouk)	1913-1914
Antonija PRAPROTNIK	1912-1915	Janez KETE (verouk)	1915-1916
Josipina DEMŠAR	1912-1924	Ivanka MIHELČIČ	1915-1924
Janko BAJEC	1912-1924	Ljudmila VIDER	1916-1923
Marija BABNIK	1912-1929	F. VAVPETIČ (verouk)	1916-1920
Kristina SATTler	1912-1946	Friderika BOŽNAR	1917-1935
Rozalija JUVAN	1912-1914	Frančiška KALAN	1917-1921
Aleksander JELOČNIK	1912-1929	Av gust POBERAJ	1919-1924

F. LIKAR	1919-1920	Francka BRODNIK	1945-1946
Maks JOVAN	1919-1935	Jožica KRČA	1945-1955
Franco KOGEJ (verouk)	1919-1928	Ana CIRMAN	1945-1955
Dragotin BITENC	1920-1923	Cecilija REPE	1945-1958
Ljudmila BUKOVIC	1921-1932	Marija PEJOVIĆ	1945-1955
Josip GOLE	1922-1928	Vida KNEISEL	1945-1948
Cirila MURN	1923-1935	Francka PRETNAR	1945-1958
Viktor PORENTA	1923-1932	Antonija MERLAK	1945-1946
Milena KERBA	1924-1926	Marija BAZELJ	1945-1955
Antonija MIKLAVČIČ	1924-1926	Matilda UNUK	1945-1946
Marija JELENC	1924-1927	Ruža BRATOVŽ	1945-1948
Marija KRAMOLC	1924-1935	Franja KERŽIN	1946-1948
Milan KENDA	1924-1932	Ana PODBOJ	1946-1955
Jožica BREZIGAR	1924-1928	Zora KOLAR	1946-1947
Danilo JETIČ	1924-1927	Marija JEREBA	1946-1958
Pavla KOBLER	1926-1927	Angela PRELC	1946-1947
Adela POGORELC	1927-1946	Julka BRICL	1946-1955
Marija RAUT	1927-1935	Helena BERCE	1947-1948
Jožica DRŽAJ	1927-1946	JANEŽIČ	1947-1948
Marija HLEBEC	1929-1936	Viktor ENGELSBERG	1947-1955
Vera ZIDAR – ZAJEC	1932-1935	Ana SRPAN	1947-1952
Viktor BAJDE	1932-1936	KENDRVA	1947-1955
Ljudmila ŠETINC	1932-1937	POŽAR	1948-1955
Ljubomira ZIRKELBACH		Zlata LOTRIČ	1949-1978
(vzgojiteljica)	1932-1935	Vanda DEU	1949-1953
Marija LEGAT	1933-1946	Ana ROJC	1949-1950
Josip GOLE	1935-1936	Marija BOLE	1950-1952
Viktor PORENTA	1935-1946	Ivanka SNEDEC	1951-1958
Franja RIHAR	1935-1946	Gabrijela KOLAR	1951-1960
Antonija PORENTA	1935-1946	Marjan FIŠNGER	1951-1955
Leopold HLADNIK	1935-1936	Marija JUSTIN	1952-1960
Josip POJE (verouk)	1935-1936	Vilko KOLAR (ravnatelj)	1952-1971
Alojz KAMBIČ (verouk)	1935-1938	Milka KASTELIC	1952-1958
Marija KREMOLC	1935-1946	Danica JOVANOVIĆ	1952-1955
Karolina ISTENIČ	1935-1936	Milena BERNIK	1952-1955
	1945-1955	Frančiška SENČAR	1953-1958
Marija PIRNAT	1935-1938	Danica JEMLIČ	1953-1954
Eliza ČOFUČ	1936-1937	Vinko HABJAN	1953-1958
Alois ZHERNE	1941-1945	Ivo ČERNILEC	1953-1955
Edith WENZER	1941-1945	VUGA	1953-1955
Erna ZHERNE	1941-1943	Mirka SENČAR	1954-1958
Gertruda RIZZI	1941-1943	Anton FLEGAR	1954-1960
Renate KOLLER	1941-1942	Milka ŽIČKAR	1954-1956
Ilse SCHAAR	1941-1944	Mara PAHOR	1954-1963
Herta POSCH	1943-1945	Danica SOTLAR	1954-1960
Melanie MEIŠE	1943-1945	Nežka MIKOLIČ	1954-1955
Ingeborg MARTINAK	1943-1944	Milena KALAN por. ZAJC	
Anna SCHIENDL	1943-1945	(vzgojiteljica)	1955-1962
Stefanie KOVACS	1944-1945	Terezija PESKAR (vzgojiteljica)	1955-1962
Franz HERBST	1944-1945	Dobravka VREZEC (vzgojiteljica)	1955-1962
Rudolf ZUPANČIČ	1945-1950	Cirila CIRMAN	1956-1957
Cirila MUREN	1945-1955	Milka KOVIČ	1956-1958
Marija PAVLIN	1945-1946	Cirila OMAN	1957-1958
Anka ZEVNIK	1945-1946	Duša SILIČ	1957-1965
Friderika BOŽNAR	1945-1955	Neva POBERAJ-DRAVEC	1958-1959

Duša TOMAŽIČ	1958-1959	Marjana OBAHA	1967-1993
Franja FRELIN	1958-1959	Marija KONČAN	1968-1978
Martina MEDVED	1958-1959	Mara ŠTULAR	1969-n.p.
Sonja MLAKAR	1958-1971	Marija SKARZA (psihologinja)	1969-1975
Milena MOTOH	1958-1984	Marija ANDOLŠEK	1970-1991
Lidija OCEPEK	1958-1979	Alojz CIJAN	1970-1971
Venčeslava KUŠLJAN	1958-1961	Cvetka KOBILICA	1971-n.p.
Metka PLANINAR	1958-1992	Olga ŠKRLJ	1971-1988
Ljuba LOČNIKAR	1958-1963	Milanka LANGA	1971-1974
Darja VOŠNJAK-KOVAČEV	1958-1986	Dušan LJUBIČ	1971-1980
Zdenka JENKO-MAČEK	1958-1978	Dušan LIPOVEC	1971-1977
Dragotina PERPAR	1958-1964	Ivanka SOKOLOV	1974-1997
Zlata ALBERT	1958-1963	Slavka RIHTAR	1974-1983
Herman DOLENC	1958-1962	Marija PEČJAK	1974-1978
Andrej JEMEC	1958-1961	Marija MUSTER (psihologinja)	1975-1990
Gorazd SOTLAR	1958-1979	Milena BARAČIČ	1975-1978
Stane ROTAR	1958-1971	Marija JAUŠKOVIČ	1976-1977
Ruža MARION	1958-1984	Jože OSREDKAR	1976-1977
Marija KOMAN	1958-1965	STOJKOVIČ	1976-1978
Anica HAFNER	1959-1960	Irena MERVAR	1976-n.p.
Jožica VEBLC	1959-1966	Marija ŠTRUKELJ	1977-1980
Neva DRAVEC	1959-1984	Meta SAVNIK	1977-1980
Anica MLAKAR	1959-1977	Branko RADIČEVIČ	1977-1989
Maruša BOLDIN	1959-1988	Janez PEKLAR	1977-1983
Marjeta GABROVŠEK	1959-1965	RAZPOTNIK	1977-1978
Sonja BITENC	1959-1961	Jelka HRČEK	1977-1984
Danica POLENŠEK	1960-1986	Anica HOLZBAUER	1978-1999
Anica BRAVNE	1960-1984	Hedvika FOJKAR	1979-1987
Ivanka MIRČIČ	1960-1978		1995-
Duša ZWÖLF	1960-1984	Mario Silvio ZALETEL	1979-2007
Frančiška ŠINK	1960-1961	Marjan MOTOH	1980-1983
Ana MUNIH	1960-1967	Bojan HLADNIK	1980-1982
Mirko BIZJAK	1961-1965	Jakob PANČUR	n.p.-1988
Alfonz MIŠČEK	1961-1962	Slavka RIHTAR	1981-1984
Ladislav POZAR	1961-1962	Kristina VEBLE	1981-2009
Majda VOŠNJAK	1961-1962	Ema SMOLJANOVIČ	1981-1982
Vena KUŠLJAN	1961-1964	Darinka ZIBELNIK	1981-1982
Marija CIMPERC	1961-1991	Bojan KRASNIK	1982-1983
Martin MAČEK	1961-1963	Mojca ŠKULJ por. KASTELIC	1983-
Irma TOMAŽIN	1962-1978	Jernej GORŠIČ	1983-2000
Leon KERŠE	1962-1970	Nataša BEŠTER	1984-1996
Breda PRELEC	1963-1990	Mojca TUŠEK por. LIKAR	1984-
Majda BOHINC	1963-1982	Tatjana KOZELJ	1984-1986
Zdravko TOMAŽIN	1963-1970	Nevenka PRINUS	1984-1987
Vera PERDAN	1963-1982	Mojca TRILER	1984-1985
Ivo ZOREC	1963-1964	Tjaša GAŠPERLIN	1984-
Barbara POGAČNIK	1963-1971	Majda MAROLT	1984-1986
Lidija MASTNAK	1963-1994	Miloš PLETERŠEK	1984-1987
Ivanka JEŠE-BRODNIK	1964-1978	Sabina Bina ZALETEL	
Renata IZDA	1964-1998	por. CORTESE	1985-
Slavka MARIN	1964-1995	Lidija MARIČIČ	1985-1996
Marjana PAUŠER	1964-1974	Viljem PRODAN	1985-1987
Milan ADAMIČ (psiholog)	1966-1969	Marko BREŽAN	1985-1987
Cirila OMAN	1966-1967	Sonja KARO	1986-1990
Roža GUŠTIN	1967-1975	Mara PETERNELJ	1986-1992

n.p. = ni podatka

Marija JURJEVIČ	1986-1995	Deša STOJANOVIĆ	1996-1998
Marija ZAKOTNIK	1986-1987	Marta GROŠELJ	1996-
Vesna KUTEROVAC	1986-1987	Sanja JOVIČEVIĆ	1997-2003
Gabrijela GORIČANEC	1987-1993	Vesna KASTELIC	1997-
Barbara LAMOVŠEK	1987-1991	Taja BUČAR	1997-
Marjetka ŠILE	1987-1989	Gorazd POGORELČNIK	1997-1998
Cicilija TARMAN	1987-1995	Stane DRŽAJ	1997-1998
Rozalija HORVAT	1988-1993	Monika RJAVEC	1998-
Jadranka OMAN	1988-1989	Lidija POVŠE	1997-1999
Alenka BERTONCELJ	1989-1992	Petra MLAKAR por. KOŠIR	1997-
Ema BOROVIČAR	1990-	Mojca URH (PILEJ)	1998-
Jana KNEZ ŽNIDARŠIČ	1990-1991	Jana BERGELJ	1998-1999
Tone KRANJEC	1990-1991	Sandra KOCIPER VODEB	1999-
Branko BRAČIČ	1990-1992	Doljana NOVAK	1999-2002
Stanka POGAČNIK-PLATIŠA	1991-1993	Vanda ALIBEGOVIĆ	1999-2004
Aljoša LENČE	1991-	Mateja KUNSTELJ-SLAK	2000-2011
Borut LAMPIČ	1991-1992	Tomaž ŽUGELJ	2001-2002
Bojan PUCELJ	1991-1992	Eka GRMEK ROMIH	2001-2002
Mojca BAŠIČ	1992-1993	Milan KASTELIC	2001-2002
Simona KRALJ	1992-1993	Dragica KUTOŠA (vzgojiteljica)	2002-
Ivan CVEK	1992-1994	Jasmina ZAKRAJŠEK	2002-
Ivan TERSTENJAK	1992-1995	Tomaž JAKOFČIČ	2002-2003
Tanja VIČIČ	1992-1998	Urša MAKOVEC	2002-
Jurij MARUSSIG	1992-1993	Andreja ABSEC	2002-
Polonca MIKLAVEC-VALENČIČ	1992-1993	Helena PREDALIČ	2002-
Ivan KOLAR	1992-1993	Vanja RENDULIČ	2002-2004
Darja BURGER	1992-1993	Helena SIROTKA	2003-
Metka KRŽIŠNIK		Ljubica ŠPAROVEC ČADONIČ	2003-2008
(specialna pedagoginja)	1992-1993	Mojca ŠEBJANIČ	2003-
Darja LUŽNIK (logopedinja)	1992-1993	Renata STRUNA	2003-2004
Olga OVEN (učiteljica,		Jasna ROZMAN	2003-2004
kasneje šolska svetovalna delavka)	1993-	Suzana BELAK PUNGARTNIK	2003-2004
Veronika FTIČAR	1993-1995	Ivanka ŽEROVNIK (DSP)	2003-2004
Barbara TOMŠIČ	1993-1994	Marija JURMAN (vzgojiteljica)	2004-
Mojca OBLAK	1993-1997	Nataša SVETEK	2004-2008
Stane BENEDETIČ	1993-2001	Simon KURINČIČ	2004-
Ana MOHORIČ-LUZNAR	1993-1994	Tanja ZGONC	2004-2011
Božo STARAŠINIČ (učitelj,		Sonja ŽAGAR	2004-
pomočnik ravnateljja, ravnatelj)	1993-	Vesna KOTAR (DSP)	2004-
Andrej HVALICA	1993-1997	Sabrina SIMONOVIČ	2004-2006
Marija GROŠELJ	1993-2000	Petra TIFENGRABU	2005-2006
Nataša CARNELUTTI	1993-1999	Ilona KONČAN	2006-2007
Dragica KLADNIK	1994-1995	Maja VIDMAR	2007-
Andreja MEDIČ	1994-1995	Matjaž BERNIK	2007-2011
Lidija LOŽAR	1994-1995	Nina ŠTEFANEC (IUP)	2007-
Tanja DOLINAR por. HRKAČ	1995-	Tina JAMA-KOVAČ	2008-
Mojca BELIČ-ZEVNIK	1995-1997	Tanja ČARMAN (IUP)	2008-
Marinka DRETNIK	1995-1996	Robert TERŠEK	2008-
Andreja MIKETIČ	1995-1996	Damjana STOPAR	2008-
Peter BENEDETIČ	1995-	Andreja STAJNKO	2008-2009
Ksenja ŠKRGIČ	1995-1996	Urška ZAJC	2009-2010
Nataša PIVK	1995-	Ana FILIP	2009-
Marija KOŠIR	1995-	Katarina BUČAR (DSP)	2010-2011
Pavel VIRANT	1995-	Agata KRŽIŠNIK	2011-
Sabina JUHART		Karmen Brina KODRIČ	2011-
(šolska psihologinja)	1995-1996	David ROP	2011-

DRUGI DELAVCI ŠOLE

Zupančič Anton	informator	2011-
Štrukelj Ema	čistilka	2010-
Čebulj Alenka	poslovna sekretarka	2009-
Grčar Branko	hišnik	2006-
Dvornik Sašo	informator	2006-
Hribovšek Mojca	računovodja	2003-
Košmrlj Veronika	čistilka	1992-
Brodarič Darko	kuhar	1991-
Pejić Božica	čistilka	1990-
Savičić Milka	čistilka	1982-
Namjesnik Milka	kuh.pomočnica	1982-
Gorički Vladimir	vodja kuhinje	1977-
Peklaj Martina	čistilka	2009-2010
Mlakar Marjana	tajnica	2008-2009
Filipič Tanja	računovodja	2004-2004
Kelher Tomaž	varnostnik	2001-2001
Kebej Dimitrij	varnostnik	2000-2000
Maurin Rudi	varnostnik	2000-2000
Osredkar Franc	varnostnik	2000-2000
Gorišek Miroslav	varnostnik	1999-2006
Oražem Silva	tajnica	1997-2010
Jarh Tereza	računovodja	1997-1999
Pograjec Andrej	hišnik	1996-1996
Bešter Jože	tajnik	1993-1997
Turinek Angela	tajnica	1991-1993
Dolenc Nina	tajnica	1991-1992
Vidaković Milka	snažilka	1990-1991
Šturm Zora	kuh.pomočnica	1989-1999
Petruša Karmen	tajnica	1988-1989
Đorđević Slavka	čistilka	1987-1990
Kavšek Mojca	tajnica	1985-1988
Geohelli Jožica	snažilka	1982-
Poje Albina	čistilka	1979-
Ilić Jelica	čistilka	1978-1980
Jakša Danijela	čistilka	1977-
Bavcon Milan	kuhar	1976-1977
Jakšič Tomaž	hišnik	1976-
Brezovšek Anica	kuhinjska pomočnica	1975-1991
Suhadolnik Karel - Drago	hišnik	1973-2006
Šetina Marija	kuharica	1973-1989
Ružičič Vera	kuharica	1972-
Zibelnik Darinka	računovodja	1971-1995
Bučan Anton	kurjač	1971-1973
Jeraj Neža	snažilka	1971-1972
Železnik Pavla	čistilka	1968-1977
Hočevar Rozalija	računovodja	1966-1970
Huskič Marija	čistilka	1964-1979
Takić Desanka	čistilka	1964-1966
Brumec Neža	čistilka	1963-1964
Senčar Ciril	računovodja	1962-1963
Lesjak Jožefa	čistilka	1961-1966
Boldin Nada	pom.kuharica	1960-1964
Razpet Hermina	kuharica	1958-1963

Zaposleni na OŠ FRS - šolsko leto 2011/2012

ŠTEVILO UČENCEV V POSAMEZNIH ŠOLSKIH LETIH

Šolsko leto	Število učencev	Šolsko leto	Število učencev	Šolsko leto	Število učencev	Šolsko leto	Število učencev
1911/12	405	1933/34	460	1967/68	653	1991/92	356
1912/13	522	1934/35	498	1968/69	627	1993/94	376
1913/14	483	1945/46	447	1969/70	680	1994/95	382
1914/15	430	1946/47	421	1971/72	684	1995/96	372
1915/16	508	1947/48	440	1972/73	678	1996/97	352
1916/17	537	1948/49	366	1973/74	691	1997/98	327
1917/18	548	1949/50	357	1975/76	673	1998/99	308
1919/20	537	1950/51	340	1976/77	685	1999/00	301
1920/21	548	1951/52	358	1977/78	590	2000/01	284
1921/22	554	1953/54	445	1978/79	549	2001/02	266
1922/23	585	1954/55	448	1980/81	498	2003/04	288
1923/24	602	1955/56	457	1981/82	459	2004/05	293
1924/25	590	1957/58	511	1982/83	456	2005/06	289
1925/26	538	1959/60	626	1983/84	463	2006/07	293
1926/27	494	1960/61	664	1984/85	478	2007/08	339
1927/28	410	1961/62	645	1985/86	466	2008/09	314
1928/29	455	1962/63	622	1986/87	472	2009/10	315
1929/30	337	1963/64	664	1987/88	463	2010/11	316
1930/31	349	1964/65	619	1988/89	447	2011/12	323
1931/32	418	1965/66	576	1989/90	439		
1932/33	453	1966/67	603	1990/91	403		

Izdala:
Osnovna šola Franca Rozmana Staneta

Uredniški odbor:
Aleksandra Kociper, Maja Vidmar, Mojca Likar

Lektorirala:
Nataša Pivk

Grafična priprava:
Datamix

Šolski zvonec narisal akademski slikar Janč Zaletel

Tisk:
Tiskarna Žnidarič

Naklada:
250 izvodov

ISBN 978-961-269-558-3

Ljubljana, november 2011

